

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ¹

[Introduction]

1.1 Αποκαλυψις Ιησου Χριστου, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ—ἃ δεῖ γενεσθαι ἐν ταχεῖ. Καὶ ἐσημανεν, ἀποστειλας διὰ τοῦ ἀγγελοῦ αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωαννῆ, 2 ὃς ἐμαρτυρησεν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησου Χριστοῦ—ὄσα² εἶδεν, καὶ ἄτινα εἰσιν καὶ ἃ χρὴ γενεσθαι μετὰ ταῦτα.³ 3 Μακαριὸς ὁ ἀναγινωσκῶν καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας, καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

4 Ἰωαννῆς, ταῖς ἑπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ: Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπο⁴ ὧν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπο τῶν ἑπτὰ Πνευμάτων ἃ ἐστίν⁵ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, 5 καὶ ἀπο Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ μαρτυρῶν ὁ πιστὸς, ὁ πρωτοτοκὸς ἐκ⁶ τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἀρχὼν τῶν βασιλείων τῆς γῆς.

Τῷ ἀγαπησαντι⁷ ἡμᾶς καὶ λουσάντι⁸ ἡμᾶς ἀπο⁹ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ 6—καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν,¹⁰ ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὐτοῦ—αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

7 Ἴδου, ἐρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ οἴσεται αὐτὸν πᾶς ὀφθαλμὸς, καὶ οἰτινες αὐτὸν ἐξεκεντησάν. Καὶ κοψιόνται ἐπ’ αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. Ναι, ἀμήν!

8 “Ἐγὼ εἰμι τὸ Ἄλφα¹¹ καὶ τὸ Ω”,¹² λέγει Κύριος ὁ Θεός,¹³ “Ὁ ὧν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ Παντοκράτωρ.”

[John is commissioned]

1.9 Ἐγὼ Ἰωαννῆς, ὁ¹⁴ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ κοινῶνος¹⁵ ἐν τῇ θλίψει καὶ¹⁶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομοίῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,¹⁷ ἐγενόμην ἐν τῇ νησῷ τῇ καλούμενῃ Πατμῷ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ

¹ Both the Text and the apparatus are the responsibility of Wilbur N. Pickering, ThM PhD, ©. I venture to affirm to the reader that all original wording of Revelation is preserved in this edition, if not in the apparatus. “Diminish not a word” Jeremiah 26:2 (see Deut. 4:2 and Luke 4:4, “every word” [as in 99.6% of the MSS]). The last note at the end of this book gives explanation about the apparatus.

² ὄσα *rell* || 1 τε *M^{epi}* TR

³ εἶδεν καὶ ἄτινα εἰσιν καὶ α (ἄτινα *M^{d,e}*, -α *M^g*) χρὴ γενεσθαι μετὰ ταῦτα (-μ.τ. *M^{epi}*) *f³⁵M^{a1/6,d,e,g}* CP || 1 *M^{a,b,e1/6,f,h,i}* *κ*A,C,RP,HF,OC,NU,TR (The long form has attestation from all three main lines of transmission—*f³⁵* is solid, as are *d-e* and *g*; *h* goes with the bulk of the third line for the short form. εἶδεν would be ‘He saw’, referring to Christ—compare 22:20—He is the one passing on the ‘revelation’; the whole book is what Jesus Christ is testifying, as an eye witness; I assume that early copyists missed the point, applying εἶδεν to John, but then they couldn’t make sense of the full text and so proceeded to omit the awkward parts.) [Since modern critics often reason like early copyists, I suspect that this variant at the outset of the book pre-disposed them against *f³⁵* (= *M^c* / *K'*).]

⁴ ἀπο *f³⁵M^{d,e2/3,g,hpt}* P¹⁸ *κ*A,C,CP,NU || 1 θεοῦ *M^{a,b,e1/3,fpt,hpt,i}* RP,HF,OC || 1 τοῦ *M^{ipt}* TR (OC is in small print.) (I would say that θεοῦ was added to help the reader make the correct association; see the next note.)

⁵ α ἐστίν *f³⁵M^{d1/4,e,g,hpt,ipt}* CP,TR || 1 *M^{a,b,f,hpt,ipt}* P¹⁸C,RP,HF,OC,NU || τῶν *M^d* *κ*A (Render ‘the seven-fold Spirit that is’; ἀπο ὧν . . . καὶ ἀπο τῶν ἑπτὰ . . . καὶ ἀπο Ἰησοῦ . . . presumably refers to the Trinity, so ‘the seven-fold Spirit’ refers to the Holy Spirit—if the Godhead can be three in one, why may not the Holy Spirit be seven in one? The grammatical anomaly of a plural subject with a singular verb may have given rise to the other variants.)

⁶ ἐκ *f³⁵M^{d1/4,e}* CP,TR || --- *M^{a,b,d,e1/4,f,g,h,i}* P¹⁸ *κ*A,C,RP,HF,OC,NU (The figure of death as a huge womb was too strong; by omitting the preposition the interpretation becomes ambiguous; ‘firstborn’ can receive the derived meaning of ‘boss’, or whatever. However, the point is precisely that Jesus Christ was the first one to be ‘born’ from that particular ‘womb’—but only the first!)

⁷ τῷ ἀγαπησαντι *f³⁵M^{d,e}* CP,TR || 1 ἀγαπῶντι *M^{a,f,gpt(pt),h,ipt(pt)}* P¹⁸(*κ*)A,C,RP,HF,OC,NU || ὅς ἠγαπήσεν *M^b*

⁸ λουσάντι *f³⁵M^{a,d1/4,ept,f,g,hpt,ipt}* CP,RP,HF,OC,TR || λουσάντι *M^{d,ept,g1/4,hpt,ipt}* P¹⁸ *κ*A,C,NU || ἐλούσεν *M^b*

⁹ ἀπο *f³⁵M^{a,b,e1/4,f,g,i}* CP,RP,HF,OC,TR || ἐκ *M^{d,e,h}* P¹⁸ *κ*A,C,NU

¹⁰ βασιλείαν *f³⁵M^{a,b,e1/6,f,g,h,i}* P¹⁸ *κ*A,C,CP,RP,HF,OC,NU || βασιλείς καὶ *M^{a1/6,d,e}* TR

¹¹ ἄλφα *f³⁵M^{a,b,d2/3,e1/3,f,h1/4,i}* *κ*A,C,CP,RP,HF,NU || Α *M^{d1/3,e2/3,g,h}* OC,TR

¹² Ω *f³⁵M^{a,f,g,h,ipt}* A,C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 ἀρχὴ καὶ τέλος *M^{b,e,i1/4}* *κ*,TR || 1 ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος *M^d*

¹³ κύριος ὁ θεός *rell* || ~ 21 TR

¹⁴ ὁ *rell* || 1 καὶ TR

¹⁵ κοινῶνος *f³⁵M^{a,f,g,h1/4,i}* CP,RP,HF || συγκοινῶνος *M^{a1/6,b,d,e,h1/4}* A(*κ*)C,OC,NU,TR

¹⁶ καὶ *f³⁵M^{a,b,d,f,h,i}* *κ*A,C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 ἐν τῇ *M^{e,g,i1/5}* TR || 1 ἐν *M^{h1/5}*

¹⁷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ *f³⁵M^{a,b,f,g,h1/4,i}* CP,RP,HF || ~ 132 OC || 12 Α || ~ 3 χριστοῦ *M^{d,e,h1/4}* TR || 13 *M^{hpt}* *κ*C,NU

και δια¹ την μαρτυριαν Ιησου Χριστου.² 10 Εγενομην εν πνευματι εν τη Κυριακη ἡμερα και ηκουσα φωνην οπισω μου, μεγαλην³ ὡς σαλιγγος, 11 λεγουσης,⁴ “Ὁ βλεπεις γραφον εις βιβλιον και πεμψον ταις ἑπτα⁵ εκκλησαις:⁶ εις Εφεσον και εις Σμυρναν και εις Περγαμον και εις Θυατειρα⁷ και εις Σαρδεις και εις Φιλαδελφειαν⁸ και εις Λαοδικειαν.” 12 Και εκει⁹ επστρεψα βλεπειν την φωνην ἣτις ελαλει¹⁰ μετ’ εμου. Και επιστρεψας ειδον ἑπτα λυχνιας χρυσας, 13 και εν μεσω των ἑπτα¹¹ λυχνιων ὁμοιον υἱω¹² ανθρωπου, ενδεδυμενον ποδηρη και περιεζωσμενον προς τοις μαζοις¹³ ζωνην χρυσην.¹⁴ 14 Ἡ δε κεφαλη αυτου, και αι τριχες, λευκαι ὡσει¹⁵ εριον, λευκον ὡς χιων· και οἱ οφθαλμοι αυτου ὡς φλοξ πυρος· 15 και οἱ ποδες αυτου ὁμοιοι χαλκολιβανω, ὡς εν καμινω πεπυρωμενοι.¹⁶ και ἡ φωνη αυτου ὡς φωνη ὑδατων πολλων· 16 και εχων εν τη δεξια χειρι αυτου¹⁷ αστερας ἑπτα, και εκ του στοματος αυτου ῥομφαια διστομος οξεια εκπορευομενη· και ἡ οψις αυτου ὡς¹⁸ ἡλιος φαινει εν τη δυναμει αυτου.

17 Και ὅτε ειδον αυτον επεσα¹⁹ προς τους ποδας αυτου ὡς νεκρος. Και επεθηκεν²⁰ την δεξιαν αυτου χειρα²¹ επ’ εμε λεγων:²² “Μη φοβου. Εγω ειμι ὁ Πρωτος και ὁ Εσχατος, 18 και ὁ ζων—και εγενομην νεκρος, και ιδου, ζων ειμι εις τους αιωνας των αιωνων! Αμην!²³ Και εχω τας κλεις²⁴ του Θανατου και του Ἄδου.²⁵ 19 Γραφον ουν²⁶ ἃ ειδες, και ἃ εισιν, και ἃ μελλει γενεσθαι²⁷ μετα ταυτα. 20 Το μυστηριον των ἑπτα αστερων ὧν²⁸ ειδες επι της δεξιας μου, και τας ἑπτα λυχνιας τας χρυσας: οἱ ἑπτα αστερες αγγελοι των ἑπτα εκκλησιων εισιν, και αι ἑπτα λυχνιαι²⁹ ἃς ειδες ἑπτα³⁰ εκκλησαι εισιν.

[The seven letters]

[To *Ephesus*]

¹ δια **f³⁵ M^{a,e,fpt,g,h1/4,i} Ɀ,CP,RP,HF,OC,TR** || --- **M^{b,d,fpt,h} A,C,NU**

² χριστου **f³⁵ M^{a,b,dpt,e2/3,f,g,i} CP,RP,HF,OC,TR** || --- **M^{dpt,e1/3,h} ⱿA,C,NU**

³ φωνην οπισω μου μεγαλην **f³⁵ M^{a,b,f,g,h1/4,i} CP,RP,HF,OC** || ~ 2314 **M^{d,e,h} ⱿC,NU,TR** || ~ 1423 (A)[7 other mss]

⁴ λεγουσης **f³⁵ M^{a,b,d,e1/6,f,h,i} ⱿA,C,CP,RP,HF,OC,NU** || 1 εγω το Α και το Ω ο πρωτος και ο εσχατος και **M^{e(9)} TR**

⁵ επτα **rell** || --- **TR**

⁶ εκκλησαις **rell** || 1 ταις εν ασια **TR**

⁷ εις θυατειρα **rell** || 1 θυατηρα [16 assorted mss] || 1 θυατειραν **M^{b3/5,hpt}** || 1 θυατηραν **A,C** || εν θυατειροις **M^{ept}**

⁸ φιλαδελφειαν **f³⁵ M^{a2/3,b,dpt,ept,f,gpt,h2/3,i} CP,RP,HF,OC,NU,TR** || φιλαδελφειαν **M^{a1/3,dpt,ept,gpt,h1/3,i1/4} ⱿA,C**

⁹ εκει **f³⁵ M^{a,f,g,h1/4,i} CP,RP,HF,OC** || --- **M^{b,d,e,h} ⱿA,C,NU,TR** (It was at that point that he turned.) (OC is in small print.)

¹⁰ ελαλει **rell** || ελαλησεν **M^{e2/3,g,h1/5} TR** || λαλει Α || ελαλη [13 assorted mss]

¹¹ επτα **f³⁵ M^{a,b,e1/4,f,g,hpt,i} Ɀ,CP,RP,HF,OC,TR** || --- **M^{d,e,hpt} A,C,NU**

¹² υιω **f³⁵ M^{apt,d,e,h,ipt} A,C,CP,RP,OC,TR** || υιον **M^{apt,b,f,g,ipt} Ɀ,HF,NU**

¹³ μαζοις **f³⁵ M^d A,C,CP** [M^{ept} in comm] || μαστοις **M^{a,b,e,f,h,i} C,RP,HF,OC,NU,TR** || μασθοις **M^{d1/5,e1/4,g} Ɀ** (It is possible that μαζοις was more commonly used of males, and μαστοις of females; since the figure was clothed, the nipples would not be visible, so the point is presumably to give the position of the belt—across the middle of the chest [see 15:6].)

¹⁴ χρυσην **rell** || χρυσαν **ⱿA,C,NU** || three other spellings [6 mss]

¹⁵ ὡσει **f³⁵ M^{d,e2/3(1/3),hpt,ipt} C,CP,TR** || ὡς **M^{apt,f,g,hpt,ipt} ⱿA,RP,OC,NU** || και ὡς **M^{apt,b} HF** (Since ὡς occurs twice immediately following, and twice more in the next verse, there may have been an assimilating influence.)

¹⁶ πεπυρωμενοι **rell** || πεπυρωμενης **A,C,NU** || πεπυρωμενω **Ɀ**[+ 12 assorted mss] || six further spellings [11 mss]

¹⁷ χειρι αυτου **f³⁵ M^{b,d,e1/3,f,hpt,i1/4} ⱿA,C,CP,OC,NU** || ~ 21 **M^{a,g,h1/4,i} RP,HF,TR** || 2 **M^{e1/3(1/4)h1/3}**

¹⁸ ο **rell** || --- **M^{a1/6,d1/4,e1/3,g1/4,h1/3}**

¹⁹ επεσα **f³⁵ M^{a3/5,b,e2/3,g,hpt,ipt} ⱿA,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR** || επεσον **M^{a2/5,d,e1/3,f,hpt,ipt}**

²⁰ επεθηκεν **f³⁵ M^{d,e,h1/4} Ɀ,CP,TR** || εθηκεν **M^{a,b,f,g,h,i} A,C,RP,HF,OC,NU**

²¹ χειρα **f³⁵ M^{d,e} CP,OC,TR** || --- **M^{a,b,f,g,h,i} ⱿA,C,RP,HF,NU** (OC is in small print.)

²² λεγων **rell** || 1 μοι **M^{e2/5} TR**

²³ αμην **f³⁵ M^{a,b,d,e1/3,f,g,hpt,i} CP,RP,HF,TR** || --- **M^{e2/3,hpt} ⱿA,C,OC,NU**

²⁴ κλεις **f³⁵ M^{a1/5,b,d,e,g,h2/3,ipt} (A,C),RP,OC,NU,TR** || κλειδας **M^{a,e1/6,f,h1/3,ipt} Ɀ,CP,HF**

²⁵ θανατου και του αδου **f³⁵ M^{a,b,d1/3,ept,f,g,h,i} ⱿA,C,CP,RP(HF)OC,NU** || ~4231 **M^{d2/3,ept,h1/4} TR**

²⁶ ουν **rell** || --- **M^{e2/5} TR**

²⁷ γενεσθαι **f³⁵ M^{d,ept,fpt,ipt} P^{98v} ⱿC,CP,NU** || γινεσθαι **M^{a,b,ept,fpt,g,h,ipt} RP,HF,OC,TR** || γεινεσθαι **A**

²⁸ ὧν **f³⁵ M^{a,b,d,f,g,h1/3,i} CP,RP,HF,OC,TR** || ους **M^{d1/4,e,h2/3} ⱿA,C,NU**

²⁹ αι επτα λυχνιαι **f³⁵ M^{b,d,e2/3(1/3),hpt} (Ɀ)CP,TR** || ~ 1312 **M^{a,f,g,hpt,i} A(C)RP,HF,OC,NU**

³⁰ ας ειδες επτα **f³⁵ M^{a1/6,d,e} CP,TR** || 3 **M^{a,f,g,h,i} ⱿA,C,RP,HF,OC,NU** || αι 3 **M^{b,h1/4}**

2.1 “Τω ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφεσῶ¹ ἐκκλησίας γραψόν: Ἐπεὶ λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνίων τῶν χρυσοῦν: 2 Ὅτι οὐκ εἶδον τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κοπῶν,² καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ ὅτι οὐκ εἶδον βιάσασαι κακοὺς. Καὶ ἐπειράσας³ τοὺς λεγόντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους εἶναι⁴ καὶ οὐκ εἰσὶν, καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· 3 καὶ ἐβάστασας καὶ ὑπομονὴν ἔχεις⁵ διὰ⁶ τὸ ὄνομα μου, καὶ οὐκ ἐκοπιάσας.⁷

4 Ἄλλα⁸ ἔχω κατὰ σου ὅτι τὴν ἀγαπῆν σου τὴν πρώτην ἀφήκας.⁹ 5 Μνημονεύου σου ποθεν ἐκπεπτώκας¹⁰ καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσῃ· εἰ δὲ μὴ, ἐρχομαι σοὶ ταχύ¹¹ καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τοποῦ αὐτῆς—εἰ μὴ μετανόησῃς. 6 Ἄλλα τοῦτο ἔχεις, ὅτι μίσεις τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἃ καγὼ μίσω.’

7 “Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Ἐγὼ νικῶντι δώσω¹² φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστὶν ἐν μέσῳ τοῦ Παραδείσου¹³ τοῦ Θεοῦ μου.¹⁴

[To Smyrna]

8 “Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμυρῆνῃ ἐκκλησίας¹⁵ γραψόν: Ἐπεὶ λέγει ὁ Πρῶτος καὶ ὁ Ἐσχάτος, ὃς¹⁶ ἐγενετο νεκρὸς καὶ ἐζήσῃ: 9 Ὅτι οὐκ εἶδον τὰ ἔργα σου καὶ¹⁷ τὴν θλιψὴν καὶ τὴν πτωχείαν (ἀλλὰ πλούσιος¹⁸ εἶ), καὶ τὴν βλασφημίαν¹⁹ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτοὺς καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανα. 10 Μὴ δὲν φοβῶμαι ἃ μελλεῖς πασχεῖν.²⁰ Ἴδου δὲ,²¹ μελλεῖ βαλεῖν²² ὁ διαβόλος ἐξ ὑμῶν²³ εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἔξετε θλιψὴν ἡμερῶν²⁴ δέκα. Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου καὶ δώσω σοὶ τὸν στεφάνου τῆς ζωῆς.’

11 “Ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Ὁ νικῶν οὐ μὴ ἀδικήσῃ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

[To Pergamos]

12 “Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Πέργαμῳ ἐκκλησίας γραψόν: Ἐπεὶ λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν διστομὸν τὴν οὐρανίου: 13 Ὅτι οὐκ εἶδον τὰ ἔργα σου, καὶ²⁵ πού κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανα. Καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομα μου καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου²⁶ ἐν ταῖς

¹ ἐφεσῶ *rell* || ἐφεσινης TR || ἐφεσιων **M**^{e2/5} || ~ ἐκκλησίας 2 CP

² κοπῶν **f**³⁵ **M**^{d,e1/4,i1/4} A,C,CP,NU || 1 σου **M**^{a,b,e,f,g,h,i} ⚭,RP,HF,OC,TR

³ ἐπειράσας *rell* || ἐπειράσω TR

⁴ λεγόντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους εἶναι *rell* || 123 ⚭A,C[+ 10 assorted mss]NU || ~ φασκοντας 43 TR

⁵ ἐβάστασας καὶ ὑπομονὴν ἔχεις **f**³⁵ **M**^{d,ept(pt),g,hpt} CP,TR || ~ 3421 **M**^{a,b,f,hpt,i} [⚭]A,C,RP,HF,OC,NU

⁶ διὰ *rell* || καὶ 1 TR

⁷ καὶ οὐκ ἐκοπιάσας **f**³⁵ **M**^{a,b,d,ept,f,gpt,hpt,i} ⚭,CP,RP,HF || 1 οὐ κεκοπιακῆς (A)C,NU || 1 οὐ κεκοπιακῆς OC || 1 κεκοπιακῆς **M**^{ept,g1/3} || κεκοπιακῆς 1 οὐ κεκοπιακῆς **M**^{hpt} TR

⁸ ἀλλὰ **f**³⁵ **M**^{a,b,f,g1/4,h1/3,i2/3} ⚭,CP,RP,HF,OC,NU || ἀλλ **M**^{b1/5,d,e,g,h2/3,i1/3} A,C,TR

⁹ ἀφήκας *rell* || ἀφήκεις ⚭C,NU

¹⁰ ἐκπεπτώκας **f**³⁵ **M**^{d,e,g,h1/3} CP,TR || πεπτώκας **M**^{a,b,f,h2/3,i} (⚭)A,C,RP,HF,OC,NU (They had not taken a sudden fall, they had drifted from their moorings, a process so gradual that it may go unnoticed for some time.) [It can happen to us too.]

¹¹ ταχύ *rell* || --- ⚭A,C[+ 6 mss]NU || ταχει TR

¹² δώσω **f**³⁵ **M**^{e1/5} ⚭,CP || 1 αὐτῷ **M**^{a,b,d,e,f,g,h,i} A,C,RP,HF,OC,NU,TR (The pronoun is redundant.)

¹³ μέσῳ τοῦ παραδείσου **f**³⁵ **M**^{a1/6,b,d,e,h,i} CP,TR || τῷ παραδείσῳ **M**^{a,f,g} (⚭A,C)RP,HF,OC,NU

¹⁴ μου **f**³⁵ **M**^{a,b,f,g,h,i} CP,RP,HF,OC || --- **M**^{d,e,i1/4} ⚭A,C,NU,TR

¹⁵ ἐν σμυρῆνῃ ἐκκλησίας *rell* || 1 σμυρῆνης 3 A || 1 σμυρῆνῃ 3 ⚭^v || σμυρναίων 3 **M**^{d2/3} || ~ 3 σμυρναίων TR

¹⁶ ὃς **f**³⁵ **M**^{a1/4,b,d,e,f3/5,g,h,i} ⚭A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || --- **M**^{a,f2/5,h1/4}

¹⁷ τὰ ἔργα σου καὶ *rell* || --- A,C,NU

¹⁸ ἀλλὰ πλούσιος *rell* || ~ 2 δέ TR

¹⁹ βλασφημίαν **f**³⁵ **M**^{d,e,g} CP,TR || 1 ἐκ **M**^{a,b,f,h,i} A,C,RP,HF,OC,NU || 1 τὴν ἐκ ⚭

²⁰ πασχεῖν **f**³⁵ **M**^{b,d,e,g,hpt} ⚭A,C,CP,NU,TR || παθειν **M**^{a,f,hpt,i} RP,HF,OC

²¹ ἴδου δὲ **f**³⁵ **M**^{a,e1/4,f,i2/3} CP,RP,HF,OC || --- **M**^{b,d,e,g,h,i1/3} ⚭A,C,NU,TR

²² βαλεῖν **f**³⁵ **M**^{a2/3,d,e1/3,f,g,h,ipt} CP,RP,HF,OC,TR || βαλλεῖν **M**^{a1/3,b,e2/3,ipt} A(C)NU || βαλλεῖν βαλεῖν ⚭

²³ ὁ διαβόλος ἐξ ὑμῶν *rell* || ~ 3412 **M**^{ept} ⚭,TR

²⁴ ἡμερῶν **f**³⁵ **M**^{b,d,e,g,hpt} ⚭A,C,CP,RP,NU,TR || ἡμερας **M**^{a,f,hpt,i} HF,OC

²⁵ τὰ ἔργα σου καὶ *rell* || ~ 3124 [12 assorted mss] || --- **M**^{hpt} ⚭A,C,NU

²⁶ μου **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e,f,g,hpt,i} ⚭,CP,RP,HF || 1 καὶ **M**^{hpt} A,C,OC,NU,TR (OC is in small print.)

ἡμεραις ἐν αἷς¹ Ἀντιπας ὁ μαρτυς μου ὁ πιστος,² ὃς ἀπεκτανθη παρ' ὑμῖν, ὅπου ὁ Σατανας κατοικεῖ.³

14 Ἄλλ⁴ ἔχω κατα σου ὀλιγα, ὅτι εχεις ἐκεῖ κρατουνας την διδαχην Βαλααμ, ὃς ἐδίδαξεν⁵ τον Βαλακ⁶ βαλειν σκανδαλον ἐνωπιον των υἱων Ἰσραηλ,⁷ φαγειν εἰδωλοθυτα και πορνευσαι. 15 Οὕτως εχεις και συ κρατουνας την διδαχην των⁸ Νικολαιτων ὁμοιως.⁹

16 Μετανοησον!¹⁰ Εἰ δε μη, ἐρχομαι σοι ταχυ και πολεμησω μετ' αὐτων ἐν τη ῥομφαία του στοματος μου.¹¹

17 Ὁ ἐχων οὖς ἀκουσατω τί το Πνευμα λεγει ταις ἐκκλησιαῖς. Ἐγὼ νικωντι δωσω αὐτω φαγειν ἀπο του μαννα¹¹ του κεκρυμμενου. Και δωσω αὐτω ψηφον λευκην, και ἐπι την ψηφον ὀνομα καινον γεγραμμενον, ὃ οὐδεις οἶδεν¹² εἰ μη ὁ λαμβανων.

[To *Thyatira*]

18 Ἐγὼ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν θυατειροῖς¹³ ἐκκλησίας γραψόν: Ταδε λεγει ὁ Υἱὸς του Θεου, ὁ ἐχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτου ὡς φλογα πυρος, και οἱ ποδες αὐτου ὁμοιοι χαλκολιβανῶ: 19 Ὅτιδρα σου τα ἐργα—και την ἀγαπην και την πιστιν και την διακονιαν¹⁴—και την ὑπομοινην σου· και τα ἐργα σου¹⁵ τα εσχατα πλειονα των πρωτων.

20 Ἄλλ¹⁶ ἔχω κατα σου¹⁷ ὅτι ἀφεις¹⁸ την γυναικα σου¹⁹ Ἰεζαβελ,²⁰ ἣ λεγει²¹ ἑαυτην προφητιν και διδασκει και πλανα τοὺς²² ἐμοὺς δουλους πορνευσαι και φαγειν εἰδωλοθυτα.²³ 21 Και ἐδωκα αὐτη χρονον ἵνα μετανοησῃ, και οὐ θελει μετανοησαι²⁴ ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς.²⁵ 22 Ἴδου,²⁶ βαλλω αὐτην εἰς κλινην, και τοὺς μοιχευοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλιψιν μεγαλην, εἰαν μη μετανοησωσιν ἐκ των ἐργων αὐτῆς.²⁷ 23 Και τα τεκνα αὐτῆς ἀποκτενω ἐν θανατῶ· και γνωσονται πασαι αἱ ἐκκλησιαὶ ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ ἐρευνων²⁸ νεφρους και καρδιας, και δωσω ὑμῖν ἕκαστῳ κατα τα ἐργα ὑμων.

¹ ἐν αἷς **f**³⁵ **M**^{b,d,e,g,h,i/3} CP,RP,TR || 1 ταις **κ** || 2 **M**^{a,f,h,i/3,i} HF,OC || --- **M**^{h/3} A,C,NU

² πιστος *rell* || 1 μου A,C[+ 5 mss]NU || 1 οτι πας μαρτυς 1 **M**^e

³ ο σατανας κατοικεῖ *rell* || ~ 312 TR

⁴ ἀλλ **f**³⁵ **M**^{a1/6,b,d,e2/3,g,h,ipt} **κ**A,C,CP,RP,NU,TR || ἀλλα **M**^{a,e1/3,f,h1/4,ipt} HF,OC

⁵ ἐδίδαξεν **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,g,h1/4,i} CP,RP,HF,OC || ἐδιδασκεν **M**^{d,e,h} **κ**A,C,NU,TR

⁶ τον βαλακ **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e1/4,f,g,h,i} CP,RP,HF,OC || τω 2 A(C),NU || ἐν τω 2 **M**^{epi} TR || ἐν τω βαλααμ 12 **M**^{e1/3} || --- **κ**
[βαλαακ **M**^{a1/6,d1/5,e1/3,ipt,gpt,h1/6,i1/3}]

⁷ Ἰσραηλ **f**³⁵ **M**^{d,e,h} **κ**A,C,CP,NU,TR || 1 και **M**^{a,b,f,gpt,h1/4,i} RP,HF,OC || 1 του **M**^{a1/6,gpt}

⁸ των **f**³⁵ **M**^{a1/5,d,e,g,h,i1/3} **κ**,CP,RP,OC[NU]TR || --- **M**^{a,b,f,i2/3} A,C,HF

⁹ ὁμοιως *rell* || ο μισω TR || ἦν μισω **M**^{e1/3} || 1 ο μισω **M**^{e1/3} || 1 ἦν μισω **M**^{e1/6} || --- [4 mss]

¹⁰ μετανοησον **f**³⁵ **M**^{d,e2/3,hpt} **κ**,CP,TR || 1 ουν **M**^{a,b,e1/3,f,g,hpt,i} A,C,RP,HF,OC,NU

¹¹ φαγειν ἀπο του μαννα **f**³⁵ **M**^{a1/6,d,e,g,h1/3,i1/3} CP,TR || ~ 341 **M**^b || 34 **M**^{a,f,h2/3,i2/3} A,C,HF,OC,NU || 1 ἐκ 34 **κ** [+ 10 assorted mss] || 134 [4 mss] RP

¹² οἶδεν *rell* || ἐγνω TR || εἶδεν [12 assorted mss]

¹³ θυατειροῖς *rell* || θυατειρη **M**^{a1/3,i1/4} || θυατηροῖς **M**^{d2/3,e1/3,i1/4} || θυατιροῖς A,C || θυατηρη **M**^{g1/2}

¹⁴ την ἀγαπην και την πιστιν και την διακονιαν *rell* || 1235678 C[+ 4 mss] || ~ 18342675 **M**^{e1/4} || ~ 12348675 TR || 12345 **κ**[+ 4 mss]

¹⁵ σου *rell* || 1 και TR

¹⁶ ἀλλ **f**³⁵ **M**^{d,e,f,g,h,ipt} **κ**C,CP,RP,TR || ἀλλα **M**^{a,b,h1/4,ipt} A,HF,OC,NU

¹⁷ σου **f**³⁵ **M**^{a,b,e2/3,f,g,h,i} A,C,CP,RP,HF,NU || 1 πολυ **M**^{e1/3} **κ** || 1 πολλα **M**^d || 1 ὀλιγα OC,TR

¹⁸ οτι ἀφεις *rell* || 1 ἀφιης **M**^{bpt,h1/4} || 1 ἐας TR || 1 ἀφηκας **M**^{e1/5} || --- **M**^{e1/3}

¹⁹ σου **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e1/5,f,h1/4,i2/3} CP,RP,HF,OC || 1 την A || --- **M**^{e,g,h,i1/3} **κ**C,NU,TR ("your wife" is presumably the original; which means that the 'messengers' are men, not angels.)

²⁰ ἰεζαβελ *rell* || ἰεζαβηλ TR || ἰαζαβελ **κ**

²¹ ἠ λεγει **f**³⁵ **M**^{a,b,d,f,g,h1/3,i} CP,RP,HF,OC || την λεγουσαν **M**^{e,h2/3} TR || 1 λεγουσα **κ**A,C,NU

²² και διδασκει και πλανα τοὺς *rell* || διδασκειν 3 πλανασθαι TR

²³ φαγειν εἰδωλοθυτα *rell* || ~ 21 **M**^{e1/5} TR

²⁴ και οὐ θελει μετανοησαι *rell* || 1 οὐκ ἠθελησεν 4 A || --- **M**^{e,h1/3} **κ**,TR

²⁵ αὐτῆς *rell* || 1 και οὐ μετενοησεν **M**^{epi} TR || ταυτῆς **κ**

²⁶ ἰδου *rell* || 1 ἐγω TR

²⁷ αὐτῆς **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/3,f,g,h,i} **κ**C,CP,RP,HF,OC,NU || αὐτων **M**^{a1/6,d,e2/3,h1/4,i1/4} A,TR ("her" works—what is involved here is spiritual adultery.)

²⁸ ἐρευνων *rell* || ἐραυνων A,C,NU

24 “Ὑμῖν δε λεγω, τοις¹ λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατειροῖς—ὄσοι οὐκ ἐχουσιν τὴν διδασχὴν ταυτην,² οἵτινες οὐκ ἐγνωσαν τὰ βαθεῖα³ τοῦ Σατανα, ὡς λεγουσιν—οὐ βαλω⁴ ἐφ’ ὑμας ἀλλο βαρος· 25 πλὴν ὃ ἐχετε κρατησατε ἀχρις⁵ οὗ ἂν ἦξω.⁶ 26 Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τήρων ἀχρι τελους τὰ ἐργα μου, δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν· 27 καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾶ· ὡς τὰ σκευὴ τὰ κεραμικὰ⁷ συντριβησεται⁸—28 ὡς καγὼ εἰληφα παρὰ τοῦ Πατρος μου. Καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τῶν πρωινῶν.’

29 “Ὁ ἐχὼν οὖς ἀκουσατω τί τὸ Πνεῦμα λεγει ταις ἐκκλησαις.

[To Sardis]

3.1 “Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σαρδεσὶν ἐκκλησίας γραψον: Ταδε λεγει ὁ ἐχὼν τὰ ἑπτὰ⁹ πνευματα τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας: ‘Οἶδα σου τὰ ἐργα, ὅτι¹⁰ ὄνομα ἐχεις ὅτι¹¹ ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. 2 Γίνου γρηγορῶν! Καὶ στηρισον¹² τὰ λοιπὰ ἃ ἐμελλες ἀποβαλεῖν,¹³ οὐ γὰρ εὗρηκα σου τὰ ἐργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ μου.¹⁴ 3 Μνημονεὺς οὖν πῶς εἰληφας καὶ ἠκουσας, καὶ τηρεῖ¹⁵ καὶ μετανοησον· ἐὰν οὖν μὴ γρηγορησῆς ἦξω ἐπὶ σε¹⁶ ὡς κλεπτης, καὶ οὐ μὴ γνῶς¹⁷ ποῖαν ὥραν ἦξω ἐπὶ σε.

4 ‘Ἄλλ’¹⁸ ὀλίγα ἐχεις ὀνοματὰ¹⁹ ἐν Σαρδεσὶν ἃ²⁰ οὐκ ἐμολυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσιν μετ’ ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἀξιοὶ εἰσιν. 5 Ὁ νικῶν οὕτως²¹ περιβαλεῖται²² ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλειψῶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς Βιβλίου τῆς Ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω²³ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ Πατρος μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ.’

6 “Ὁ ἐχὼν οὖς ἀκουσατω τί τὸ Πνεῦμα λεγει ταις ἐκκλησαις.

[To Philadelphia]

¹ τοις *rell* || 1 ἐν *ⲥ* || καὶ TR

² ταυτην *rell* || 1 καὶ TR

³ βαθεα *ⲑ*³⁵ *M*^{a,b,d,1/4,f,g,h,2/3,i} A,C,CP,RP,HF,OC,NU || βαθη *M*^{d,e,h,1/3} *ⲥ*,TR

⁴ βαλω *ⲑ*³⁵ *ⲥ*,TR || βαλλω *M*^{a,b,d,e,f,g,h,i} A,C,CP,RP,HF,OC,NU (Representatives of *M*^{a,d,e,h,i} also have the future.)

⁵ ἀχρις [NU] *rell* || ἀχρι *ⲥ*C,RP || ἐως A

⁶ ἀν ἦξω *ⲑ*³⁵ *M*^{a,1/6,b,d,e,f,3/5,g,h,i} *ⲥ*A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || ἀνοιξω *M*^{a,f,2/5,g,1/4,h,1/4,i,1/4}

⁷ κεραμικα *rell* || κεραμικα *M*^{a,1/3,c,1/5,d,1/5,e,1/6,f,2/3,h,1/6,i,1/4}

⁸ συντριβησεται *ⲑ*³⁵ *M*^{a,b,d,ept,f,g,2/3,hpt,i} CP,RP,HF,OC || συντριβεται *M*^{d,1/5,ept,g,1/3,hpt} *ⲥ*A,C,NU,TR

⁹ ἑπτα *rell* || --- TR

¹⁰ ὅτι *rell* || 1 τὸ TR

¹¹ ὅτι *ⲑ*³⁵ *M*^{b,d,e,g,h,2/3} *ⲥ*A,C,CP,RP,OC,NU,TR || καὶ *M*^{a,f,h,1/3,i} HF

¹² στηρισον *ⲑ*³⁵ *M*^{apt,f,hpt,ipt} A,C,RP,OC,NU || στηριξον *M*^{a,1/6,b,d,1/3,e} *ⲥ*,CP,TR || στηριξων *M*⁹ || τηρησον *M*^{a,1/3,d,2/3} HF

(The evidence for στηριξω is overwhelming against τηρεω; the aorist is stronger than the future.)

¹³ ἐμελλες ἀποβαλεῖν *ⲑ*³⁵ (CP) || 1 ἀποβαλλεῖν *M*^{apt,f,ipt} RP,HF || ἠμελλες ἀποβαλλεῖν *M*^{apt,e,1/3} || ἐμελλον ἀποθανεῖν *M*^{b,ept,hpt} (*ⲥ*)A,C,NU || ἠμελλεν ἀποθανεῖν *M*⁹ || ἐμελλον ἀποθνησκεῖν *M*⁹ OC || μελλει ἀποθανεῖν TR (‘throw’ is supported by *ⲑ*³⁵ *M*^{a,e,1/3,f,i} [66%]; ‘die’ is supported by *M*^{b,d,ept,g,hpt} *ⲥ*A,C [33%]; ‘throw away’ was possibly thought to be too harsh, but is presumably correct [the verb controls the person: “they die”; “you throw”]. The atticized form of the imperfect, ἠ- [27%], loses to ἐ- [72%]. The aorist is supported by *ⲑ*³⁵ *M*^{b,ept,g,hpt} *ⲥ*A,C; the present is supported by *M*^{a,d,ept,f,i}. Putting it all together, *ⲑ*³⁵ preserves the correct reading.)

¹⁴ μου *rell* || --- *M*^e TR

¹⁵ καὶ ἠκουσας καὶ τηρεῖ *ⲑ*³⁵ *M*^{a,1/6,b,d,1/3,e,g,h,ipt} *ⲥ*A,C,CP,RP,HF,NU,TR || 124 *M*^{d,2/3} || --- *M*^{a,f,h,1/4,ipt} || 123 τηρεν OC (OC is in small print.)

¹⁶ ἐπὶ σε *ⲑ*³⁵ *M*^{a,b,ept,f,g,hpt,i} *ⲥ*,CP,RP,HF,OC,TR || --- *M*^{d,ept,hpt} A,C,NU (OC is in small print.)

¹⁷ γνῶς *ⲑ*³⁵ *M*^{d,e,f,gpt,h,1/3,ipt} A,C,CP,RP,NU,TR || γνωση *M*^{a,b,gpt,h,2/3,ipt} *ⲥ*,HF,OC

¹⁸ ἀλλ *ⲑ*³⁵ *M*^{a,b,d,ept,f,g,hpt,i} CP,RP,HF || ἀλλα *M*^{hpt} *ⲥ*A,C,OC,NU || --- *M*^{ept} TR

¹⁹ ὀλίγα ἐχεις ὀνοματὰ *ⲑ*³⁵ *M*^{a,b,ept,fpt,g,h,1/3,ipt} CP,RP,HF || ~ 213 *M*^{d,ept,h,2/3} (*ⲥ*)A,C,OC,NU || ~ 132 *M*^{ipt,i,1/4} || ~ 213 καὶ TR

²⁰ α *rell* || οἱ *M*^{d,e,h,1/3}

²¹ οὕτως *ⲑ*³⁵ *M*^{a,1/3,hpt,i,1/4} *ⲥ*(A)C,OC,NU || οὕτος *M*^{a,2/3,b,c,1/5,d,e,f,g,hpt,i} CP,RP,HF,TR (οὕτως links ‘white’ in verse 5 to ‘white’ in verse 4—the three ancient versions got it right.)

²² περιβαλεῖται *rell* || περιβαλλεται CP || περιβαλλεται C || περιβαλεῖτε A

²³ ὁμολογήσω *rell* || ἐξομολογήσομαι TR [Compare Matthew 10:32.]

7 “Και τω αγγελω της εν Φιλαδελφεια¹ εκκλησιας γραψον: Ταδε λεγει ο Ἅγιος, ο Αληθινος, ο εχων την κλειν² του³ Δαυιδ, ο ανοιγων και ουδεις κλεισει⁴ αυτην, ει μη ο ανοιγων,⁵ και ουδεις ανοιξει.⁶ 8 Ὅτι σου τα εργα. Ἴδου, δεδωκα ενωπιον σου θυραν ανεωγμενην,⁷ ἢ⁸ ουδεις δυναται κλεισαι αυτην· οτι μικραν εχεις δυναμιν και ετηρησας μου τον λογον και ουκ ηρησω το ονομα μου. 9 Ἴδου, διδωμι⁹ εκ της συναγωγης του Σατανα, των λεγοντων εαυτους Ιουδαιους ειναι και ουκ εισιν, αλλα ψευδονται—ιδου, ποιησω αυτους ινα ηξουσιν¹⁰ και προσκυνησωσιν¹¹ ενωπιον των ποδων σου και γνωσιν οτι¹² ηγαπησα σε. 10 Ὅτι ετηρησας τον λογον της υπομοινης μου, καγω σε τηρησω εκ της ωρας του πειρασμου της μελλουσης ερχεσθαι επι της οικουμενης ολης, πειρασαι τους κατοικουντας επι της γης.

11 Ἐρχομαι¹³ ταχυ. Κρατει ο εχεις, ινα μηδεις λαβη τον στεφανον σου. 12 Ὁ νικων, ποιησω αυτον στυλον εν τω ναω του Θεου μου, και εξω ου μη εξελθη ετι. Και γραψω επ’ αυτου¹⁴ το ονομα του Θεου μου, και το ονομα της πολεως του Θεου μου—της καινης Ἱερουσαλημ, ἢ καταβαινει¹⁵ εκ¹⁶ του ουρανου απο του Θεου μου—και το ονομα μου¹⁷ το καινον.’

13 “Ὁ εχων ους ακουσατω τι το Πνευμα λεγει ταις εκκλησιαις.

[To *Laodicea*]

14 “Και τω αγγελω της εν Λαοδικεια εκκλησιας¹⁸ γραψον: Ταδε λεγει ο Αμην, ο μαρτυς ο πιστος και αληθινος, ἡ Αρχη της κτισεως του Θεου: 15 Ὅτι σου τα εργα, οτι ουτε ψυχρος εἶ ουτε ζεστος. Οφελον ψυχρος ἢς ἢ ζεστος.¹⁹ 16 Οὕτως, οτι χλιαρος εἶ, και ου²⁰ ζεστος ουτε ψυχρος,²¹ μελλω σε εμεσαι εκ του στοματος μου. 17 Ὅτι λεγεις,²² “Πλουσιος εἰμι, και πεπλουτηκα, και ουδενος²³ χρειαν εχω”, και ουκ οιδας οτι συ εἶ ο ταλαιπωρος—και, ο²⁴ ελεεινος και πτωχος και τυφλος και γυμνος—18 συμβουλευω σοι αγορασαι

¹ φιλαδελφεια **f³⁵ M^{apt}b2/3,d,e3/5,f2/3,g1/4,hpt,1/3** CP,RP,HF,OC,NU,TR || φιλαδέλφια **M^{apt}b1/3,d1/4,e2/5,f1/3,gpt,hpt,i2/3** **ΣC** ||

φιλαδέλφιας **M⁹1/4 A**

² κλειν **f³⁵ M^{a,b,f,h2/3,i2/3}** CP,RP,HF,OC,NU || κλιν **ΣA,C** || κλειδα **M^{d,e,g,h1/3,i1/3}** TR

³ του *rell* || --- A,C[+ 7 mss]NU

⁴ κλεισει **f³⁵ M^{a,b,f(g)h,i}** CP,RP,HF,OC,NU || κλισει **ΣA,C** || κλειει **M^e** TR || κλειων **M^d**

⁵ αυτην ει μη ο ανοιγων (+ και κλειων **M⁹**) **f³⁵ M^{a,fpt,g,h1/4,ipt}** CP,RP,HF || και κλειων **M^{b,dpt(pt)e,f1/4,hpt}** **Σ,OC,NU** || κλειων **A** || και κλειει **M^{f1/4}** C,TR (We are accustomed to the more balanced form, but the basic point remains the same.)

⁶ ανοιξει **f³⁵ M^{a,b,f,g,h,i}** **Σ,CP,RP,HF,OC** || ανοιγει **M^e** A,C,NU,TR || ανοιγων **M^d**

⁷ ανεωγμενην *rell* || ηνεωγμενην **M^{b,e1/3}** **Σ,NU**

⁸ ην *rell* || και **M^{ep1}** TR

⁹ διδωμι *rell* || διδω **A,C,NU** || δεδωκα **Σ**

¹⁰ ηξουσιν **f³⁵ M^{a1/6,d2/3,e1/5,f2/5,h1/3}** **ΣA,C,CP,OC,NU** || ηξωσιν **M^{a,b,c2/5,d1/3,e,f3/5,g,h2/3,i}** RP,HF,TR (One's first impression is that the three verbs controlled by ινα are parallel and should be in the same mode, namely subjunctive—γνωσιν is home free, προσκυνησωσιν has a heavy majority [including **f³⁵**] but with some dissent; with ηξωσιν the dissent becomes stronger, including 3/5 of Family 35 [a preponderance of the better representatives read the indicative]. The generalized splitting suggests that the ‘norm’ of subjunctive with ινα was at work in the minds of the copyists, the more so since the other two verbs are in that mode; but the indicative isn't all that infrequent, and in this case presumably emphasizes certainty—they will come.)

¹¹ προσκυνησωσιν **f³⁵ M^{a,b,d2/3,e,f,g,h,i2/3}** CP,RP,HF,TR || προσκυνησουσιν **M^{b1/5,d1/3,e1/5,h1/4,i1/3}** **ΣA,C,OC,NU**

¹² οτι **f³⁵ M^{a,b,f,h1/4,i}** CP,RP,HF || 1 εγω **M^{d,e,g,h}** **ΣA,C,OC,NU,TR**

¹³ ερχομαι **f³⁵ M^{a,b,d1/3,e,f,g,h,i}** **ΣA,C,CP,RP,HF,OC,NU** || ιδου 1 **M^{d2/3}** TR

¹⁴ αυτον *rell* || αυτου **CP** || αυτω **M^{d,ept}**

¹⁵ καταβαινει **f³⁵ M^{a,b,d2/5,e1/3,f,g,h1/3,i}** CP,RP,HF,OC || καταβαινουσα **M^{d3/5,e2/3,h2/3}** **ΣA,C,NU,TR**

¹⁶ εκ **f³⁵ M^{a1/3,d,e,h,i3/5}** **ΣA,C,CP,RP,OC,NU,TR** || απο **M^{a2/3,b,f,g,h1/4,i2/5}** HF

¹⁷ μου **f³⁵ M^{a1/6,b,d,e,hpt,ipt}** **ΣA,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR** || --- **M^{a,e1/6,f,g,hpt,ipt}**

¹⁸ εν λαοδικεια (λαοδικια **ΣA,C**) εκκλησιας *rell* || ~ 3 λαοδικεων TR

¹⁹ οφελον ψυχρος ης η ζεστος *rell* || 12 ειης 45 TR || --- **M^{e1/3}** A

²⁰ ου **f³⁵ M^{a,b,e1/3,f,g,hpt,i2/3}** CP,RP,HF || ουτε **M^{d,e2/3,hpt,i1/3}** **ΣA,C,OC,NU,TR**

²¹ ζεστος ουτε ψυχρος *rell* || ~ 321 A,TR || ζεστρος 23 ει **Σ**

²² λεγεις **f³⁵ M^{a,d1/4,e,gpt,h1/4,i2/3}** **Σ,CP,RP,HF** || 1 οτι **M^{b,d,e1/6,f,gpt,h1/3}** A,C,OC,NU,TR

²³ ουδενος *rell* || ουδεν **M^{e1/4}** A,C,NU

²⁴ ο **f³⁵ M^{a,b,e1/4,f,g,h2/3,ipt}** A,CP,RP,HF,OC || --- **M^{a1/4,d,e,h1/3,ipt}** **ΣC,NU,TR**

χρυσιον παρ' εμου,¹ πεπυρωμενον εκ πυρος, ινα πλουτησης· και ιματα λευκα, ινα περιβαλη, και μη φανερωθη η αισχυνη της γυμνοτητος σου· και κολλουριον² εγχρισον επι³ τους οφθαλμους σου, ινα βλεπης. 19 Εγω οσους εαν φιλω ελεγχω και παιδευω· ζηλωσον⁴ ουν και μετανοησον!

20 Ίδου, εστηκα επι την θυραν και κρουω. Εαν τις ακουση της φωνης μου και ανοιξη την θυραν, και⁵ εισελευσομαι προς αυτον και δειπνησω μετ' αυτου, και αυτος μετ' εμου. 21 'Ο νικων δωσω αυτω καθισαι μετ' εμου εν τω θρονω μου, ως καγω ενικησα και εκαθισα μετα του Πατρος μου εν τω θρονω αυτου.'

22 "'Ο εχων ους ακουσατω τι το Πνευμα λεγει ταις εκκλησαις."

["The things that must happen after these"]

4.1 Μετα ταυτα ειδον και ιδου—θυρα ανεωγμενη⁶ εν τω ουρανω, και η φωνη η πρωτη ην ηκουσα ως σαλπιγγος λαλουσης μετ' εμου, λεγουσα,⁷ "Αναβα ωδε και δειξω σοι ἃ δει γενεσθαι μετα ταυτα."

[The Throne Room]

2 Και⁸ ευθεως εγενομην εν πνευματι και ιδου, θρονος εκειτο εν τω ουρανω (και επι του θρονου⁹ καθημενος) 3 ομοιος¹⁰ ορασει λιθω, ιασπιδι και σαρδιω,¹¹ και ιρις κυκλοθεν του θρονου, ομοια¹² ορασει¹³ σμαραγδινω.¹⁴ 4 Και κυκλοθεν¹⁵ του θρονου θρονου¹⁶ εικοσι τεσσαρες,¹⁷ και επι τους θρονους ειδον¹⁸ τους¹⁹ εικοσι τεσσαρας²⁰ πρεσβυτερους καθημενους, περιβεβλημενους εν ιματιοις λευκοις, και²¹ επι τας κεφαλας αυτων στεφανους χρυσους. 5 Και εκ του θρονου εκπορευονται αστραπαι και φωναι και βρονται·²² και επτα λαμπαδες

¹ χρυσιον παρ εμου f³⁵ M^{a,f,g,h2/3,i2/3} CP,RP,HF || ~ 231 M^{d,e,h1/3,i1/3} xA,C,OC,NU,TR || 1 M^b

² κολλουριον f³⁵ M^{d1/5,e1/4} A(CP)[NU]TR || κολλουριον M^{d3/5} || κολλυριον M^{a,b,ept,f,g,h2/3,i} xC,RP,HF,OC (There are at least nine variants, but the only real question is whether to read a single vowel or a diphthong after the double lambda: for the diphthong—f³⁵ M^{a1/5,d,ept,f1/6,h1/3} A; for the vowel—M^{a,b,ept,f,g,h2/3,i} xC.)

³ εγχρισον επι f³⁵ CP || 1 M^{ept} TR || ινα εγχριση M^{a,b,f,ipt} RP,HF,OC || ινα εγχρισαι A,C || εγχρισαι M^{9pt} (x)NU (There are over 25 variants; M^{d,ept,gpt,h,ipt} are badly splintered; but f³⁵ M^{d,e,g,h} agree in omitting ινα, which takes the subjunctive with it, which leaves the imperative in control.)

⁴ ζηλωσον f³⁵ M^{d,e,g,hpt} x,CP,RP,TR || ζηλευε M^{a,b,f,hpt,i3/5} A,C,0169,HF,OC,NU

⁵ και f³⁵ M^{a,b,f,h1/4,i2/3} x,0169,CP,RP,HF,OC[NU] || --- M^{d,e,g,h,i1/3} A,TR

⁶ ανεωγμενη f³⁵ M^{a,b,d,e3/5,f,g,hpt,i} 0169,CP,RP,HF,OC || ηνεωγμενη M^{e2/5,hpt} xA,NU,TR

⁷ λεγουσα f³⁵ M^{a1/5,d,e,h1/4,i1/3} CP,TR || και λεγουσης M⁹ || λεγων M^{a,b,f,h,i2/3} xA,0169,RP,HF,OC,NU (The subject of the verb is 'voice', feminine.)

⁸ και f³⁵ M^{b,d,e,g,h1/3,i} CP,RP,OC,TR || --- M^{a,f,h2/3,i1/4} xA,0169,HF,NU (OC is in small print.)

⁹ του θρονου f³⁵ M^{d,e,g1/4,i1/3} CP,TR || τον θρονον M^{a,b,f,g,h,i2/3} xA,0169,RP,HF,OC,NU

¹⁰ ομοιος f³⁵ M^{a,b,d,e,f,gpt,hpt,i3/5} CP,RP,HF,OC || και ο καθημενος 1 M^{a1/5,gpt,hpt,i1/3} xA,0169,NU || και ο καθημενος ην 1 TR (I suppose the parenthetical observation that closes verse 2 got some copyists off the track, but it was the throne, not the One, that was like jasper.)

¹¹ σαρδιω rel || σαρδινω M^{e2/3} TR || σαρδειω M^{a1/3}

¹² ομοια f³⁵ M^{b,g} CP || ομοιος M^{d,e,fpt,hpt,i} A,NU,TR || ομοιως M^{a,fpt,hpt} RP,HF,OC (The adjective is modifying 'rainbow'.)

¹³ ορασει f³⁵ M^{b,d,e,fpt,g,hpt,ipt} A,CP,NU,TR || ορασις M^{a,fpt,hpt,ipt} RP,HF,OC

¹⁴ σμαραγδινω f³⁵ M^{d,e,fpt,g,h,i} A,CP,NU,TR || σμαραγδινων M^{a,fpt} RP,HF,OC || σμαραγδω M^b

¹⁵ και κυκλοθεν f³⁵ M^{a1/4,b,e,f2/3,g,h2/3,i2/3} A,CP,RP,OC,NU,TR || 1 κυκλω M^d || κυκλωθεν M^{a,f1/3,h1/3,i1/3} HF (OC is in small print.)

¹⁶ θρονου rel || θρονους M^{b,h1/3} NU

¹⁷ εικοσι τεσσαρες f^{35/4} M^{apt,d1/3,ept,f,hpt,i2/3} CP,RP,HF,OC,NU || κδ' f³⁵ M^{apt,bpt,d1/3,ept,gpt,hpt} || 1 και 2 M^{bpt,d1/3,gpt} xA,TR (The split in virtually every group suggests that some factor other than conviction as to the original form was at work [especially since there is no difference in meaning]; the distribution of MSS to the three variants is roughly 40:50:10 % [the abbreviation loses 15 MSS below]; the economic factor behind the use of abbreviated forms for numbers and sacred names would presumably make itself felt when copies began to be proliferated, not when the Autographs were being penned; I conclude that the abbreviation is not original.)

¹⁸ ειδον f³⁵ M^{i1/3} CP,TR || --- M^{a,b,d,e,f,g,h,i2/3} A,RP,HF,OC,NU (Are the elders to receive separate treatment, or not? Given their prominence in what follows, probably so. Verses 2-3 are without an independent verb, so it is about time. Note also that the definite article occurs with the first mention of the elders.)

¹⁹ τους rel || --- M^{d2/3,e2/3,i1/3}

²⁰ εικοσι τεσσαρας f^{35/4} M^{apt,d1/4,ept,f,h1/3,ipt} A,CP,RP,HF,OC,NU || κδ' f³⁵ M^{apt,b,dpt,e1/3,g} || 1 και 2 M^{d1/4,e1/4,h} TR

²¹ και rel || 1 εσχον TR

²² φωναι και βρονται rel || ~ 321 TR

πυρος καιομεναι ενωπιον του θρονου αυτου,¹ αἵ εισιν² ἑπτα³ πνευματα του Θεου· 6 και ενωπιον του θρονου ὡς⁴ θαλασσα ὑαλινη,⁵ ὁμοια κρυσταλω.⁶

[The four living beings]

Και εν μεσω του θρονου και κυκλω του θρονου τεσσαρα ζωα γεμουτα οφθαλμων, εμπροσθεν και οπισθεν. 7 Και το ζων το πρωτον ὁμοιον λεοντι, και το δευτερον ζων ὁμοιον μοσχῳ, και το τριτον ζων εχον⁷ το προσωπον ὡς ανθρωπος,⁸ και το τεταρτον ζων⁹ ὁμοιον αετω πετομενω.¹⁰ 8 Και τα¹¹ τεσσαρα ζωα, ἐν καθ' ἐν αυτων,¹² εχον¹³ ανα πτερυγας ἕξ, κυκλοθεν και εσωθεν γεμουσιν¹⁴ οφθαλμων. Και αναπαυσιν ουκ εχουσιν, ἡμερας και νυκτος, λεγοντα:¹⁵ “Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος· Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος· Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος·¹⁶ Κυριος ὁ Θεος ὁ Παντοκρατωρ, ὁ ἦν και ὁ ων και ὁ ερχομενος!”

[The twenty-four elders]

9 Και ὅταν δωσιν¹⁷ τα ζωα δοξαν και τιμην και ευχαριστιαν τῷ καθημενω επι του θρονου,¹⁸ τῷ ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων, 10 πεσουνται οἱ εικοσι τεσσαρες¹⁹ πρεσβυτεροι ενωπιον του καθημενου επι του θρονου και προσκυνησουσιν²⁰ τῷ ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων, και βαλουσιν²¹ τους στεφανους αυτων ενωπιον του θρονου λεγοντες: 11 “Ἄξιός ἐστι, ὁ Κυριος και ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ Ἅγιος,²² λαβειν την δοξαν και την τιμην και την δυναμιν, ὅτι συ εκτισας τα²³ παντα, και δια το θελημα σου εισιν²⁴ και εκτισθησαν!”

[The Lamb takes the scroll]

¹ αυτου **f³⁵ M^{a,b,d,e2/5,f,g2/3,h1/4,i} CP,RP,HF** || --- **M^{e3/5,g1/3,h1/4} ⚭ A,OC,NU,TR**

² αι εισιν *rell* || α 2 **M^{a1/8,e1/3} NU** || α εστιν **A** || ⚭ omits ten words

³ επτα **f³⁵ M^{a,b,e3/5,f,g2/3,h1/3,i} CP,RP,HF** || τα 1 **M^{d,e2/5,h2/3} A,OC,NU,TR** (Without the article the reference is presumably not to the Holy Spirit.)

⁴ ως *rell* || --- **M^{e2/3} TR** || αυτου 1 **M⁹**

⁵ υαλινη *rell* || υελινη **M^{a1/6,b1/5,c1/4,ept,h1/3} CP**

⁶ κρυσταλω **f³⁵ M^{a1/8,e1/6,g1/3,h1/4}** || κρυσταλλω **M^{a,b,c3/7,d,e,f,g2/3,h,i} ⚭ A,CP,RP,HF,OC,NU,TR** (Although λλ→λ would presumably be easier as a transcriptional error than the reverse, in 21:12 John apparently invents the verb κρυσταλιζω, spelling it with a single 'l'—I take it that he did the same thing with the noun, here and in 22:1, but the unusual spelling led copyists to 'correct' him, especially in a matter perceived to be of virtually no consequence.)

⁷ εχον *rell* || εχων **M^{a1/4,b1/3,d1/5,e1/3,f1/5,g,h1/5,i2/5} A,NU**

⁸ το (- **M⁹**) προσωπον ως ανθρωπος **f³⁵ M^{d,e,g,h2/3,i1/3} CP,TR** || 2 ανθρωπου **M^{a,b,e1/5,f,h1/3,i2/3} RP,HF** || 123 ανθρωπου **A,OC,NU** || 123 ὁμοιον ανθρωπω ⚭

⁹ ζων **f³⁵ M^{a1/5,d,e,g,h,ipt} ⚭ A,CP,RP,OC,NU,TR** || --- **M^{a,b,e1/5,f,h1/4,ipt} HF**

¹⁰ πετομενω *rell* || πετωμενω [15 assorted mss] **CP,TR**

¹¹ τα **f³⁵ M^{a1/3,b,d,fpt,g,h,i3/5} ⚭ A,RP,HF,OC,NU** || --- **M^{a2/3,e,fpt,i2/5} CP,TR**

¹² εν αυτων **f³⁵ M^{d,e2/3,g,hpt,i1/3} ⚭ A,CP,OC,NU** || 12 εστως **M^b** || 1 **M^{a,e1/3,f,i2/3} RP,HF** || εαυτο **TR** || 1 εκαστον **M^{hpt} ⚭**

¹³ εχον **f³⁵ M^{a,bpt,d1/3,e3/5,f,h1/4,i3/5} CP,RP,HF,OC** || εχων **M^{a1/5,bpt,e2/5,g,h1/5,i1/3} A,NU** || εχει **M^d** || ειχον ⚭, **TR** || εχοντα **M^{hpt}** (The neuter singular is correct.)

¹⁴ γεμουσιν *rell* || γεμουτα **M^{h1/3} TR**

¹⁵ λεγοντα **f³⁵ M^{h1/3} CP,TR** || λεγοντες **M^{a,b,c1/3,d,e,f,g,h2/3,i} ⚭ A,RP,HF,OC,NU** (The Subject of the participle is τα ζωα, neuter, so the neuter form is correct, in spite of the slim attestation. It seems clear from verse 9 that it is only the four living beings who are repeating 'holy', but if copyists thought the elders were in chorus with the living beings, they would naturally change the gender to masculine. In spite of the split in **f³⁵**, most of the better representatives of the family attest the first variant.)

¹⁶ αγιος (nine times) **f³⁵ M^{a2/3,b,f} (⚭)CP,HF** || αγιος (three times) **M^{a1/3,d,e,g,h,i} A,RP,OC,NU,TR** (Surely it is more likely that 'nine' would be changed to 'three' than vice versa; in fact, try reading 'holy' nine times in a row out loud—it starts to get uncomfortable! Since in the context the living ones are repeating themselves endlessly, the 'nine' is both appropriate and effective; three 'holies' for each member of the Trinity.)

¹⁷ δωσιν **f³⁵ M^{a,b,e2/5,f,h1/4,ipt} RP,HF,OC** || δωσωσιν **M^{ept,g} ⚭** || δωσουσιν **M^{a1/6,d,h,ipt} A,NU,TR** || δωσει **CP**

¹⁸ του θρονου *rell* || τῷ θρονῳ ⚭ **A[+ 6 mss]NU**

¹⁹ εικοσι τεσσαρες **f³⁵1/4 M^{apt,b,d1/4,ept,f,g1/3,hpt,ipt} ⚭ A,CP,RP,HF,OC,NU** || κδ' **f³⁵ M^{apt,d,ept,g2/3,hpt}** || 1 και 2 **TR**

²⁰ προσκυνησουσιν *rell* || προσκυνουσιν **TR**

²¹ βαλουσιν *rell* || βαλλουσιν **M^{e1/4,g1/3} ⚭,CP,TR**

²² ο κυριος και ο θεος ημων ο αγιος **f³⁵ M^{a,b,e1/5,f,h1/4,i2/3} CP,RP,HF** || 123456 **M^{h1/3} A,NU** || 12356 ⚭, **OC** || κυριε 456 **M^{d,e2/3,g,h1/3}** || κυριε **TR**

²³ τα **f³⁵ M^{d,e,h,i1/3} ⚭ A,CP,OC,NU,TR** || --- **M^{a,b,e1/4,f,g,h1/4,i2/3} RP,HF**

²⁴ εισιν **f³⁵ M^{b,d,e,g,hpt,i1/3} CP,TR** || ησαν **M^{a,f,hpt,i2/3} ⚭ A,RP,HF,OC,NU** || ουκ ησαν **M^{h1/3}**

5.1 Και ειδον επι την δεξιαν του καθημενου επι του θρονου βιβλιον, γεγραμμενον εσωθεν και εξωθεν,¹ κατεσφραγισμενον σφραγισιν ἑπτα. 2 Και ειδον αγγελον ισχυρον κηρυσσοντα² φωνη μεγαλη, “Τίς αξιος³ ανοιξει το βιβλιον και λυσαι τας σφραγιδας αυτου?” 3 Και ουδεις εδυνατο⁴ εν τω ουρανω⁵ ουδε⁶ επι της γης ουδε⁷ ὑποκατω της γης ανοιξει το βιβλιον ουδε⁸ βλεπειν αυτο. 4 Και εγω⁹ εκλαιον πολυ,¹⁰ ὅτι ουδεις αξιος εὔρεθη ανοιξει και αναγνωναι¹¹ το βιβλιον, ουτε βλεπειν αυτο.

5 Και εἰς εκ των πρεσβυτερων λεγει μοι: “Μη κλαιε! Ἴδου, ενικησεν ὁ λεων ὁ¹² εκ της φυλης Ιουδα, ἡ ῥιζα Δαυιδ, ανοιξει¹³ το βιβλιον και¹⁴ τας ἑπτα σφραγιδας αυτου.” 6 Και ειδον¹⁵ εν μεσω του θρονου και των τεσσαρων ζωνων, και εν μεσω των πρεσβυτερων, Αρνιον εστηκος¹⁶—ὡς εσφαγμενον, εχον¹⁷ κερατα ἑπτα και οφθαλμους ἑπτα, ἅ¹⁸ εἰσιν τα ἑπτα¹⁹ πνευματα του Θεου²⁰ αποστελλομενα²¹ εις πασαν την γην. 7 Και ηλθεν και ειληφεν²² εκ της δεξιας του καθημενου επι του θρονου!

[A new song]

8 Και ὅτε ελαβεν το βιβλιον τα τεσσαρα²³ ζωα και οἱ εικοσι τεσσαρες²⁴ πρεσβυτεροι επεσον²⁵ ενωπιον του Αρνιου, εχοντες ἕκαστος κιθαρας,²⁶ και φιαλας χρυσας γεμουσας θυμιαματων, αἱ εἰσιν αἱ²⁷ προσευχαι των ἁγιων. 9 Και αδουσιν ωδην καινην λεγοντες: “Αξιος εἶ λαβειν το βιβλιον και ανοιξει τας σφραγιδας αυτου· ὅτι εσφαγης, και ηγορασας

1 εζωθεν **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e2/3,f,g,h,i} CP,RP,HF,OC || οπισθεν **M**^{e1/3} (x)A,NU,TR
2 κηρυσσοντα **f**³⁵ **M**^{d,ept,hpt} CP,TR || 1 εν **M**^{a,b,ept,f,g,hpt,i} xA,RP,HF,OC,NU
3 αξιος **f**³⁵ **M**^{ept,h} xA,CP,NU || 1 εστιν **M**^{a,b,d,ept,f,g,i} RP,HF,OC || εστιν 1 TR (Does the absence of the verb emphasize the adjective?)
4 εδυνατο **f**³⁵ **M**^{a,b,d1/3,e2/5,f,g1/3,hpt,ipt} x,CP,RP,HF,OC,NU || ηδυνατο **M**^{d2/3,ept,g2/3,hpt,ipt} A,TR
5 ουρανω **f**³⁵ **M**^{d,e,h2/3} xA,CP,OC,NU,TR || 1 ανω **M**^{a,b,e1/4,f,g,h1/3,i} RP,HF
6 ουδε **f**³⁵ **M**^{d,ept,g,h,i1/5} A,CP,NU,TR || ουτε **M**^{a,b,ept,f,h1/4,i2/3} x,RP,HF,OC
7 ουδε **f**³⁵ **M**^{d,ept,g,h,i1/5} A,CP,NU,TR || ουτε **M**^{a,b,ept,f,h1/4,i2/3} RP,HF,OC || --- **M**^{a1/6} x
8 ουδε **f**³⁵ **M**^{d,ept,hpt} CP,TR || ουτε **M**^{a,b,ept,f,g,hpt,i} xA,RP,HF,OC,NU
9 εγω *rell* || --- **M**^{ept} x,NU || A omits the whole verse
10 πολυ *rell* || πολλα TR || A omits the whole verse
11 και αναγνωναι **f**³⁵ **M**^{d1/5,e,g1/3,i1/3} CP,TR || --- **M**^{a,b,d,e1/5,f,g2/3,h,i2/3} x,RP,HF,OC,NU (The clause forces an awkward meaning upon βλεπειν αυτο, which now must really mean ‘look at it’.)
12 ο *rell* || 1 ων **M**^{e1/4} TR || --- **M**^{h2/3} x
13 ανοιξει **f**³⁵ **M**^{d,e,g,h} xA,CP,OC,NU,TR || ο ανοιγων **M**^{a,b,f,i} RP,HF
14 και *rell* || 1 λυσαι x,TR
15 ειδον *rell* || ιδον [22 assorted mss] || 1 και ιδου **M**^b CP,TR || ιδου και A
16 εστηκος *rell* || εστηκως **M**^{b2/5,e1/3,g1/4} x
17 εχον *rell* || εχων **M**^{d1/5,e1/4,g,h1/4} P²⁴ xA,NU
18 α **f**³⁵ **M**^{a,b,d,f,g,i} CP,RP,HF,OC || οι **M**^{e,h} xA,NU,TR (The gender agrees with ‘horns’, not ‘eyes’, which is unexpected.)
19 επτα *rell* [NU] || --- **M**^{ept} A
20 πνευματα του θεου *rell* || ~ 231 **M**^{ept} TR
21 αποστελλομενα **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,i3/4} CP,RP,HF,OC || τα 1 **M**^{e1/4,g,i1/5} || τα απεσταλμενα **M**^{d3/4,ept} TR || απεσταλμενα **M**^{hpt} P²⁴ x || απεσταλμενοι A,NU
22 ειληφεν *rell* || 1 το βιβλιον TR || add το βιβλιον at end of verse **M**^{ept}
23 τεσσαρα **f**^{352/5} **M**^{a,b,d,e,f,gpt,h,i} CP,RP,HF,OC,NU,TR || τεσσαρα xA || δ’ **f**^{353/5} **M**^{gpt}
24 εικοσι τεσσαρες **f**^{351/4} **M**^{a1/3,b,dpt,ept,f,gpt,hpt,i} xA,CP,RP,HF,OC,NU,TR || κδ’ **f**³⁵ **M**^{a2/3,dpt,ept,gpt,hpt}
25 επεσον *rell* || επεσαν **M**^{a1/4,e1/4,g} xA,OC,NU
26 κιθαρας **f**³⁵ **M**^{d1/3,e,g,ipt} CP,TR || κιθαραν **M**^{a,b,d2/3,e1/4,f,h,ipt} xA,RP,HF,OC,NU
27 αι **f**³⁵ **M**^{a1/6,b2/5,d,e,g,h,ipt} A,CP,OC,NU,TR || --- **M**^{a,b3/5,e1/4,f,g1/4,ipt} x,RP,HF

τω Θεω ἡμας¹ εν τω αἵματι σου εκ πασης φυλης και γλωσσης και λαου και εθνους· 10 και εποιησας αυτους² τω Θεω ἡμων βασιλεις και ιερεις,³ και βασιλευσουσιν⁴ επι της γης.”

[All the angels]

11 Και ειδον, και ηκουσα ὡς⁵ φωνην αγγελων πολλων, κυκλω⁶ του θρονου και των ζων και των πρεσβυτερων. Και ἦν ὁ αριθμος αυτων μυριαδες μυριαδων και χιλιαδες χιλιαδων, 12 λεγοντες φωνη μεγαλη: “Αξιον εστιν το Αρνιον το εσφαγμενον λαβειν την δυναμιν και⁷ πλουτον και σοφιαν και ισχυν και τιμην και δοξαν και ευλογιαν!”

[Every creature]

13 Και παν κτισμα ὃ εστιν⁸ εν τω ουρανω και επι της γης⁹ και ὑποκατω της γης, και επι της θαλασσης (ἃ εστιν¹⁰ και τα εν αυτοις)—παντας¹¹ ηκουσα λεγοντας: “Τω καθημενω επι του θρονου¹² και τω Αρνιω: ἡ ευλογια και ἡ τιμη και ἡ δοξα και το κρατος εις τους αιωνας των αιωνων! Αμην!”¹³ 14 (και τα τεσσαρα ζωα λεγοντα το¹⁴ Αμην). Και οἱ¹⁵ πρεσβυτεροι επεσον¹⁶ και προσεκυνησαν.¹⁷

[The Lamb opens the seals]

[The first seal]

6.1 Και ειδον ὅτι¹⁸ ηνοιξεν το Αρνιον μιαν εκ των ἑπτα σφραγιδων,¹⁹ και ηκουσα ἑνος εκ των τεσσαρων ζων λεγοντος, ὡς φωνη²⁰ βροντης, “Ερχου!” 2 Και ειδον και ιδου,²¹ ἵππος λευκος! Και ὁ καθημενος επ’ αυτον²² εχων τοξον. Και εδοθη αυτω στεφανος· και εξηλθεν νικων, και ἴνα νικηση.

[The second seal]

¹ τω θεω ημας **f**³⁵ **M**^{a,d,e2/3,f,h,i3/5} **κ**,CP,RP,HF,OC,TR || ~ 312 **M**^{b,g,i2/5} || 3 **M**^{e1/3} || 12 A,NU [Why do you suppose NU follows a single MS, of demonstrably inferior quality in Revelation (objectively so), against virtually all others (perhaps six scattered cursives have ‘our’ for ‘us’) plus lat,syr,bo? And why do the editors of modern versions follow their lead? Why? (Hoskier says the word was ‘lost’ in the transition from one column to the next—I don’t have access to a facsimile of the codex to check it, but assuming that Hoskier is correct about the location then the omission was probably inadvertent, one of the many slips that disfigure the MS.)]

² αυτους *rell* || ημας TR

³ βασιλεις και ιερεις *rell* || βασιλειαν 23 **M**^{hpt} A,NU || βασιλιαν 2 ιερατειαν **κ**

⁴ βασιλευσουσιν **f**³⁵ **M**^{apt,b,d3/5,e2/3,f2/3,g,h1/3,i} **κ**,RP,HF,OC,NU || βασιλευουσιν **M**^{apt,d2/5,e1/3,f1/3,g1/4,h2/3} A,CP || βασιλευομεν TR

⁵ ὡς **f**³⁵ **M**^{a,b,d1/4,ept,f,g,hpt,i} **κ**,CP,RP,HF,OC || --- **M**^{d,ept,hpt} A,NU,TR

⁶ κυκλω *rell* || κυκλοθεν TR

⁷ και **f**³⁵ **M**^{a1/6,d,e,h} **κ**A,CP,NU,TR || 1 τον **M**^{a,b,e1/5,f,g,i} RP,HF,OC (OC is in small print.)

⁸ εστιν **f**³⁵ **M**^{b,d,e,h1/4,i1/3} CP,TR || --- **M**^{a,f,g,h,i2/3} **κ**A,RP,HF,OC,NU

⁹ επι της γης **f**³⁵ **M**^{a,b,e,f,g,h,i} **κ**A,CP,RP,HF,OC,NU || 13 **M**^{d,g1/4} || εν τη γη **M**^{d1/7,e1/4} TR

¹⁰ α εστιν **f**³⁵ **M**^{a1/6,d1/4,e,h1/3,ipt} CP,TR || οσα 2 **M**^p || 2 **M**^{a,f,g,h1/3,ipt} A,RP,HF,OC || --- **M**^{d,h1/3} **κ**,NU

¹¹ παντας **f**³⁵ **M**^{a2/3,d1/4,ept,fpt,g,hpt,i3/5} CP,RP,HF || και 1 **M**^{d3/5} || παντα **M**^{a1/5,ept,fpt,hpt,i1/5} A,OC,NU,TR || παντα και **M**^{b,d1/5} **κ**

¹² του θρονου **f**³⁵ **M**^{a1/3,d,e,g1/3,h,i2/3} **κ**,CP,RP,OC,TR || τω θρονω **M**^{a2/3,b,f,g2/3,i1/3} A,HF,NU

¹³ αμην **f**³⁵ **M**^{a,d,e,f,gpt,hpt,i} CP,RP,HF || --- **M**^{b,e1/6,gpt,hpt} **κ**A,OC,NU,TR

¹⁴ λεγοντα το **f**³⁵ **M**^{a,f,ipt} CP,RP,HF || ελεγεν 2 **M**^b || ελεγον 2 **M**^{g,i1/4} || ελεγον **M**^{a1/4,d,e,h} **κ**A,OC,NU,TR (The participle is controlled by ηκουσα; the article should be read in any case.)

¹⁵ οι *rell* || 1 εικοσι τεσσαρες TR

¹⁶ επεσον **f**³⁵ **M**^{a2/3,d,e3/5,f,h,i} CP,RP,HF || επεσαν **M**^{a1/3,b,e2/5,g,h1/4,i2/7} **κ**A,OC,NU,TR

¹⁷ προσεκυνησαν *rell* || 1 ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων TR

¹⁸ οτι **f**³⁵ **M**^{a,b,d1/4,e1/3,f,i2/3} CP,RP,HF,OC || οτε **M**^{d,e2/3,g,h,i1/3} **κ**A,C,NU,TR (Assimilation to the following seals?)

¹⁹ επτα σφραγιδων **f**³⁵ **M**^{a,b,d1/3,ept,f,g,h,i} A,C,CP,RP,HF,OC,NU || 2 **M**^{d2/3,ept} TR || 1 **κ**

²⁰ φωνη *rell* || φωνην **M**^{e2/3} TR || φωνην **κ**[+12 assorted mss] || **M**^{d2/3} transpose

²¹ ειδον (ιδον A,C) και ιδου **f**³⁵ **M**^{d,ept,h,i1/3} (A,C)CP,OC,NU || ιδε και ιδου **M**^{a,b,e1/3,f,i1/3} RP,HF || βλεπε και ειδον και ιδου TR || ιδε και ειδον (ιδον **M**^{g2/3}) και ιδου **M**^{g,i1/3} **κ** (Note that **κ** conflates the minuscule groups, so they must be older; the “Come!” was directed to the horse, not to John [since he was right there, there would be no need to address him with a thunderous roar]; each of the living beings called out a horse.)

²² αυτον *rell* || αυτω TR

3 Και ὅτε ηνοιξεν την δευτεραν σφραγιδα¹ ηκουσα του δευτερου ζωου λεγοντος, “Ερχου!” 4 Και² εξηλθεν αλλος ἵππος, πυρρος,³ και τω καθημενω επ’ αυτον⁴ εδοθη αυτω λαβειν την ειρηνην εκ⁵ της γης,⁶ ἵνα αλληλους σφαξωσιν·⁷ και εδοθη αυτω μαχαιρα μεγαλη.

[The third seal]

5 Και ὅτε ηνοιξεν την σφραγιδα την τριτην,⁸ ηκουσα του τριτου ζωου λεγοντος, “Ερχου!” Και ειδον και ιδου,⁹ ἵππος μελας! Και ὁ καθημενος επ’ αυτον¹⁰ εχων¹¹ ζυγον εν τη χειρι αυτου. 6 Και ηκουσα¹² φωνην εν μεσω των τεσσαρων ζων λεγουσαν: “Χοινηξ σιτου δηναριου, και τρεις χοιδικες κριθης¹³ δηναριου· και το ελαιον και τον οινον μη αδικησης.”

[The fourth seal]

7 Και ὅτε ηνοιξεν την σφραγιδα την τεταρτην, ηκουσα φωνην¹⁴ του τεταρτου ζωου λεγοντος,¹⁵ “Ερχου!” 8 Και ειδον και ιδου,¹⁶ ἵππος χλωρος! Και ὁ καθημενος επανω αυτου, ονομα αυτω Θανατος,¹⁷ και ὁ Ἄδης ακολουθει¹⁸ μετ’ αυτου.¹⁹ Και εδοθη αυτω²⁰ εξουσια επι το τεταρτον της γης, αποκτειναι²¹ εν ῥομφαια και εν λιμω και εν θανατω, και ὑπο των θηριων της γης.

[The fifth seal]

9 Και ὅτε ηνοιξεν την πεμπτην σφραγιδα, ειδον ὑποκατω του θυσιαστηριου τας ψυχας των ανθρωπων²² των εσφαγμενων δια τον λογον του Θεου και δια την μαρτυριαν του Αρνιου²³ ἦν ειχον. 10 Και εκραξαν²⁴ φωνη μεγαλη,²⁵ λεγοντες: “Ἐως ποτε, ὁ Δεσποτης, ὁ ἄγιος και²⁶ αληθινος, ου κρινεις και εκδικεις το αίμα ἡμων εκ²⁷ των κατοικουντων επι

¹ δευτεραν (β’ M^{dpt}) σφραγιδα f³⁵ M^{a,d,e1/4,f,g,h2/3,i} CP,RP,HF,TR || ~ 2 την 1 M^{b,e,h1/3} x A,C,OC,NU

² και *rell* || 1 ιδε 1 ειδον 1 ιδου M^b || 1 ιδε 1 ιδον 1 ιδου x || 1 βλεπε 1 TR

³ πυρρος f³⁵ M^{a1/4,d1/3,ept,f2/3,hpt,i2/5} x C,CP,OC,NU,TR || πυρος M^{a,b,c1/4,d2/3,ept,f1/3,g,hpt,i3/5} A,RP,HF (πυρρος is the reading of all the more faithful members of f³⁵. As an unintentional error, ρρ→ρ would be much easier than ρ→ρρ.)

⁴ αυτον *rell* || αυτω M^g TR

⁵ εκ *rell* || απο M^{ept} TR || --- M^{e1/3,g} A

⁶ γης f³⁵ M^{a,d,e1/6,f,g,h1/4,i} CP,RP,HF || 1 και M^{b,e,h} x A,C,OC,NU,TR

⁷ σφαξωσιν *rell* || σφαξουσιν A,C[+ 5 mss]NU || κατασφαξωσιν M^d

⁸ την σφραγιδα την τριτην *rell* || ~ 342 [6 mss]TR || M^d alter and transpose

⁹ ειδον (ιδον A) και ιδου f³⁵ M^{d,ept,h,i1/3} (A)C,CP,OC,NU || ιδε 23 M^{a,b,e1/3,f,i1/3} RP,HF || βλεπε 2123 TR || ιδε 21 (ιδον M^{g2/3}) 23 M^{g,i1/3} x (x conflates again.)

¹⁰ αυτον *rell* || αυτω M^{e1/4} TR

¹¹ εχων *rell* || εχον [8 mss]CP

¹² ηκουσα *rell* || 1 ως M^{ept,fpt,h1/3} x A,C,OC,NU

¹³ κριθης *rell* || κριθων M^{e,hpt} x A,C,NU

¹⁴ φωνην f³⁵ M^{d,e1/3(1/3)hpt} p²⁴ x A,CP,OC,NU,TR || --- M^{a,b,e1/3,f,g,hpt,i} C,RP,HF

¹⁵ λεγοντος *rell* || λεγουσαν TR

¹⁶ ειδον (ιδον A,C) και ιδου f³⁵ M^{d,ept,h,i1/3} (A,C)CP,OC,NU || ιδε 23 M^{a,b,ept,f,ipt} RP,HF || βλεπε 2123 TR || ιδε 21 (ιδον M^g) 23 M^g x (x conflates again.)

¹⁷ θανατος f³⁵ M^{hpt} x C,CP || ο 1 M^{a,b,d,e,f,g,hpt,i} RP,HF,OC[NU]TR || ο αθανατος A (The Text does not say that Hades was on a horse.)

¹⁸ ακολουθει f³⁵ M^{d,ept} CP,TR || ηκολουθει M^{a,b,e1/4,f,h,ipt} C,RP,HF,OC,NU || ηκολουθη M^{e1/4,g,i1/3} || ηκολουθι x (A) (John is stating a fact of human existence: Hades follows death—so it has been for 6000 years.)

¹⁹ μετ αυτου f³⁵ M^{d,ept,g,h1/5} A,C,CP,OC,NU,TR || αυτω M^{a,b,ept,f,h2/5,i} x,RP,HF || οπισω αυτου M^{h2/5}

²⁰ αυτω f³⁵ M^{a,b,ept,f,g,h1/3,i2/3} CP,RP,HF,OC || αυτοις M^{d,ept,h2/3,i1/3} x A,C,NU,TR (It is death that does the killing; Hades just collects the dead.)

²¹ επι το τεταρτον της γης αποκτειναι (C)*rell* || ~ 612345 TR || 123 μερος 456 M^d

²² των ανθρωπων f³⁵ M^{e,h1/3} x (CP) || --- M^{a,b,d,f,g,h2/3,i} A,C,RP,HF,OC,NU,TR (Animals also have souls, and they are excluded here.)

²³ του αρνιου f³⁵ M^{a,ept,f,g,i} CP,RP,HF,OC || ιησου χριστου M^b || --- M^{d,ept,h} x A,C,NU,TR

²⁴ εκραξαν f³⁵ M^{a,b,f,g,i} x A,C,CP,RP,HF,OC,NU || εκραζον M^{d,e,h} TR

²⁵ φωνη μεγαλη f³⁵ M^{a1/5,d,e,g,h,i3/5} x A,C,CP,RP,OC,NU,TR || φωνην μεγαλην M^{a,b,f,i2/5} HF

²⁶ και *rell* || 1 ο [10 assorted mss]OC,TR

²⁷ εκ f³⁵ M^{a,b,f,hpt,i} x A,C,CP,RP,HF,OC,NU || απο M^{d,e,g,hpt} TR

της γης?” 11 Και εδοθη¹ αυτοις ἕκαστω² στολη λευκη,³ και ερρεθη αυτοις ἵνα αναπαυσωνται⁴ ετι χρονον,⁵ ἕως οὗ⁶ πληρωσων⁷ και οἱ συνδουλοι αυτων και οἱ αδελφοι αυτων,⁸ οἱ μελλοντες αποκτενεσθαι⁹ ὡς και αυτοι.

[The sixth seal]

12 Και ειδον, και¹⁰ ὅτε ηνοιξεν την σφραγιδα την ἕκτην, και¹¹ σεισμος μεγας εγενετο· και ὁ ἥλιος μελας εγενετο¹² ὡς σακκος τριχινος, και ἡ σεληνη¹³ εγενετο ὡς αἷμα. 13 Και οἱ αστερες του ουρανου επεσον¹⁴ εις την γην, ὡς συκη βαλλει¹⁵ τους ολυνθους αυτης ὑπο μεγαλου ανεμου¹⁶ σειομενη. 14 Και ὁ ουρανος απεχωρισθη, ὡς βιβλιον ἔλισσομενον,¹⁷ και παν ορος και νησος εκ των τοπων αυτων εκινηθησαν.

15 Και οἱ βασιλεις της γης και οἱ μεγιστανες και οἱ χιλιαρχοι και οἱ πλουσιοι¹⁸ και οἱ ισχυροι,¹⁹ και πας δουλος και πας ελευθερος,²⁰ εκρυψαν ἑαυτους εις τα σπηλαια και εις τας πετρας των ορειων. 16 Και λεγουσιν τοις ορεισιν και ταις πετραις: “Πεσετε²¹ εφ’ ἡμας και κρυψατε ἡμας απο προσωπου του καθημενου επι του θρονου²² και απο της οργης του Αρνιου! 17 ‘Οτι ηλθεν ἡ ἡμερα ἡ μεγαλη της οργης αυτου,²³ και τίς δυναται σταθηναι;”

[Parenthesis]

[The sealed of Israel]

7.1 Και²⁴ μετα τουτο²⁵ ειδον τεσσαρας αγγελους ἑστωτας επι τας τεσσαρας γωνιας της γης, κρατουντας τους τεσσαρας ανεμους της γης, ἵνα μη πνεη ανεμος επι της γης, μητε επι της θαλασσης, μητε επι παν²⁶ δεινδρον. 2 Και ειδον αλλον αγγελου αναβαινουτα²⁷ απο ανατολης ἡλιου, εχοντα σφραγιδα Θεου ζωντος. Και εκραξεν φωνη μεγαλη τοις τεσσαρσιν αγγελοις, οἷς εδοθη αυτοις αδικησαι την γην και την θαλασσαν, 3 λεγων: “Μη αδικησητε

¹ εδοθη *rell* || εδωθη **M⁹** || εδοθησαν TR

² αυτοις εκαστω **f³⁵M^{b,e,g,h,i,pt}** & A,C,RP,OC,NU || 1 **M^{a,f,i,pt}** HF || ~ 2 αυτων **M^d** || εκαστοις TR || --- (CP) [homoioteleuton] (OC is in small print.)

³ στολη λευκη *rell* || στολαι λευκαι TR || --- (CP)

⁴ αναπαυσωνται *rell* || αναπαυσονται **M^{d1/4,ept,g2/3}** A,NU

⁵ ετι χρονον **f³⁵M^{a,b,f,g,i,3/5}** CP,RP,HF || 12 μικρον **M^{d,e,h3/5,i1/3}** (A)C,OC,NU,TR || επι 2 μικρον & (OC is in small print.)

⁶ ου **f³⁵M^{d,e,i2/5}** CP,TR || --- **M^{a,b,f,g,h3/5,i3/5}** & A,C,RP,HF,OC,NU || αν **M^{h2/5}**

⁷ πληρωσων **f³⁵M^{a,b,d1/3,e,f,g,h,i2/3}** RP,HF,OC || πληρωσουςιν **M^{d2/3,e1/6,h1/5,i1/3}** || πληρωθωσιν A,C,CP,NU || πληρωσονται TR

⁸ αυτων **f³⁵M^{b,d,e2/3,g,h,i1/3}** & A,C,CP,OC,NU,TR || 1 και **M^{a,e1/3,f,i2/3}** RP,HF

⁹ αποκτενεσθαι **f³⁵M^{a3/5,d2/3,e1/4,f,pt,g,h1/3,i3/5}** CP,RP,HF || αποκτεινεσθαι **M^{a1/4,b,e1/6,f,pt,h1/5,i1/5}** & C,OC,NU || αποκτεινεσθαι **M^{a1/6,d1/3,ept(e1/6)hpt,i1/5}** A,TR (The single vowel is clearly stronger than the diphthong, and the single consonant than the double.)

¹⁰ και **f³⁵M^{e2/3}** CP || --- **M^{a,b,d,e1/3,f,g,h,i}** & A,C,RP,HF,OC,NU,TR (The second και is emphatic.)

¹¹ και *rell* || 1 ιδου A,TR

¹² μελας εγενετο **f³⁵M^{a,b,e1/5,f,g,i2/3}** & CP,RP,HF,OC || εγενετο μελας **M^{a1/6,d,e,h,i1/3}** A,C,NU,TR

¹³ σελεινη **f³⁵M^{a1/6,b,d1/4,e,h2/5}** CP,TR || 1 ολη **M^{a,d,e1/6,f,g,h3/5,i}** & A,C,RP,HF,OC,NU

¹⁴ επεσον *rell* || επεσαν & A,C,OC,NU,TR

¹⁵ βαλλει **f³⁵M^{e,hpt,i,pt}** A,C,CP,NU,TR || αποβαλλει **M^d** || βαλλουσα **M^{b,g1/3}** & OC || βαλουσα **M^{a,e1/4,f,gpt}** RP,HF (The present is stronger than the aorist.)

¹⁶ μεγαλου ανεμου **f³⁵M^{d,e}** CP,TR || ~ 21 **M^{a,b,d1/4,e1/5,f,g,h,i}** (&)A,C,RP,HF,OC,NU (A great wind knocks down all figs.)

¹⁷ ελισσομενοι **f³⁵M^{a1/4,b,gpt,h1/3}** A,C,CP,RP,OC,NU || ειλισσομενον **M^{b1/4,d1/4,e2/3}** TR || ειλισσομενος **M^{a,e1/4,f,gpt,hpt,i2/5}** & HF || ειλισσομενος **M^{d1/3}** (The Ionic spelling need not detain us, but what of the gender? In the context the participle modifies ‘scroll’, not ‘sky’, so the neuter is correct.)

¹⁸ οι χιλιαρχοι και οι πλουσιοι *rell* || ~ 45312 **M^{ept,h1/4}** TR

¹⁹ και οι ισχυροι *rell* || 13 & || --- **M^{e1/3}** || 12 δυνατοι TR

²⁰ πας ελευθερος **f³⁵M^{d,e,hpt,i1/3}** CP,TR || 2 **M^{a,b,f,g,hpt,i2/3}** A,C,RP,HF,OC,NU || --- & (Remember Granville Sharp; since ‘slave’ and ‘free’ obviously refer to distinct groups, the adjective should be repeated.)

²¹ πεσετε *rell* || πεσατε **M^{dpt,gpt,h1/3}** A,OC || πεσεται **M^{e1/3,i1/3}** & C

²² του θρονου **f³⁵M^{a1/5,d,e,gpt,h,i2/3}** A,C,CP,RP,OC,NU,TR || τω θρονω **M^{a,b,f,gpt,i1/3}** & HF (As far as the speakers are concerned, the One on the throne is leaning forward, taking an active interest in the proceedings [genitive].)

²³ αυτου *rell* || αυτων **M^{hpt}** & C,NU

²⁴ και *rell* || --- **M^{h1/4}** A,C,NU

²⁵ τουτο **f³⁵M^{a,b,f,g,h,i}** & A,C,CP,RP,HF,OC,NU || ταυτα **M^{a1/6,d,e,i1/4}** TR

²⁶ παν **f³⁵M^{d,e,hpt}** & CP,OC,NU,TR || τι **M^{a,b,f,g,hpt,i}** C,RP,HF || --- A

²⁷ αναβαινουτα *rell* || αναβαιντα TR

την γην, μητε την θαλασσαν, μητε τα δενδρα, αχρις ου¹ σφραγισωμεν τους δουλους του Θεου ημων επι των μετωπων² αυτων.” 4 Και ηκουσα τον αριθμον των εσφραγισμενων, εκατον και³ τεσσαρακοντα τεσσαρες⁴ χιλιαδες, εσφραγισμενοι⁵ εκ πασης φυλης υιων Ισραηλ: 5 εκ φυλης Ιουδα δωδεκα⁶ χιλιαδες εσφραγισμενοι,⁷ εκ φυλης Ρουβιμ⁸ δωδεκα⁹ χιλιαδες,¹⁰ εκ φυλης Γαδ δωδεκα χιλιαδες, 6 εκ φυλης Ασηρ δωδεκα χιλιαδες, εκ φυλης Νεφθαλειμ¹¹ δωδεκα χιλιαδες, εκ φυλης Μανασση δωδεκα χιλιαδες 7 εκ φυλης Συμεων δωδεκα χιλιαδες, εκ φυλης Λευι δωδεκα χιλιαδες, εκ φυλης Ισαχαρ¹² δωδεκα χιλιαδες, 8 εκ φυλης Ζαβουλων δωδεκα χιλιαδες, εκ φυλης Ιωσηφ δωδεκα χιλιαδες, εκ φυλης Βενιαμιν δωδεκα χιλιαδες εσφραγισμενοι.¹³

[A multitude from the Great Tribulation]

9 Μετα ταυτα ειδον και ιδου, οχλος πολυς ον αριθμησαι¹⁴ ουδεις εδυνατο,¹⁵ εκ παντος εθνους και φυλων και λαων και γλωσσων, εστωτες¹⁶ ενωπιον του Θρονου και ενωπιον του Αρνιου, περιβεβλημενοι¹⁷ στολας λευκας, και φοινικας¹⁸ εν ταις χερσιν αυτων. 10 Και κραζουσιν¹⁹ φωνη μεγαλη, λεγοντες, “Η σωτηρια τω Θεω ημων²⁰ τω καθημενω επι τω θρονω,²¹ και τω Αρνιω!”

11 Και παντες οι αγγελοι εισηκεισαν²² κυκλω του θρονου, και των πρεσβυτερων και των τεσσαρων ζων, και επεσον²³ ενωπιον του θρονου²⁴ επι τα προσωπα²⁵ αυτων και προσεκυνησαν τω Θεω, 12 λεγοντες: “Αμην! Η ευλογια και η δοξα και η σοφια και η ευχαριστια και η τιμη και η δυναμις και η ισχυς τω Θεω ημων εις τους αιωνας των αιωνων! Αμην.”

¹ αχρις ου **f³⁵ M^{a,b,ept,f,g,h,i}** CP, HF, OC, TR || 1 αν **M^d** || 1 κ || αχρι **M^{ept,h1/4}** A, C, NU || αχρι 2 RP

² μετωπων *rell* || μετοπων **M^{a1/5,e1/3,h1/4,i1/3}** CP

³ εκατον και **f³⁵ M^{a2/5,b,f3/5,g1/4,hpt,i2/5}** C, CP, RP, HF || 1 **M^{a1/8,d1/3,ept,f1/4,gpt,h1/5,i1/5}** κ A, OC, NU || ρ' **M^{a1/7,d2/3,e1/3,g1/4,h1/5,i1/3}** TR || --- **M^{a1/3,e1/6,f1/6}**

⁴ τεσσαρακοντα τεσσαρες **f³⁵ M^{apt,b,d1/3,ept,f,g,h,i3/5}** (A) CP, RP, HF, OC || τεσερακοντα 2 (-2 κ) (κ) C, NU || μδ' **M^{a1/7,d2/3,e1/3,g1/4,h1/5,i1/3}** TR || --- **M^{a1/3,e1/6,f1/6}**

⁵ εσφραγισμενοι **f³⁵ M^{d1/3,e,h,ipt}** κ A, C, CP, OC, NU, TR || εσφραγισμενων **M^{apt,b,d2/3,f,g,ipt}** RP, HF || --- **M^{a1/3,e1/6}** (The nominative is presumably correct, the genitive being an assimilation to the same form earlier in the verse.)

⁶ δωδεκα **f^{35/2/5} M^{apt,b,dpt,e2/3,f,hpt,i3/5}** κ A, C, CP, RP, HF, OC, NU || ιβ' **f^{35/3/5} M^{apt,dpt,e1/3,g,hpt,i2/5}** TR

⁷ εσφραγισμενοι **f³⁵ M^{a1/6,b,d,e,g2/3,h,ipt}** κ A, C, CP, OC, NU, TR || εσφραγισμεναι **M^{a,e1/6,f,g1/3,ipt}** RP, HF

⁸ ρουβιμ **f³⁵ M^{apt,b1/4,d,e,gpt,h1/3,ipt}** RP, HF || ρουβειμ **M^{b1/4,c1/3,ipt}** || ρουβ(ε)ιν **M^{a1/6,b1/3,f1/3,h1/3}** CP || ρουβην **M^{a1/4,f1/4,gpt,h1/3,ipt}** κ A, C, OC, NU, TR (Over half of the **f^{35/1/3}** are from one monastery.)

⁹ δωδεκα **M^{a1/3,b,ept,f,hpt,ipt}** κ A, C, CP, RP, HF, OC, NU || ιβ' **f³⁵ M^{a2/3,d,ept,g,hpt,ipt}** TR (A similar statement obtains for all the following tribes.)

¹⁰ χιλιαδες **f³⁵ M^{a,b,d,e,f,g,h,i}** κ A, C, CP, RP, HF, OC, NU || 1 εσφραγισμενοι **M^{a1/9,e1/6}** TR (This statement obtains for all the remaining tribes except the last, Benjamin, with the further exception that **d**, **e**^{1/3}, **g**^{pt} side with TR for Ruben [only].)

¹¹ νεφθαλειμ *rell* || νεφθαλιμ [22 assorted mss] A, NU || νεφθαλι κ || νεφθαλιμ C || νεφθαλιμ [20 assorted mss]

¹² ισαχαρ *rell* || ισαχαρ [21 assorted mss] κ A, OC, NU

¹³ εσφραγισμενοι **f³⁵ M^{a1/3,b,d,ept,f1/4,g1/4,h,i3/5}** κ A, C, CP, OC, NU, TR || εσφραγισμεναι **M^{a2/3,e1/5,f,g,h1/4,i2/5}** RP, HF || --- **M^{e1/3}**

¹⁴ αριθμησαι **f³⁵ M^{a,b,d,e2/5,f,g,h1/3,i}** CP, RP, HF || 1 αυτον **M^{e3/5,g1/5,h2/3,i1/5}** κ A, C, OC, NU, TR

¹⁵ εδυνατο **f³⁵ M^{a,f,g,hpt,i3/5}** κ A, C, CP, RP, HF, OC, NU || ηδυνατο **M^{b,d,e,hpt,i2/5}** TR

¹⁶ εστωτες **f³⁵ M^{a1/6,d1/3,e,ipt}** κ A, CP, NU, TR || εστωτας **M^{a,b,d2/3,f,g,hpt,ipt}** RP, HF, OC || εστωτων **M^{e1/4,h1/3}** C (The nominative is correct; it agrees with οχλος.)

¹⁷ περιβεβλημενοι **f³⁵ M^{d2/3,e,h1/3,ipt}** CP, TR || περιβεβλημενους **M^{a,b,d1/3,e1/4,f,g,h2/3,ipt}** κ A, C, RP, HF, OC, NU (The nominative is correct; it agrees with οχλος.)

¹⁸ φοινικας **f³⁵ M^{a,d,f,g3/5,i}** κ, RP, HF || φοινικες **M^{b,d1/4,e,g2/5,h}** A, C, CP, OC, NU, TR (The accusative is correct, being the direct object of the implicit verb.)

¹⁹ κραζουσιν *rell* || κραζοντες TR

²⁰ τω θεω ημων *rell* || του θεου 3 A || 23 **M^{e2/7}** || --- TR

²¹ τω θρονω **f³⁵ M^{a,b,e2/5,f,gpt,hpt,ipt}** κ A, C, RP, HF, NU || του θρονου **M^{e1/3}** OC || του θρονου του θεου ημων **M^{a1/4,d,e2/7,gpt,hpt,ipt}** CP, TR || του θρονου θεω ημων **M^{e2/7}** (The Father is firmly seated, dative. Almost all of the **M^{e1/3}** are among the least faithful members of the family, but they are followed by OC.)

²² εισηκεισαν *rell* || εσηκεισαν TR || ισηκεισαν A || εσηκισαν C || ισηκισαν κ || at least 10 further spellings

²³ επεσον *rell* || επεσαν **M^{a1/4,e1/4,g}** κ A, C, OC, NU

²⁴ θρονου **f³⁵ M^{a1/6,d,e,h,ipt}** κ A, C, CP, RP, OC, NU, TR || 1 αυτου **M^{a,b,f,g,ipt}** HF (Here is a clear example that **a,b,f,g,i** share a common influence, vouching for an infelicitous gloss.)

²⁵ τα προσωπα *rell* || προσωπον **M^{e1/5}** TR

13 Και απεκριθη εις εκ των πρεσβυτερων, λεγων μοι, “Ούτοι οί περιβεβλημενοι τας στολας τας λευκας, τίνες εισιν, και ποθεν ηλθον?” 14 Και ειπον¹ αυτω, “Κυριε μου,² συ οιδας”. Και ειπεν μοι: “Ούτοι εισιν οί ερχομενοι εκ της θλιψεως της μεγαλης, και επλυναν³ τας στολας αυτων και ελευκαναν αυτας⁴ εν τω αίματι του Αρνιου. 15 Δια τουτο εισιν ενωπιον του θρονου του Θεου, και λατρευουσιν αυτω ήμερας και νυκτος εν τω νω αυτου. Και ό καθημενος επι τω θρονω⁵ σκηνωσει επ’ αυτους. 16 Ου πεινασουσιν ετι, ουδε διψησουσιν ετι.⁶ ουδ’ ου⁷ μη πεση επ’ αυτους ό ήλιος, ουδε παν καυμα. 17 ότι το Αρνιου το ανα μεσον του θρονου ποιμαινει⁸ αυτους και όδηγει⁹ αυτους επι ζωης¹⁰ πηγας ύδατων. Και εξαλειψει ό Θεος παν δακρυον εκ¹¹ των οφθαλμων αυτων.”

[The seventh seal]

8.1 Και ότε¹² ηνοιξεν την σφραγιδα την έβδομη, εγενετο σιγη εν τω ουρανω ώς ήμωριον. 2 Και ειδον τους έπτα αγγελους οί ενωπιον του Θεου έστηκασιν, και εδοθησαν αυτοις έπτα σαλπιγγες.

3 Και αλλος αγγελος ηλθεν και εσταθη επι του θυσιαστηριου,¹³ εχων λιβανωτον χρυσου. Και εδοθη αυτω θυμιαματα πολλα ίνα δωσει¹⁴ ταις προσευχαις των άγιων παντων επι το θυσιαστηριον το χρυσου ενωπιον του θρονου. 4 Και ανεβη ό καπνος των θυμιαματων ταις προσευχαις των άγιων εκ χειρος του αγγελου ενωπιον του Θεου. 5 Και ειληφεν ό αγγελος τον λιβανωτον και εγεμισεν αυτον εκ του πυρος του θυσιαστηριου και εβαλεν εις την γην. Και εγενοντο φωναί και βρονται και αστραπαι¹⁵ και σεισμος. 6 Και οί έπτα αγγελοι οί εχοντες τας έπτα σαλπιγγας ήτοιμασαν έαυτους¹⁶ ίνα σαλπισωσιν.

[The first trumpet]

7 Και ό πρωτος¹⁷ εσαλπισεν, και εγενετο χαλαζα και πυρ μεμιγμενα εν¹⁸ αίματι, και εβληθη εις την γην, και το τριτον της γης κατεκαη.¹⁹ και, το τριτον των δενδρων κατεκαη²⁰ και πας χορτος χλωρος κατεκαη.

[The second trumpet]

¹ ειπον **f³⁵ M^{a,b,f,g,hpt,i}** CP,RP,HF || ειρηκα **M^{d,e,hpt}** xA,OC,NU,TR

² μου *rell* || --- **M^{e1/3}** A,TR

³ επλυναν *rell* || επλατυναν **M^{e2/3}**

⁴ αυτας **f³⁵ M^{d,e,h,i1/4}** xA,CP,OC,NU || --- **M^{a,b,f,g,i}** RP,HF || στολας αυτων TR (Another clear example of a common influence for **a,b,f,g,i**.)

⁵ του θρονου **f³⁵ M^{a,e2/7,f,g,ipt}** CP,RP,HF || του θρονου **M^{a1/6,b,d,e,h,ipt}** xA,OC,NU,TR (He is still firmly seated, dative.)

⁶ ετι *rell* || --- **M^{b,e2/3,h,i1/3}**

⁷ ουδ’ ου **f³⁵ M^{a,b,d1/4,e2/3,f,g,h2/3,i2/3}** CP,RP,HF,OC || ουδε **M^{d,e1/3,h1/3,i1/3}** xA,NU,TR

⁸ ποιμαινει **f³⁵ M^{a,b,f,i2/5}** RP,HF,OC || ποιμαινει **M^{a1/4,c1/3,d,e,g,h,i3/5}** xA,CP,NU,TR (The better representatives of **f³⁵** have the present tense.)

⁹ οδηγει **f³⁵ M^{a,b,f,g,i2/5}** RP,HF || οδηγσει **M^{c2/5,d,e,h,i3/5}** xA,CP,OC,NU,TR (The better representatives of **f³⁵** have the present tense.)

¹⁰ ζωης *rell* || ζωσας **M^{e2/3,hpt}** TR

¹¹ εκ *rell* || απο **M^d** x,TR

¹² οτε *rell* || οταν A,C,NU

¹³ του θυσιαστηριου *rell* || το θυσιαστηριον **M^{ept}** A,TR || 1 θυσιαστηριον C

¹⁴ δωσει **f³⁵ M^{a2/5,b,d,e1/3,f1/3,h1/3,i3/5}** xA,HF,OC,NU || δωση **M^{a3/5,b1/4,c1/4,d1/4,e2/3,i2/3,g,h1/3,i2/5}** CP,RP,TR (The generalized splitting suggests that the ‘norm’ of subjunctive with *ίνα* was at work in the minds of the copyists; but the indicative isn’t all that infrequent, and in this case presumably emphasizes certainty.)

¹⁵ φωναί και βρονται και αστραπαι **f³⁵ M^{a1/5,d,e,ipt}** CP,TR || ~ 12543 **M^{gpt}** || ~ 32145 **M^{a,b,f,g1/3,h1/4,ipt}** P¹¹⁵ x,RP,HF,OC,NU || ~ 32541 **M^{hpt}** A

¹⁶ εαυτους *rell* || αυτους xA,NU

¹⁷ πρωτος **f³⁵ M^{a,b,e1/3,f,g,hpt,i}** xA,CP,RP,HF,OC,NU || 1 αγγελος **M^{d,e2/3,hpt,i1/4}** TR

¹⁸ εν *rell* || --- **M^e** TR

¹⁹ και το τριτον της γης κατεκαη *rell* || --- TR

²⁰ και το τριτον των δενδρων κατεκαη *rell* || --- [15 assorted mss]CP

8 Και ὁ δευτερος αγγελος εσαλπισεν, και ὡς ορος μεγα¹ καιομενον εβληθη εις την θαλασσαν, και εγενετο το τριτον της θαλασσης αιμα. 9 Και απεθανεν το τριτον των κτισματων² εν τη θαλασση, τα εχοντα ψυχας. Και το τριτον των πλοιων διεφθαρσαν.³

[The third trumpet]

10 Και ὁ τριτος αγγελος εσαλπισεν, και επεσεν εκ του ουρανου αστηρ μεγας, καιομενος ὡς λαμπας, και επεσεν επι το τριτον των ποταμων και επι τας πηγας των ὑδατων. 11 Και το ονομα του αστερος λεγεται ὁ Αψινθος.⁴ Και εγενετο⁵ το τριτον των ὑδατων εις αψινθον, και πολλοι των ανθρωπων απεθανον εκ των ὑδατων ὅτι επικρανθησαν.

[The fourth trumpet]

12 Και ὁ τεταρτος αγγελος εσαλπισεν, και επληγη το τριτον του ἡλιου και το τριτον της σεληνης και το τριτον των αστερων, ινα σκοτισθη το τριτον αυτων· και ἡ ἡμερα μη φαινη το τριτον αυτης,⁶ και ἡ νυξ ὁμοιως.

13 Και ειδον και ηκουσα ἑνος αετου,⁷ πετομενου⁸ εν μεσουρανηματι, λεγοντος φωνη μεγαλη τρις:⁹ “Ουαι, ουαι, ουαι τοις κατοικουσιν¹⁰ επι της γης, εκ των λοιπων φωνων της σαλπιγγος των τριων αγγελων των μελλοντων σαλπιζειν!”

[The fifth trumpet]

9.1 Και ὁ πεμπτος αγγελος εσαλπισεν, και ειδον αστερα εκ του ουρανου πεπτωκοτα εις την γην. Και εδοθη αυτω ἡ κλεις του φρεατος της Αβυσσου. 2 Και ηνοιξεν το φρεαρ της Αβυσσου,¹¹ και ανεβη καπνος εκ του φρεατος ὡς καπνος καμινου καιομενης·¹² και εσκοτισθη¹³ ὁ ἡλιος και ὁ αηρ εκ του καπνου του φρεατος. 3 Και εκ του καπνου εξηλθον ακριδες εις την γην. Και εδοθη αυταις εξουσια ὡς εχουσιν εξουσιαν οἱ σκορπιοι της γης. 4 Και ερρεθη αυταις ινα μη αδικησωσιν¹⁴ τον χορτον της γης ουδε παν χλωρον ουδε παν δενδρον, ει μη τους ανθρωπους μονους¹⁵ οἱτινες ουκ εχουσιν την σφραγιδα του Θεου επι των μετωπων αυτων.¹⁶ 5 Και εδοθη αυταις¹⁷ ινα μη αποκτεινωσιν αυτους, αλλ’ ινα βασανισθωσιν¹⁸ μηνας πεντε. Και ὁ βασανισμος αυτων ὡς βασανισμος σκορπιου ὅταν πληξη¹⁹

¹ μεγα **f³⁵ M^{a,e2/7,f,g,i2/3}** CP,RP,HF || 1 πυρι **M^{b,d,e,h,i1/3}** **κ**A,OC,NU,TR (OC is in small print.)

² κτισματων **f³⁵ M^{a,d,ept,f,g,h1/4,i}** CP,RP,HF || 1 των **M^{b,d1/5,ept,h,i1/4}** **κ**,OC,NU,TR

³ διεφθαρσαν **f³⁵ M^{d,e1/3,h1/4}** **κ**(A)CP,NU || διεφθαρη **M^{a,b,e2/3,f,g,h,i}** RP,HF,OC,TR (*ad sensum*, or not?)

⁴ ο αψινθος *rell* || 2 **M^{e2/3,g1/3}** TR || αψινθιον **κ**

⁵ εγενετο *rell* || γινεται **M^{ep1}** TR || λεγεται και εγενετο **κ**

⁶ η ημερα (+ ινα **M^d**) μη φαινη (ουκ εφαινεν **M^b**) (φαινη **M^h** **κ**A,NU) το τριτον (τεταρτον A) αυτης **f³⁵ M^{b,d,e,h,ipt}** (**κ**A)CP(NU)TR || ~ 567 (αυτων **M^{ap1}**) μη φαινη 12 **M^{a,f,g,ipt}** RP,HF,OC

⁷ αετου **f³⁵ M^{a,b,e1/3,f,gpt,h,i2/3}** **P¹¹⁵** **κ**A,CP,RP,HF,OC,NU || αγγελου **M^{d,e2/3,gpt,i1/3}** TR

⁸ πετομενου *rell* || πετωμενου [24 assorted mss]TR

⁹ τρις **f³⁵ M^{d,e1/6,gpt}** CP || --- **M^{a,b,e,f,gpt,h,i}** **κ**A,RP,HF,OC,NU,TR (Who would have added τρις; why?)

¹⁰ τοις κατοικουσιν **f³⁵ M^{d,e,g2/3,h2/3,ipt}** A,CP,RP,TR || τους κατοικουντας **M^{a,b,f,g1/3,h1/3,ipt}** **κ**,HF,OC,NU (The dative is presumably correct.)

¹¹ και ηνοιξεν το φρεαρ της αβυσσου **f³⁵ M^{b,d,e,g,h,ipt}** A,CP,RP,HF,OC,NU,TR || --- **M^{a,e1/3,f,h1/4,ipt}** **κ** (OC is in small print.)

¹² καιομενης **f³⁵ M^{a,b,f,g,ipt}** RP,HF,OC || μεγαλης **M^{d,e,hpt,ipt}** **κ**A,CP,NU,TR || μεγαλης καιομενης **M^{hpt}**

¹³ εσκοτισθη *rell* || εσκοτωθη A,0207,NU

¹⁴ αδικησωσιν *rell* || αδικησουσιν A,NU

¹⁵ μονους **f³⁵** CP,TR || --- **M^{a,b,d,e,f,g,h,i}** **κ**A,RP,HF,OC,NU (The adjective emphasizes that it is only those without God's mark; all greenery has already been excluded, and here people with God's mark are expressly excluded.)

¹⁶ αυτων **f³⁵ M^{a,b,e2/3,f,g,h,i}** CP,RP,HF,OC,TR || --- **M^{d,e1/3,h1/4}** **κ**A,NU

¹⁷ αυταις *rell* || αυτοις **M^{e1/3,gpt}** **κ**A,NU

¹⁸ βασανισθωσιν *rell* || βασανισθησονται **M^{e2/3(1/6)}** **κ**A,NU

¹⁹ πληξη **f³⁵** CP || παιση **M^{a,b,d3/5,e,f,g1/3,h,i}** RP,HF,OC,NU,TR || πεση **M^{a1/6,b2/7,g2/3,h2/7}** **κ**A (It is difficult to imagine medieval monks changing παιση to πληξη; on what basis would they do so? On the other hand, the unfamiliar πληξη could be changed to παιση, and even πεση, early on [πλησσω having been used with the 2nd aorist in 8:12 above, the 1st aorist would be unexpected]. πλησσω is used for sudden, violent strikes, like from lightning or God's wrath; it is used expressly of a scorpion's sting in the 1st century AD [Sammelb.1267.6]. In this context πληξη is precisely appropriate, although the difference in meaning is slight.)

ανθρωπον. 6 Και εν ταις ημεραις εκειναις ζητουσιν¹ οί ανθρωποι τον θανατον, και ου μη εύρησουσιν² αυτον· και επιθυμησουσιν αποθανειν, και φευζεται³ απ' αυτων ό θανατος.⁴

7 Και τα όμοιωματα των ακριδων όμοια ίπποις ήτοιμασμενοις εις πολεμον, και επι τας κεφαλαις αυτων ώς στεφανοι χρυσοι,⁵ και τα προσωπα αυτων ώς προσωπα ανθρωπων. 8 Και ειχον τριχας ώς τριχας γυναικων, και οί οδοντες αυτων ώς λεοντων ησαν. 9 Και ειχον θωρακας ώς θωρακας σιδηρους, και ή φωνη των πτερυγων αυτων ώς φωνη άρματων ίππων πολλων τρεχοντων εις πολεμον. 10 Και, εχουσιν ουρας όμοιας σκορπιοις, και κεντρα, και⁶ εν ταις ουραις αυτων! Εξουσιαν εχουσιν του⁷ αδικησαι τους ανθρωπους μηνιας πεντε, 11 εχουσαι βασιλεα επ' αυτων⁸ αγγελον της Αβυσσου—ονομα αυτω Έβραιστι Αββαδδων,⁹ εν δε¹⁰ τη Έλληνικη ονομα εχει Απολλων.

12 Έη ουαι ή μια απηλθεν. Ιδου, ερχεται¹¹ ετι δυο ουαι μετα ταυτα.

[The sixth trumpet]

13 Και ό έκτος αγγελος εσαλπισεν, και ηκουσα φωνην μιαν εκ των τεσσαρων¹² κερατων του θυσιαστηριου του χρυσου του ενωπιου του Θεου, 14 λεγουσαν¹³ τω έκτω αγγε- λω, ό εχων¹⁴ την σαλπιγγα, “Λυσον τους τεσσαρας αγγελους τους δεδεμενους επι τω ποταμω τω μεγαλω Ευφρατη”. 15 Και ελυθησαν οί τεσσαρες αγγελοι—οί ήτοιμασμενοι εις την ώραν και την ημεραν¹⁵ και μηνια και ενιαυτον—ίνα αποκτεινωσιν το τριτον των ανθρωπων. 16 Και ό αριθμος των¹⁶ στρατευματων του ίππου¹⁷ μυριαδες¹⁸ μυριαδων (ηκουσα¹⁹ τον αριθ- μον αυτων). 17 Και ούτως ειδον τους ίππους εν τη όρασει: και τους καθημενους επ' αυτων, εχοντας θωρακας πυρινους και ύακινθινους και θειωδεις· και αί κεφαλαι των ίππων ώς κεφαλαι λεοντων· και εκ των στοματων αυτων εκπορευεται πυρ και καπνος και θειον.

¹ ζητουσιν **f³⁵ M^{a1/3,11/3} CP** || ζητησουσιν **M^{a2/3,b,c1/5,d,e,f2/3,g,h} xA,RP,HF,OC,NU,TR**

² ου μη ευρησουσιν **f³⁵ M^{a2/3,ept,f,g1/3,h1/3,ipt} x,CP,RP,HF,OC,NU** || 12 ευρησωσιν **M^{a1/5,gpt}** || 12 ευρωσιν **M^{b,d,ept,h1/3,ipt} A** || ουχ 3 **M^{h1/4} TR**

³ φευζεται *rell* || φευγει **M^{e2/3,h2/3} A,NU** || φυγη **x**

⁴ απ αυτων ο θανατος **f³⁵ M^{a,b,f,gpt,i} CP,RP,HF,OC** || ~ 3412 **M^{d,e,h} xA,NU,TR** || 12 **M^{gpt}**

⁵ χρυσοι **f³⁵ M^{a,f,g,i} 0207,CP,RP,HF** || ομοιοι χρυσω **M^{b,d,e,h} A,NU,TR** || ομοιοι χρυσιω **OC** || ομοιοι **x**

⁶ και **f³⁵ M^{a,f,gpt,h2/3,i} xA,CP,RP,HF,OC,NU** || --- **M^{a1/6,b,d,e,gpt,h1/3}** || ην **TR**

⁷ εξουσιαν εχουσιν του **f³⁵ M^{a,gpt(pt),h1/3,i2/3} CP,RP,HF,OC** || 12 **M^{d1/3,fi1/3}** || και 12 **M^{d2/3}** || και η εξουσια αυτων **M^e TR** || η εξουσια αυτων **M^{b,e1/6,h2/3} P⁴⁷ xA(0207)NU**

⁸ εχουσαι βασιλεα επ αυτων **f³⁵ M^{a,f,gpt(pt),i} CP,RP,HF** || εχουσι 234 τον **OC** || και εχουσιν 234 **M^b** || ~ και (--- **P⁴⁷A,NU[and some of the cursives]**) εχουσιν 342 τον **M^{d,e,h,i1/4} (P⁴⁷A)(NU)** || ~ και εχουσιν εφ 42 τον **TR** || εχουσιν εαυτων τον 2 τον **x**

⁹ αββαδδων **f³⁵** || αββαδων **M^{a1/4,c2/5,d,e2/3,f} CP,RP,HF** || αββαδων **M^{a1/6,bpt}** || αββαδδων **M^{a1/4,g1/3}** || αββαδδων **M^{bpt,e1/4,gpt,hpt,ipt} xA,OC,NU,TR** || βαττων **P⁴⁷** (There are some 25 variants, half being singular readings. There are three basic questions: how many ‘betas’, ‘alphas’ and ‘deltas’. The evidence looks like this: ββ – **f³⁵ M^{apt,bpt,d,e2/3,f,g1/3,h1/4,i2/3}** VS β – **M^{apt,bpt,e1/3,g2/3,h,i1/3} P⁴⁷ xA**; αα – **M^{apt,bpt,g1/3,h1/4}** VS α – **f³⁵ M^{apt,bpt,d,e,f,g2/3,h,i} P⁴⁷ xA**; δδ – **f^{353/5} M^{a1/4,bpt,e1/4,g2/3,hpt,ipt} (P⁴⁷) xA** VS δ – **f^{352/5} M^{a,bpt,d,e,f,g1/3,hpt,ipt}**. Putting it all together, the single vowel appears certain; the evidence for the double ‘beta’ is stronger, as also for the single ‘delta’, except that almost all of the better representatives of **f³⁵** have the double delta, while most of the least faithful ones show the single delta, so there is little question but that the family archetype read two deltas, that also have a better geographical distribution. The Hebrew has a double δ but a single β, the reading of OC,NU,TR, but the evidence for ββ is quite strong—probably the archetypal spelling for all three main lines of transmission.)

¹⁰ εν δε **f³⁵ M^{a,b,d,f,g,i} CP,RP,HF,OC** || ~ και 1 **M^{e,h} P⁴⁷ xA,NU,TR**

¹¹ ερχεται **f³⁵ M^{a,e1/3,f,g,h2/5,i3/5} P⁴⁷ xA,CP,RP,HF,NU** || ερχονται **M^{a1/6,b,d,e2/3,h3/5,i2/5} 0207,OC,TR**

¹² τεσσαρων *rell* [NU] || --- **M^{d,h1/3} P⁴⁷A,0207** || **x** omits five words

¹³ λεγουσαν **f³⁵ M^{a1/4,b,d,e,gpt,h3/5,i1/4} P⁴⁷0207,CP,RP,TR** || λεγοντος **M^{a,f,gpt,h2/5,i} HF,OC** || λεγοντα **xA,NU**

¹⁴ ο εχων *rell* || τω εχοντι **M^b** || ος ειχε **TR**

¹⁵ και την ημεραν **f³⁵ M^{d,hpt}** || 1 εις 23 **M^{a,b,f,g,i} RP,HF,OC** || 13 **M^{d1/4,e,hpt} P⁴⁷A,NU,TR** || --- **x,CP** (For εις we have **a,b,f,g,i**; against we have **f³⁵ d,e,h,P⁴⁷ xA**; the evidence for την is tranquil.) (A clear instance of **a,b,f,g,i** working as a group.) (OC is in small print.)

¹⁶ των *rell* || --- **TR**

¹⁷ ιππου **f³⁵ M^{a,b,f3/5,gpt,ipt} CP,RP,HF,OC** || ιππικου **M^{d,e,f2/5,gpt,h,ipt} P⁴⁷ xA,NU,TR** (‘horse’ or ‘horsy’?)

¹⁸ μυριαδες **f³⁵ M^{a,b,ept,f3/5,g,h2/3,i} CP,RP,HF** || δυο 1 **M^d P⁴⁷(x)OC,TR** || δις 1 **M^{ept,f2/5,h1/3} A,NU** (Just one hundred million.) (OC is in small print.)

¹⁹ ηκουσα *rell* || και 1 **TR**

18 Απο¹ των τριων πληγων τουτων απεκταιθησαν το τριτον των ανθρωπων—εκ² του πυρος και³ του καπνου και⁴ του θειου του εκπορευομενου εκ των στοματων αυτων. 19 Ἡ γαρ εξουσια των ἰππων⁵ εν τω στοματι αυτων εστιν⁶—και εν ταις ουραις αυτων, αἱ γαρ ουραι αυτων ὁμοιαι οφεσιν,⁷ εχουσαι κεφαλαις, και εν αυταις αδικουσιν.

20 Και οἱ λοιποὶ των ανθρωπων, οἱ ουκ απεκταιθησαν εν ταις πληγαις ταυταις, ου⁸ μετενοησαν εκ των εργαων των χειρων αυτων, ἵνα μη προσκυνησωσιν⁹ τα δαιμονια, και τα ειδωλα,¹⁰ τα χρυσα και τα αργυρα και τα χαλκα¹¹ και τα λιθινα και τα ξυλινα, ἃ ουτε βλεπειν δυναται¹² ουτε ακουειν ουτε περιπατειν· 21 και ου μετενοησαν εκ των φονων αυτων ουτε εκ των φαρμακειων¹³ αυτων ουτε εκ της πορνειας αυτων ουτε εκ των κλεμματος αυτων.

[Parenthesis]

[John eats a little book]

(10.1 Και ειδον¹⁴ αγγελον ισχυρον καταβαινοντα εκ του ουρανου, περιβεβλημενον νεφελην, και ἡ ἱρις¹⁵ επι της κεφαλης αυτου·¹⁶ και το προσωπον αυτου ὡς ὁ ἥλιος, και οἱ ποδες αυτου ὡς στυλοι πυρος· 2 και ειχεν¹⁷ εν τη χειρι αυτου βιβλιδαριον¹⁸ ανεωγμενον.¹⁹ Και εθηκεν τον ποδα αυτου τον δεξιον επι της θαλασσης,²⁰ τον δε ευωνυμον επι της γης,²¹ 3 και εκραξεν φωνη μεγαλη, ὡσπερ λεων μυκαται. Και ὅτε εκραξεν, ελαλησαν αἱ ἑπτα βρονται τας ἑαυτων φωνας. 4 Και ὅτε ελαλησαν αἱ ἑπτα βρονται²² εμελλον²³ γραφειν· και ηκουσα φωνην εκ του ουρανου λεγουσαν,²⁴ “Σφραγισον ἃ ελαλησαν αἱ ἑπτα βρονται”, και “Μετα ταυτα γραφεις”.²⁵ 5 Και ὁ αγγελος ὃν ειδον ἕστωτα επι της θαλασσης και επι της γης ηρεν την χειρα αυτου την δεξιαν²⁶ εις τον ουρανον 6 και ὠμοσεν εν²⁷ τω ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων, ὃς εκτισεν τον ουρανον και τα εν αυτω, και την γην και τα εν

¹ απο *rell* || υπο HF,TR

² εκ **f³⁵ M^{d,e,h} P⁴⁷ ⱿA,C,CP,OC,NU,TR** || απο **M^{a,b,e1/5,f,g,i} RP,HF**

³ και **f³⁵ M^{a,b,d,e1/4,f,g,h3/5,i} ⱿA,CP,RP,HF,OC,NU** || 1 εκ **M^{e,h2/5} P⁴⁷ C,TR**

⁴ και **f³⁵ M^{a,b,e1/4,f,g,h2/3,i} ⱿA,C,CP,RP,HF,OC,NU** || 1 εκ **M^{d,e,h1/3} P⁴⁷ TR**

⁵ η γαρ εξουσια των ιππων *rell* || 1234 τοπων A || ~ ην 21345 P⁴⁷ || αι 2 εξουσιαι αυτων TR

⁶ εστιν *rell* || εισι TR

⁷ οφεσιν **f³⁵ M^{d,e3/5,h1/3} P⁴⁷ (ⱿA,C)CP,OC,NU,TR** || οφεων **M^{a,b,e2/5,f,g,i2/3} RP,HF** (ομοιος normally takes the dative, but the genitive does occur.)

⁸ ου **f³⁵ M^{a,b,d,e1/4,f,g,h2/5,i} C,CP,RP,HF,OC** || ουτε **M^{e,h1/5} A,TR** || ουδε **M^{hpt} P⁴⁷ Ɀ,NU**

⁹ προσκυνησωσιν *rell* || προσκυνησουσιν P⁴⁷ ⱿA,C,NU

¹⁰ και τα ειδωλα *rell* || 13 TR || --- P⁴⁷

¹¹ και τα χαλκα **f³⁵ M^{b,d,e,hpt} P⁴⁷ (Ɀ)A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR** || 13 **M^{e1/6,h2/5,i1/4} || --- M^{a,f,g,ipt}**

¹² δυναται **f³⁵ M^{a,e1/4,f,gpt,i1/3} P⁴⁷ CP,RP,HF,OC,TR** || δυναται **M^{a1/4,b,d,e,gpt,hj2/3} P^{85,115} ⱿA,C,NU**

¹³ φαρμακειων **f³⁵ M^{d,e,h2/3,i} RP,OC,TR** || φαρμακιων **M^{d1/5,e1/4,gpt} A,CP** || φαρμακων **M^{a,b,f,gpt,h1/3} P⁴⁷ ⱿC,HF,NU**

¹⁴ ειδον **f³⁵ M^{a,d,e2/5,f,ipt} CP,RP,HF** || 1 αλλον **M^{b,e3/5,g,h,ipt} P⁴⁷ ⱿA,C,OC,NU,TR** (OC is in small print.)

¹⁵ η ἱρις **f³⁵ M^{a,b,f,gpt,h2/3,i} P^{47,115vid} (A)(C)CP,RP,HF,OC,NU** || 2 **M^{e,gpt,h1/3,i1/4} TR** || ἱριν **M^d || 1 θριξ Ɀ**

¹⁶ αυτου *rell* || --- TR

¹⁷ ειχεν **f³⁵ M^{d,e,gpt,h2/5,i1/3} CP,TR** || εχων **M^{a,b,f,gpt,h3/5,i2/3} ⱿA,C,RP,HF,OC,NU**

¹⁸ βιβλιδαριον **f³⁵ M^{d,e1/3,gpt,h,i3/5} CP** || βιβλαριδιον **M^{e2/3} ⱿA,C,NU,TR** || βιβλιον **M^{a,b,f,gpt,i2/5} P⁴⁷ RP,HF,OC**

¹⁹ ανεωγμενον **f³⁵ M^{a,d,e1/4,f,gpt,h2/3,i} CP,RP,HF,OC,TR** || ηνεωγμενον **M^{b,e,gpt,h1/3} P⁴⁷ ⱿC,NU** || --- A

²⁰ της θαλασσης *rell* || την θαλασσαν TR

²¹ της γης *rell* || την γην TR

²² βρονται *rell* || 1 τας φωνας εαυτων TR

²³ εμελλον **f³⁵ M^{apt,b,d,e3/5,f,g,ipt} Ɀ,CP,RP,HF,OC,TR** || ημελλον **M^{apt,e2/5,h,ipt} A,C,NU** || και ημελλον αυτα P⁴⁷

²⁴ λεγουσαν *rell* || λεγουσης P⁴⁷ || 1 μοι TR

²⁵ μετα ταυτα γραφεις **f³⁵ M^{d2/3,e3/5,i1/4} CP** || μη 2 γραφης **M^{e1/4} TR** || μη αυτα γραφης **M^{a,b,d1/3,e1/6,f,g,h,i}**

ⱿA,C,RP,HF,OC,NU (The text has been generally misunderstood since the beginning. Having been told to seal what the thunders uttered, why would John be told he would write it later? So many copyists altered the text, reinforcing the prohibition. However, I take it that the voice was giving two unrelated instructions: not to record the thunders; and to put his notebook aside until later—he is going to be busy interacting with the angel and eating a book, and the voice doesn't want him to be distracted by trying to write at the same time.)

²⁶ την δεξιαν *rell* || --- **M^{e1/3} A,TR**

²⁷ εν **f³⁵ M^{d,e,i2/3,gpt,h2/5,ipt} A,C,CP,OC,NU,TR** || --- **M^{a,b,e2/7,f1/3,gpt,h3/5,ipt} P⁴⁷ Ɀ,RP,HF**

αυτη, και την θαλασσαν και τα εν αυτη, ότι χρονος ουκετι εσται.¹ 7 αλλ² εν ταις ημεραις της φωνης του εβδομου αγγελου, όταν μελλη σαλπιζειν, τελεσθη³ το μυστηριον του Θεου, ὄ⁴ ευηγγελισατο⁵ τους δουλους αυτου τους προφητας.⁶

8 Και ἡ φωνη ἦν ηκουσα εκ του ουρανου παλιν λαλουσα⁷ μετ' εμου και λεγουσα:⁸ “Υπαγε, λαβε το βιβλιδαριον⁹ το ανεωγμενον¹⁰ εν τη χειρι του¹¹ αγγελου του εστωτος επι της θαλασσης και επι της γης.” 9 Και απηλθον¹² προς τον αγγελον λεγων αυτω, “Δος¹³ μοι το βιβλιδαριον”.¹⁴ Και λεγει μοι: “Λαβε και καταφαγε αυτο· και πικρανει σου την κοιλιαν, αλλ' εν τω στοματι σου εσται γλυκυ ὡς μελι.” 10 Και ελαβον το βιβλιδαριον¹⁵ εκ της χειρος του αγγελου και κατεφαγον αυτο, και ἦν εν τω στοματι μου ὡς μελι γλυκυ. Και ὅτε εφαγον αυτο επικρανηθη ἡ κοιλια μου. 11 Και λεγει¹⁶ μοι, “Δει σε παλιν προφητευσαι επι λαοις, και επι¹⁷ εθνεσιν και γλωσσαις και βασιλευσιν πολλοις.”

[The two witnesses]

11.1 Και εδοθη μοι καλαμος ὁμοιος ῥαβδω. Και εἴστηκε ὁ αγγελος λεγων:¹⁸ “Ἐγειραι¹⁹ και μετρησον τον ναον του Θεου και το θυσιαστηριον, και τους προσκυνουντας εν αυτω. 2 Και την αυλην την εξωθεν²⁰ του ναου εκβαλε εξωθεν,²¹ και μη αυτην μετρησης, ὅτι εδοθη τοις εθνεσιν· και την πολιν την ἁγιαν πατησουσιν μηνας τεσσαρακοντα δυο.²² 3 Και δωσω τοις δυσιν μαρτυσιν μου, και προφητευσουσιν ἡμερας χιλιας διακοσιας ἑξηκοντα, περιβεβλημενοι σακκους.”

4 Οὗτοι εισιν αἱ δυο ελαιαι, και αἱ δυο λυχνιαι αἱ ενωπιον του Κυριου²³ της γης εστωσαι.²⁴ 5 Και ει τις αυτους θελει²⁵ αδικησαι, πυρ εκπορευεται εκ του στοματος αυτων

¹ ουκετι εσται *rell* || 1 εστιν *ᾱ* || ουκ 2 ετι **M**^{e1/3} TR

² αλλ *rell* || αλλα TR

³ τελεσθη **f**³⁵ **M**^{a1/6,e1/6} CP || και 1 **M**^{d,e,gpt}(pt) TR || και ετελεσθη **M**^{a,b,f,h,j} P⁴⁷ *ᾱ*A,C,RP,HF,OC,NU (The subjunctive is presumably correct; the indicative doesn't fit; the και could be emphatic, otherwise it doesn't fit either.)

⁴ ο **f**³⁵ **M**^{d,e1/3} CP || ὡς **M**^{a,b,e2/3,f,g,h,i} P⁴⁷ *ᾱ*A,C,RP,HF,OC,NU,TR

⁵ ευηγγελισατο **f**³⁵ **M**^d CP || ευηγγελισεν **M**^{a,b,ept,f,g,h,i} *ᾱ*A,C,RP,HF,OC,NU,TR || ευηγγελησε **M**^{e1/3} (I take it that this is an instance of the double accusative with the passive voice [see the related variant sets above and below]; render 'which was announced to His slaves'.)

⁶ τους δουλους αυτου τους προφητας **f**³⁵ **M**^{a,b,f,g,h1/3,i2/3} CP,RP,HF,OC || ~ τοις 3 δουλοις τοις προφηταις **M**^d || ~ 1 εαυτου 245 **M**^{e2/3,h3/5} A,C,NU || ~ 1 εαυτου 2 και 45 P⁴⁷ *ᾱ* || ~ τοις εαυτου δουλοις τοις προφηταις **M**^{e1/3,i1/3} TR

⁷ λαλουσα *rell* || λαλουσαν **M**^{e1/3} *ᾱ*A,C,NU

⁸ λεγουσα *rell* || λεγουσαν **M**^{e1/3} *ᾱ*A,C,NU

⁹ βιβλιδαριον **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e1/4,f,g,hpt,i} CP,RP,HF,OC || βιβλαριδιον **M**^e *ᾱ*,TR || βιβλιον **M**^{h2/5} A,C,NU

¹⁰ ανεωγμενον **f**³⁵ **M**^{a,d,e1/3,f,g,h,i} P⁴⁷,CP,RP,HF,OC || ηνεωγμενον **M**^{b,e2/3} *ᾱ*A,C,NU,TR

¹¹ του *rell* || --- TR

¹² απηλθον *rell* || απηλθα **M**^{g1/3} P⁴⁷A,OC,NU

¹³ dos **f**³⁵ **M**^{d,e,h3/5,i1/4} CP,TR || δουναι **M**^{a,b,f,g,h2/5,i} P⁴⁷ *ᾱ*A,C,RP,HF,OC,NU

¹⁴ βιβλιδαριον **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e1/3,f,g,h1/3,i} CP,RP,HF,OC || βιβλαριδιον **M**^{e2/3} P^{85,115} C,NU,TR || βιβλιον **M**^{h3/5} P⁴⁷ *ᾱ* || βιβλαριον A

¹⁵ βιβλιδαριον **f**³⁵ **M**^{d,e1/4,hpt,i3/5} CP || βιβλιον **M**^{a,b,f,g,hpt,i2/5} *ᾱ*,RP,HF,OC || βιβλαριδιον **M**^e A,C,NU,TR

¹⁶ λεγει **f**³⁵ **M**^{d,e,fpt,gpt,h3/5,ipt} CP,TR || λεγουσιν **M**^{a,b,fpt,gpt,h2/5,ipt} P⁴⁷ *ᾱ*A,RP,HF,OC,NU (Where is the subject for the plural verb?)

¹⁷ επι **f**³⁵ **M**^{a,b,d,f,g,ipt} CP,RP,HF || --- **M**^{a1/6,e,h,ipt} P⁴⁷ *ᾱ*A,C,OC,NU,TR

¹⁸ και εισηκει ο αγγελος λεγων **f**³⁵ **M**^b *ᾱ*^c,CP || 1 φωνη λεγουσα **M**^d || 5 **M**^{a,e,f,g,h,i} P⁴⁷A,RP,HF,OC,NU,TR || λεγει *ᾱ* (I take it that the angel shifted position, perhaps with both feet on land—his legs had been spread or straddled, now he stands normally.)

¹⁹ εγειραι **f**³⁵ **M**^{apt,b2/3,dpt,e1/3,fpt,h} CP,RP,TR || εγειρε **M**^{apt,b1/3,dpt,ept,fpt,g,i} P⁴⁷ *ᾱ*A,HF,OC,NU || εγειρον **M**^{e1/6}

²⁰ εξωθεν *rell* || εσωθεν **M**^{b,e1/3} *ᾱ*

²¹ εξωθεν **f**³⁵ **M**^{b,d,ept,h2/3} A,CP,NU || εζω **M**^{a,ept,f,g,h1/3,i} P⁴⁷,RP,HF,OC,TR || εσω *ᾱ*

²² τεσσαρακοντα δυο **M**^{a1/4,b,c1/8,d1/3,e2/5,f1/3,g1/3,h,ipt} (*ᾱ*)CP,OC,TR || 1 και 2 **M**^{a,f2/3,g2/3,h1/4,i1/3} (A)RP,HF([NU]) || μβ' **f**³⁵ **M**^{d2/3,e3/5,i1/6} P⁴⁷

²³ κυριου **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,g,h,i} *ᾱ*(A)C,CP,RP,HF,OC,NU || θεου **M**^{d,e,i1/4} TR

²⁴ εστωσαι **f**³⁵ **M**^{a1/3,d,e,g2/3,h,i2/3} CP,RP,OC,TR || εστωτες **M**^{a2/3,b,f,g1/3,i1/3} *ᾱ*A,C,HF,NU

²⁵ αυτους θελει *rell* || ~ 21 **M**^b *ᾱ* || 1 θελη TR || 1 θελησει P⁴⁷

και κατεσθιει τους εχθρους αυτων. Και ει τις θελει αυτους αδικησαι,¹ ούτως² δει αυτον αποκταιθηται. 6 Ούτοι εχουσιν εξουσιαν κλεισαι τον ουρανον³ ινα μη υετος βρεχη τας ημερας⁴ της προφητειας αυτων⁵ και εξουσιαν εχουσιν επι των υδατων στρεφειν αυτα εις αιμα, και παταξαι την γην εν παση πληγη, οσακις εαν θελησωσιν.⁶

7 Και όταν τελεσωσιν την μαρτυριαν αυτων το Θηριον το αναβαινον εκ της Αβυσσου ποιησει μετ' αυτων πολεμον, και νικησει αυτους και αποκτεινει αυτους 8—και τα πτωματα⁷ αυτων επι της πλατειας της πολεως της μεγαλης (ητις καλειται πνευματικως Σοδομα και Αιγυπτος), όπου και⁸ ο Κυριος αυτων⁹ εσταυρωθη.

9 Και βλεπουσιν¹⁰ εκ των λαων και φυλων και γλωσσων και εθνων τα πτωματα¹¹ αυτων ημερας τρεις¹² ημισυ, και τα πτωματα αυτων ουκ αφησουσιν¹³ τεθηται εις μνημα.¹⁴ 10 Και οι κατοικουντες επι της γης χαιρουσιν¹⁵ επ' αυτοις, και ευφρανθησονται¹⁶ και δωρα πεμφουσιν¹⁷ αλληλοις, οτι ουτοι οι δυο προφηται εβασανισαν τους κατοικουντας επι της γης.

11 Και μετα¹⁸ τρεις ημερας και ημισυ πνευμα ζωης εκ του Θεου εισηλθεν επ' αυτους¹⁹ και εστησαν επι τους ποδας αυτων, και φοβος μεγας επεπεσεν²⁰ επι τους θεωρουντας αυτους. 12 Και ηκουσα²¹ φωνης μεγαλης εκ του ουρανου λεγουσης²² αυτοις, "Αναβητε²³ ωδε!" Και ανεβησαν εις τον ουρανον εν τη νεφελη, και εθεωρησαν αυτους οι εχθροι αυτων. 13 Και εν²⁴ εκεινη τη ημερα²⁵ εγενετο σεισμος μεγας και το δεκατον της πολεως επεσεν, και απεκτανθησαν εν τω σεισμω ονοματα ανθρωπων χιλιαδες επτα. Και οι λοιποι εμφοβοι εγενοντο και εδωκαν δοξαν τω Θεω του ουρανου.)

¹ θελει αυτους αδικησαι **f³⁵ M^{a,b,e,1/6,f,g,2/3,h,1/4,i,2/3} C,CP,RP,HF,OC** || ~ 213 **M^{e,2/3}** || ~ 2 θελη 1 **M^{e,1/4,g,1/3} TR** || 12 αποκτειναι **M^d** || θεληση 23 **Mⁿ A,NU** || ~ θεληση 32 **κ(P⁴⁷)**

² ούτως *rell* || ουτω [30 assorted mss] **OC,TR** || --- **A**

³ εξουσιαν κλεισαι τον ουρανον **f³⁵ M^{d,e,h,1/5,i,2/5} κ,CP,TR** || την 1234 **M^{h,3/5} P⁴⁷(A,C)NU** || ~ 3412 **M^{a,b,f,g,i,3/5} RP,HF** || ~ 1342 **OC**

⁴ υετος βρεχη τας ημερας **f³⁵ M^{a,b,d,2/3,e,3/5,f,g,hpt(i),j,2/3} P⁴⁷ κ,A,C,CP,RP,HF,OC,NU** || 1 βρεχει 34 **M^{d,1/3,i,1/3}** || ~ 21 εν ταις ημεραις **M^{e,1/4}** || ~ 21 εν ημεραις **TR**

⁵ της προφητειας αυτων *rell* || ~ 312 **M^{ept} TR**

⁶ εν (--- **P⁴⁷,TR**) παση πληγη οσακις (ωσακις **M^{e,1/3}**) εαν (αν **M^{h,1/4} C**) θελησωσιν (θελησουσιν **C**; θελωσιν **P⁴⁷**) **f³⁵ M^{d,e,h,i,1/4} (P⁴⁷) κ(A,C)CP,OC,NU(TR)** || ~ 4 (ωσακις **M^{gpt}**) 56123 **M^{a,b,f,g,i} RP,HF**

⁷ τα πτωματα **f³⁵ M^{b,d,e,g,1/3,h,3/5,ipt} P⁴⁷ κ,CP,TR** || το πτωμα **M^{a,f,g,2/3,h,2/5,ipt} A,C,RP,HF,OC,NU** (The plural is presumably correct.)

⁸ και **f³⁵ M^{a,d,e,1/5,f,g,2/3,h,3/5} κ,A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR** || --- **M^{b,e,g,1/3,i,2/5} P⁴⁷**

⁹ αυτων *rell* || ημων **TR** || --- **P⁴⁷ κ**

¹⁰ βλεπουσιν *rell* || βλεψουσιν **TR**

¹¹ τα πτωματα **f³⁵ M^{d,e,h,3/5,ipt} CP,TR** || το πτωμα **M^{a,b,f,g,h,2/5,ipt} P⁴⁷ κ(A,C)RP,HF,OC,NU** (The plural is presumably still correct.)

¹² τρεις **f³⁵ M^{a,b,e,f,g,h,2/5,i} CP,RP,HF** || 1 και **M^{d,e,1/5,h,3/5} P⁴⁷ κ(A,C)OC,NU,TR** (ημισυ following a numeral occurs both with and without the intervening και since ancient times.)

¹³ αφησουσιν **f³⁵ M^{a,b,ept,f,g,hpt,i} CP,RP,HF,OC,TR** || αφιουσιν **M^{d,ept,hpt} κ,A,C,NU**

¹⁴ μνημα *rell* || μνηματα **TR** || μνημιον **C**

¹⁵ χαιρουσιν *rell* || χαρουσιν **TR**

¹⁶ ευφρανθησονται **f³⁵ M^{a,b,e,1/4,f,g,hpt,i} CP,RP,HF,OC,TR** || ευφραννονται **M^{d,e,hpt} P⁴⁷ κ(A,C)NU**

¹⁷ πεμφουσιν **f³⁵ M^{d,1/5,e,gpt,h} A,C,CP,OC,NU,TR** || πεμπουσιν **M^d κ** || δωσουσιν **M^{a,b,e,1/6,f,gpt,i} RP,HF** ('send' is stronger than 'give'.)

¹⁸ μετα **f³⁵ M^{a,1/5,d,2/5,e,3/5,h,2/5,i,2/5} κ,CP** || 1 τας **M^{a,b,d,3/5,e,2/5,f,g,h,3/5,i,3/5} P⁴⁷A,C,RP,HF,OC,NU,TR** (One would expect the article, except that it is this resurrection that defines the time the bodies were in the street.)

¹⁹ επ αυτους **f³⁵ M^{a,1/6,d,1/4,gpt,ipt} CP,TR** || εις 2 **M^{a,b,e,1/3,f,gpt,ipt} P⁴⁷ κ,RP,HF,OC** || εν αυτοις **M^{d,e,1/6,h,1/3} A,NU** || αυτοις **M^{ept,hpt} C** (επι with the accusative emphasizes that the 'breath' had just arrived.)

²⁰ μεγας επεπεσεν **f³⁵ M^{a,1/3,e,1/3,g,hpt,ipt} A,C,CP,OC,NU** || ~ 21 **M^{d,2/3}** || 1 επεσεν **M^{a,2/3,b,e,2/3,f,hpt,ipt} P⁴⁷ κ,RP,HF,TR**

²¹ ηκουσα **f³⁵ M^{a,b,d,e,f,g,hpt,i} P⁴⁷ CP,RP,HF,OC** || ηκουσαν **κ,A,C[+ 4 mss]NU,TR** || ακουσουται **M^{hpt}**

²² φωνης μεγαλης . . . λεγουσης **f³⁵ M^{d,e,h,1/3,i,1/5} P⁴⁷ κ,CP,NU** || φωνην μεγαλην . . . λεγουσαν **M^{a,b,f,g,h,i} P¹¹⁵A,RP,HF,OC,TR**

²³ αναβητε *rell* || αναβατε **P⁴⁷ κ,A,C,NU**

²⁴ και εν **f³⁵ M^{b,d,e,gpt,h,3/5,ipt} P⁴⁷ κ,A,C,CP,RP,OC,NU,TR** || 2 **M^{a,f,gpt,h,2/5,ipt} HF**

²⁵ ημερα **f³⁵ M^{a,b,d,e,1/4,f,g,h,1/5,i} CP,RP,HF,OC** || ωρα **M^{e,h,1/4} κ,A,C,NU,TR**

14 Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπηλθεν. Ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη, ἴδου,¹ ἐρχεται ταχὺ!

[The seventh trumpet]

15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἀγγελὸς ἐσαλπυσεν, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ λεγουσαί:² “Ἐγένετο ἡ βασιλεία³ τοῦ κοσμοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων!” 16 Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες⁴ πρεσβύτεροι, οἱ⁵ ἐνώπιον⁶ τοῦ Θεοῦ καθήμενοι⁷ ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἐπεσον⁸ ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ 17 λέγοντες: “Ἐυχαιστούμεν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος,⁹ ὅτι εἰληφάς τὴν δύναμιν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας. 18 Καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργὴ σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν¹⁰ κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφῆταις, καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ¹¹ τοῖς φοβούμενοις τὸ ὄνομα σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις,¹² καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθειραντάς¹³ τὴν γῆν.” 19 Καὶ ἠνοιγῆ¹⁴ ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ¹⁵ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὠφθῆ ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τοῦ Κυρίου¹⁶ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ. Καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ¹⁷ καὶ χαλαζα μεγάλη.

[Parenthesis—partly historical]

[The woman, the Child, the dragon]

12.1 Καὶ σημεῖον μέγα ὠφθῆ ἐν τῷ οὐρανῷ: γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στεφανὸς ἀστερῶν δώδεκα. 2 Καὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσα¹⁸ ἐκράζειν ὠδίνουσα¹⁹ καὶ βασανιζομένη τεκεῖν.

3 Καὶ ὠφθῆ ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ: καὶ ἴδου, δράκων μέγας πυρρός,²⁰ ἐχὼν κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα.²¹ 4 Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ συρεῖ τὸ τρίτον τῶν ἀστερῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐβάλειν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν.

¹ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἴδου **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/6,f,gpt,i} CP,RP,HF,OC || ~ 51234 **M**^{e1/3,gpt,h} (x)A,C,NU,TR || ~ 5342 **M**^d || 1234 **M**^{e1/4} || ~ 342 **M**^{e1/5}

² λεγουσαὶ **f**³⁵ **M**^{apt,b,d,e,f,gpt,h,i} P^{47,115} xC,CP,RP,OC,TR || λέγοντες **M**^{apt,f1/4,gpt} A,HF,NU (The subject of the verb is ‘voices’, fem. pl.)

³ ἐγένετο ἡ βασιλεία (x)*rell* || ἐγένοντο αὶ βασιλείαι **M**^{e,g1/3} TR

⁴ οἱ εἴκοσι τέσσαρες **M**^{apt,b,c1/5,d1/3,e2/3,f,hpt,i} C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 κδ’ **f**³⁵ **M**^{apt,d2/3,e1/3,g,h1/3} P⁴⁷ || 12 καὶ 3 TR || 23 xA

⁵ οἱ *rell* [NU] || --- **M**^{e,gpt,h1/4} P^{47A}

⁶ ἐνώπιον **f**³⁵ **M**^{d,e,h1/3} P⁴⁷ xA,C,CP,NU,TR || 1 τοῦ θρόνου **M**^{a,b,f,g,i2/3} RP,HF,OC (OC is in small print.)

⁷ καθήμενοι **f**³⁵ **M**^{d,e,f1/5,hpt} P^{1150308A,CP,RP,NU,TR} || οἱ καθιῆνται **M**^{a,b,f,g,i} x,HF,OC || καθιῆνται **M**^{hpt} P^{47C}

⁸ ἐπεσον **f**³⁵ **M**^{apt,b2/3,d,ept,f,h,i2/3} CP,RP,HF || ἐπεσαν **M**^{apt,b1/3,ept,g,i1/3} P⁴⁷ xA,C,OC,NU,TR

⁹ καὶ ὁ ἐρχόμενος **f**³⁵ **M**^{d,e1/6,hpt,i1/3} CP,OC,TR || 1 P^{47,1150308} xC || --- **M**^{a,b,e,f,g,hpt,i2/3} A,RP,HF,NU (OC is in small print.)

¹⁰ νεκρῶν *rell* || ἐθνῶν **M**^{hpt} OC

¹¹ καὶ *rell* || --- **M**^{d,e} OC

¹² τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις *rell* || τοὺς μικροὺς 3 τοὺς μεγάλους (P⁴⁷) xA,C,NU

¹³ διαφθειραντάς **f**³⁵ **M**^{a1/6,b,d1/5,fpt,gpt,ipt} C,OC || διαφθειροντάς **M**^{a,c1/5,d,ept,fpt,gpt,h,ipt} P⁴⁷ xA,CP,RP,HF,NU,TR || φθειροντάς **M**^{ept} (The context calls for the aorist tense, but this verb usually appears in the 2nd aorist, so the unfamiliar 1st aorist was changed to the present, a change of just one letter. The aorist receives some attestation from all nine groups, which means that it was not invented in the middle ages—if the present were original, why would copyists from all traditions change it to an unfamiliar form? Hoskier lists nine variants.)

¹⁴ ἠνοιγῆ **f**³⁵ **M**^{b,d,e,gpt,h} P⁴⁷ A,C,CP,RP,OC,NU,TR || ἠνοιχθῆ **M**^{a,f,gpt,i} HF || ἠνυγῆ x

¹⁵ θεοῦ *rell* || 1 ο **M**^{b,h} A,C,OC,NU

¹⁶ τοῦ κυρίου **f**³⁵ **M**^{a,f,gpt(pt),i} P⁴⁷ CP,RP,HF || 1 θεοῦ **M**^{h1/4} x || αὐτοῦ **M**^{b,d,e,hpt} A,C,NU,TR || 2 OC

¹⁷ φωναὶ καὶ βρονταὶ **f**³⁵ **M**^{a,f,g,ipt} CP,RP,HF || 1232 σεισμός **M**^{e,h2/3,ipt} xA,C,OC,NU,TR || ~ 3212 σεισμός **M**^{(b),d,h1/3}

¹⁸ ἐχούσα *rell* || 1 καὶ xC,NU || ἐχούσαν καὶ P⁴⁷

¹⁹ ἐκράζειν (ἐκράζειν **M**^{a1/5,b1/3,gpt}) ὠδίνουσα **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,g,i} (C)CP,RP,HF,OC || κρᾶζει 2 **M**^{d,ept,h} (P⁴⁷) x(A)(NU)TR || ~ 2 κρᾶζει **M**^{e1/5}

²⁰ μέγας πυρρός **f**³⁵ **M**^{d1/3,e1/3,i1/5} A,CP,NU,TR || 1 πυρός **M**^{d2/3,e2/3,h1/5} || ~ 21 **M**^{a1/6,fpt,gpt,h2/5,i1/4} P^{47,115} x,OC || ~ πυρός 1 **M**^{a,bpt,fpt,gpt,h1/3,ipt} C,RP,HF (All the families have some division; the evidence for the word order looks like this: ‘great, fiery’ **f**³⁵ **M**^{a1/8,b1/5,d,e,h1/3,i1/5} A; ‘fiery, great’ **M**^{a,b,e1/6,f,g,h2/3,i} P^{47,115} xC. The evidence for the spelling looks like this: πυρρός **f**³⁵ **M**^{a1/4,b1/3,d1/3,e2/5,fpt,gpt,hpt,ipt} P^{47,115} xA; πυρός **M**^{a,b2/3,d2/3,e3/5,fpt,gpt,hpt,ipt} C.)

²¹ ἑπτὰ διαδήματα *rell* || ~ 21 TR || διαδήματα **M**^{ept}

Και ὁ δρακῶν ἐστήκει ἐνώπιον τῆς γυναίκος τῆς μελλούσης τικτεῖν,¹ ἵνα ὅταν τεκῆ το Τεκνὸν αὐτῆς καταφαγῆ. 5 Καὶ ἐτεκεν Υἱόν, ἀρρενα,² ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν³ ῥάβδῳ σιδήρα. Καὶ ἤρπαγῆ⁴ τὸ Τεκνὸν αὐτῆς πρὸς τὸν Θεόν, καὶ πρὸς⁵ τὸν θρόνον αὐτοῦ. 6 Καὶ ἡ γυνὴ ἐφυγεν εἰς τὴν ἐρημὸν ὅπου ἐκεῖ⁶ τόπον ἠτοιμασμένον ἀπο⁷ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ ἐκτρέφωσιν⁸ αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἑξήκοντα.

[Satan excluded from heaven]

7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἀγγέλοι αὐτοῦ τοῦ πολεμησαί⁹ μετὰ¹⁰ τοῦ δρακόντος· καὶ ὁ δρακὼν ἐπολεμήσεν, καὶ οἱ ἀγγέλοι αὐτοῦ, 8 καὶ οὐκ ἰσχύσεν,¹¹ οὐδὲ¹² τόπος εὗρεθῆ αὐτῷ¹³ ἐτι ἐν τῷ οὐρανῷ. 9 Καὶ ἐβλήθη ὁ δρακὼν ὁ μέγας, ὁ ὄφις¹⁴ ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διαβόλος καὶ¹⁵ Σαταναῖς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην· ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἀγγέλοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ¹⁶ ἐβλήθησαν. 10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λεγούσαν:¹⁷ “Ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δυνάμις, καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι κατεβλήθη¹⁸ ὁ κατηγοροῦς¹⁹ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν²⁰ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. 11 Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ Ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν, ἀχρι θανάτου. 12 Διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οἱ²¹ οὐρανοὶ, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες! Οὐαὶ τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ!²² ὅτι κατεβῆ ὁ διαβόλος πρὸς ὑμᾶς ἐχὼν θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἐχει.”

[Satan persecutes the woman]

13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δρακὼν ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναῖκα ἥτις ἐτεκεν τὸν ἀρρενα.²³ 14 Καὶ ἐδοθησαν τῇ γυναικί²⁴ δύο πτερυγές τοῦ αἵτου τοῦ μεγάλου, ἵνα πετήται εἰς τὴν ἐρημὸν, εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπως τρέφεται²⁵ ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιρούς καὶ ἡμισυ καιροῦ, ἀπο προσώπου τοῦ ὄφεως. 15 Καὶ ἐβάλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναίκος²⁶ ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφορητὸν ποιῆσῃ.²⁷ 16 Καὶ

¹ τικτεῖν **f**³⁵ **M**^{h1/4} **CP** || τεκεῖν **M**^{a,b,d,e,f,g,h,i} **κ**A,C,RP,HF,OC,NU,TR (Representatives of **M**^{a,d,e} join **f**³⁵.)

² ἀρρενα *rell* || ἀρσεν **A,C,NU** || ἀρρενα **M**^{ept,hpt}

³ ἐν *rell* || --- **M**^{dpt,ept,h1/3} **C**

⁴ ἠρπαγῆ **f**³⁵ **M**^{a1/7,i1/4} **κ**,**CP** || ἠρπασθῆ **M**^{a,b,d,e,f,g,h,i} **P**⁴⁷ **A,C,RP,HF,OC,NU,TR** (Both are passive indicative, the choice being between 2nd or 1st aorist.)

⁵ πρὸς *rell* || --- **M**^e **TR**

⁶ ἐκεῖ *rell* || --- **M**^{e1/3,hpt} **C,TR**

⁷ ἀπο **f**³⁵ **M**^{d1/4,e,h} **P**⁴⁷ **κ**A,C,CP,OC,NU,TR || ὑπο **M**^{a,b,d,f,g,i} **RP,HF**

⁸ ἐκτρέφωσιν **f**³⁵ **M**^{a,f,g,i/2/3} **CP,RP,HF** || τρέφωσιν **M**^{a1/5,b,d,e,h,i1/3} **A,OC,NU,TR** || τρέφουσιν **M**^{e1/5} **κ****C**

⁹ τοῦ πολεμησαί **f**³⁵ **M**^{h1/3,i1/3} **A,C,CP,OC,NU** || 2 **M**^{a,b,d,e,f,g,h2/3,i2/3} **P**⁴⁷ **κ**,**RP,HF** || ἐπολεμήσαν **TR** (Render ‘were to fight’; the dragon knew that Michael had received the order, so he decided to get in the first blow.) (OC is in small print.)

¹⁰ μετὰ *rell* || κατὰ **TR**

¹¹ ἰσχύσεν **f**³⁵ **M**^{a,b,f,g,i} **A,CP,RP,HF,OC,NU** || ἰσχύσαν **M**^{a1/6,d,e,h} **P**⁴⁷ **C,TR** || ἰσχύσαν πρὸς αὐτὸν **κ**

¹² οὐδὲ *rell* || οὐτε **M**^e **TR**

¹³ εὗρεθῆ αὐτῷ **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/5,f,g,h1/5,i2/3} **CP,RP,HF,OC** || 1 αὐτῶν **M**^{e,h3/5,i1/3} **A,C,NU,TR** || ~ αὐτῶν 1 **M**^{d,h1/5} **P**⁴⁷ || 1 **κ**

¹⁴ ὁ μέγας ὁ ὄφις *rell* || ~ 3412 **M**^{a1/10,h1/4} **OC**

¹⁵ καὶ **f**³⁵ **M**^{a,b,d,e1/6,f,g,h1/5,i2/3} **CP,RP,HF** || 1 ο **M**^{e,h,i1/3} **A,C,OC,NU,TR** || ο **κ** (OC is in small print.)

¹⁶ μετ αὐτοῦ *rell* || --- **M**^{(d)e}

¹⁷ ἐν τῷ οὐρανῷ λεγούσαν *rell* || ~ 4123 **M**^{ept} **TR**

¹⁸ κατεβλήθη **f**³⁵ **M**^{e,g1/3,i1/3} **CP,TR** || ἐβλήθη **M**^{a,b,d,f,g2/3,h,i2/3} **P**⁴⁷ **κ**A,C,RP,HF,OC,NU (Since the simple form of the verb has already occurred three times in the verse above, there may have been assimilation to it. If I were that voice I would cheerfully use the heightened form!)

¹⁹ κατηγοροῦς *rell* || κατηγῶρ **A,NU**

²⁰ αὐτῶν **f**³⁵ **M**^{a,b,e2/5,f,g,h2/3,i} **κ****C,CP,RP,HF,OC,TR** || αὐτοὺς **M**^{d,e3/5,g1/4,h1/3} **P**⁴⁷ **A,NU**

²¹ οἱ **f**³⁵ **M**^{a1/6,b1/4,d,e2/3,h2/3,ipt} **A,CP[NU]TR** || --- **M**^{a,b,e1/3,f,g,h1/3,ipt} **κ****C,RP,HF,OC**

²² τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/3,f,g,ipt,i} **CP,RP,HF** || τὴν γῆν 3 τὴν θαλάσσαν **M**^{d,e2/5,hpt} (**κ**)**C,OC,NU** || τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν 3 τὴν θαλάσσαν **M**^{e1/4} **TR** || τὴν ἀγαπῆν 3 τὴν θαλάσσαν **A**

²³ ἀρρενα *rell* || ἀρσεν **M**^{hpt} **κ****C,NU** || ἀρσεν **A**

²⁴ γυναῖκα **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/3,f,gpt,hpt,i} **P**⁴⁷ **κ**,**CP,RP,HF,OC,TR** || 1 αἱ **M**^{d,e2/3,gpt,hpt} **A,C,NU**

²⁵ ὅπως τρέφεται **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/3,f,g,i2/3} **CP,RP,HF,OC** || ὅπου τρέφεται **M**^{a1/6,d,e2/3,hpt} **P**⁴⁷ **κ**A,C,NU,TR

²⁶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναίκος (**P**⁴⁷)*rell* || ~ 5671234 **M**^{e1/3} **TR**

²⁷ αὐτὴν ποταμοφορητὸν ποιῆσῃ *rell* || ~ 312 **C** || αὐτὴν 23 **M**^e **TR**

εβοηθησεν ἡ γη τη γυναικι, και ηνοιξεν ἡ γη το στομα αυτης και κατεπιεν τον ποταμον ὃν εβαλεν ὁ δρακων εκ του στοματος αυτου. 17 Και ωργισθη ὁ δρακων επι τη γυναικι και απηλθεν ποιησαι πολεμον μετα των λοιπων του σπερματος αυτης, των τηρουντων τας εντολας του Θεου και εχοντων την μαρτυριαν Ιησου.¹

[Various Vignettes]

[A beast from the sea]

13.1 Και εσταθην² επι την αμμον της θαλασσης, και ειδον εκ της θαλασσης Θηριον αναβαινον, εχον κερατα δεκα και κεφαλας ἑπτα,³ και επι των κερατων αυτου δεκα διαδηματα και επι τας κεφαλας αυτου ονοματα⁴ βλασφημιας. 2 Και το Θηριον ὃ ειδον ἦν ὁμοιον⁵ παραδει, και οἱ ποδες αυτου ὡς αρκτου,⁶ και το στομα αυτου ὡς στομα λεοντος. Και εδωκεν αυτω ὁ δρακων την δυναμιν αυτου και τον θρονον αυτου και εξουσιαν μεγαλην. 3 Και⁷ μιαν εκ⁸ των κεφαλων αυτου ὡσει⁹ εσφαγμενην εις θανατον, και ἡ πληγη του θανατου αυτου εθεραπευθη. Και εθαυμασεν¹⁰ ὅλη ἡ γη οπισω του Θηριου.

4 Και προσεκυνησαν τω δρακοντι¹¹ τω δεδωκοτι¹² την¹³ εξουσιαν τω Θηριω· και προσεκυνησαν τω Θηριω¹⁴ λεγοντες, “Τίς ὁμοιος τω Θηριω, και¹⁵ τίς δυνατος¹⁶ πολεμησαι μετ’ αυτου?” 5 Και εδοθη αυτω στομα λαλουν μεγαλα, και βλασφημιαν¹⁷ και εδοθη αυτω εξουσια πολεμον ποιησαι¹⁸ μηνας τεσσαρακοντα δυο.¹⁹ 6 Και ηνοιξεν το²⁰ στομα αυτου εις βλασφημιαν²¹ προς τον Θεον, βλασφημησαι το ονομα αυτου και την σκηνην αυτου, τους²² εν τω ουρανῳ σκηνουντας. 7 Και εδοθη αυτω ποιησαι πολεμον²³ μετα των ἁγιων και νικησαι αυτους. Και εδοθη αυτω εξουσια επι πασαν φυλην²⁴ και γλωσσαν και εθνος. 8 Και προσκυνησουσιν αυτω²⁵ παντες οἱ κατοικουντες επι της γης, ὧν ου²⁶ γεγραπται το ονομα²⁷ εν τω Βιβλιω²⁸ της Ζωης του Αρνιου, του εσφαγμενου απο καταβολης κοσμου.

¹ ιησου *rell* || του 1 **M**^{e1/3,gpt} CP || του θεου **κ** || του 1 χριστου TR

² εσταθην *rell* || εσταθη P⁴⁷ **κ**A,C,NU

³ κερατα δεκα και κεφαλας ἑπτα *rell* || ~ 45312 TR

⁴ ονοματα **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,g,h3/5,i} A,CP,RP,HF,OC[NU] || ονομα **M**^{d,e,h2/5} P⁴⁷ **κ**C,TR

⁵ ην ὁμοιον **f**³⁵ **M**^{a,f,g,h,i} **κ**A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || ~ 21 **M**^{b,d} || 2 **M**^e P⁴⁷

⁶ αρκτου **f**³⁵ **M**^{d1/3,e1/4,gpt,hpt,i1/3} CP,TR || αρκου **M**^{a,b,d2/3,e,f,gpt,hpt,i2/3} P⁴⁷ **κ**A,C,RP,HF,OC,NU

⁷ και *rell* || 1 ειδον TR

⁸ εκ *rell* || --- **M**^e TR

⁹ ὡσει **f**³⁵ **M**^{a,b,f,g,i2/3} CP,RP,HF || ὡς **M**^{d,e,h,i1/3} P⁴⁷ **κ**A,C,OC,NU,TR

¹⁰ εθαυμασεν **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,g,h,i} **κ**,CP,RP,HF,OC || εθαυμασθη εν **M**^{d2/3,e} TR || εθαυμασθη **M**^{d1/5} P⁴⁷A,NU || εθαυμαστωθη C

¹¹ τω δρακοντι *rell* || τον δρακοντα **κ**,TR

¹² τω δεδωκοτι **f**³⁵ **M**^{a,e1/4,f,g,i} CP,RP,HF,OC || οτι εδωκεν **M**^{b,d,ept,h} P⁴⁷ **κ**A,C,NU || ος εδωκεν **M**^{e1/4} TR

¹³ την *rell* || --- TR

¹⁴ και προσεκυνησαν τω θηριω *rell* || 12 το θηριον **M**^d A,TR || --- **M**^{ept} || P⁴⁷ omits a further four words

¹⁵ και **f**³⁵ **M**^{a1/5,b,d,e,h,ipt} P⁴⁷ **κ**A,C,CP,RP,NU || --- **M**^{a,f,g,ipt} HF,OC,TR

¹⁶ δυνατος **f**³⁵ **M**^{a,f,g,i} CP,RP,HF || δυναται **M**^{a1/5,b,d,e,h} P⁴⁷ **κ**A,C,OC,NU,TR

¹⁷ βλασφημιαν **f**³⁵ **M**^{a,e3/5,f,gpt,i1/4} CP,RP,HF,OC || βλασφημα **M**^{b,d,e1/5,h2/5,i1/4} A || βλασφημιας **M**^{a1/7,e1/5,h1/3,ipt} P⁴⁷ **κ**C,NU,TR || βλασφημια **M**^{g1/3,h1/5}

¹⁸ εξουσια πολεμον ποιησαι **f**³⁵ **M**^{a,b,ept,f,g,i2/3} CP,RP,HF,OC || 13 **M**^{d,ept,h,i1/3} P⁴⁷ A,C,NU,TR || 3 ο θελει **κ**

¹⁹ τεσσαρακοντα δυο *rell* || τεσσερακοντα 2 **κ**C || 1 και 2 **M**^{gpt} (A)[NU] || μβ’ **M**^{d,e1/3,h1/4} P⁴⁷

²⁰ το *rell* || --- **M**^{a1/3,ipt}

²¹ εις βλασφημιαν *rell* || 1 βλασφημιας **M**^b **κ**A,C,NU || βλασφημησαι P⁴⁷

²² τους **f**³⁵ **M**^{a,b,f,g,hpt,ipt} **κ**A,C,RP,HF,OC,NU || και 1 **M**^{a1/5,d,e,hpt,ipt} CP,TR || --- P⁴⁷

²³ ποιησαι πολεμον **f**³⁵ **M**^{a,d,e1/6,f,g,h,i} **κ**,CP,RP,HF,NU || ~ 21 **M**^b OC,TR || --- **M**^e P⁴⁷A,C (These MSS omit the whole first compound clause.)

²⁴ φυλην **f**³⁵ **M**^{e2/3} P⁴⁷ CP,TR || 1 και λαον **M**^{a,b,d,e1/3,f,g,h,i} **κ**A(C)RP,HF,OC,NU

²⁵ αυτω **f**³⁵ **M**^{a1/5,d1/5,e,gpt,h3/5,i2/3} **κ**,CP,RP,TR || αυτον **M**^{a,b,d,f,gpt,h2/5,i1/3} P⁴⁷ A,C,HF,OC,NU

²⁶ ὧν ου *rell* || 1 ουτε **M**^{a2/3,g1/4} || ου ου C,NU || 1 **κ** || ουαι A

²⁷ το ονομα **f**³⁵ **M**^{a,b,ept,f,g,i} CP,RP,HF,OC || 12 αυτου **M**^{h2/5} A,C,NU || τα ονοματα **M**^{d,ept,i1/4} TR || τα ονοματα αυτων **M**^{h2/5} P⁴⁷ **κ**

²⁸ τω βιβλιω P¹¹⁵ *rell* || 2 C || βιβλω **κ**[+ 11 assorted mss] || τη βιβλω **M**^{e1/3} P^{47v},TR

9 Εἰ τις ἐχει οὐς, ἀκουσάτω. 10 Εἰ τις ἐχει αἰχμαλωσίαν, ὑπάγει·¹ εἰ τις ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ,² δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ³ ἀποκτανθῆναι. Ὡς δὲ ἐστὶν ἡ ὑπόμοινη καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

[A beast from the land]

11 Καὶ εἶδον ἄλλο θῆριον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο⁴ ὅμοια ἀρνίω καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. 12 Καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πασαν ποιεῖ ἐνωπίον αὐτοῦ· καὶ ἐποιεῖ⁵ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας⁶ ἵνα προσκυνήσωσιν⁷ τὸ θῆριον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. 13 Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, καὶ πυρ ἵνα⁸ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνει⁹ ἐπὶ¹⁰ τὴν γῆν ἐνωπίον τῶν ἀνθρώπων. 14 Καὶ πλάνα τοὺς ἐμούς,¹¹ τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνωπίον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ὃ εἶχεν¹² τὴν πληγὴν¹³ τῆς μαχαίρας καὶ ἐζήσεν.¹⁴ 15 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πνεῦμα δοῦναι¹⁵ τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ¹⁶ ὅσοι¹⁷ ἐάν¹⁸ μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι¹⁹ τοῦ θηρίου ἵνα²⁰ ἀποκτανθῶσιν. 16 Καὶ ποιεῖ παντὰς—τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους—ἵνα δώσωσιν²¹ αὐτοῖς χαραγμάτα²² ἐπὶ τῆς²³ χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ τῶν μετώπων²⁴ αὐτῶν, 17 καὶ ἵνα μὴ τις δυνήτῃ²⁵ ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χαραγμὰ, τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου²⁶ ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. 18 Ὡς δὲ ἡ σοφία ἐστίν· ὁ ἔχων νοῦν²⁷ ψηφισάτω

¹ ἐχει αἰχμαλωσίαν ὑπάγει **f³⁵ M^{a,e1/6,f,gpt,i}** CP,RP,HF || εἰς 23 **M^{d,ept,h}** **κC** || 2 συναγεῖ **M^{e1/3}** || 2 συναγεῖ εἰς 23 TR || εἰς 2 εἰς 23 A,NU || εἰς 2 ἀπάγει εἰς 23 **M^b** OC || αἰχμαλωτίζει εἰς 23 **M^{gpt}** || 5 other readings (Render, “if anyone has captivity, he goes away”—anyone who has been appointed to captivity will certainly be taken away; being less than transparent the Text gave rise to evasive action.)

² ἀποκτενεῖ (-εἶναι **M^{d2/3}** **κ**; -εἶναι **M^{bpt,h1/4}** OC) **f³⁵ M^{a1/5,b,d,e,g,h,ipt}** (**κ**)C,CP,RP(OC)TR || --- **M^{a,f,ipt}** HF || ἀποκτανθῆναι A,NU (OC is in small print.)

³ ἐν μαχαίρᾳ **f³⁵ M^{b,d,e,g,h}** (**κA,C**)CP,RP,OC(NU)TR || --- **M^{a,f,i}** HF

⁴ δύο **f³⁵ M^{a1/4,b,d,e,g,h,i2/7}** (**P⁴⁷**)**κA,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR** || --- **M^{a,f,i}** (OC is in small print.)

⁵ ἐποιεῖ **f³⁵ M^{a,e1/6,f,g1/4,h1/3,ipt}** CP,RP,HF || ποιεῖ **M^{d,e,g,h,ipt}** **P⁴⁷****κA,C,OC,NU,TR** || ποιήσῃ **M^b**

⁶ ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας *rell* || ~ 312 C,TR

⁷ ἵνα προσκυνήσωσιν *rell* || 1 προσκυνήσουσιν **P⁴⁷****A,C,NU** || προσκυνῶν **κ**

⁸ καὶ πυρ ἵνα **f³⁵ M^{a,f,g,i}** CP,RP,HF,OC || ~ 312 ποιῇ **M^{ept,h}** **κA(C)NU,TR** || ~ 312 ποιεῖ **M^{ept}** || ~ 312 ποιήσῃ **M^b** **P⁴⁷** || ~ 3 ἐν πλάνῃ ποιῇ 2 **M^d**

⁹ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνει **f³⁵ M^{a,f,(g),i}** CP,RP,HF,OC || 123 καταβῆναι **M^b** **P⁴⁷** || 123 καταβαίνειν **M^{d,hpt}** A(C)NU || ~ καταβαίνειν 123 **M^{e,hpt}** **κ,TR**

¹⁰ ἐπὶ **f³⁵ M^{a,f,g,i}** **P⁴⁷**,CP,RP,HF || εἰς **M^{b,d,e,h}** **κA,C,OC,NU,TR**

¹¹ τοὺς ἐμούς **f³⁵ M^{a,f,ipt}** CP,RP,HF || --- **M^{b,d,e,g,h,ipt}** **P⁴⁷****κA,C,OC,NU,TR**

¹² ο εἶχεν **f³⁵ M^{a,e1/3,f,h1/3,i}** CP,RP,HF || ω 2 **M^g** || 1 ἐχει **M^{ept,hpt}** **κ,TR** || ος ἐχει **M^{b,d,e1/4}** **P⁴⁷****A,C,NU** || ος 2 OC

¹³ τὴν πληγὴν **f³⁵ M^{b,d,e,g,h,i1/3}** **P⁴⁷****A,C,CP,RP,OC,NU,TR** || 2 **M^{a,f,i2/3}** HF || πληγῆς **κ**

¹⁴ τῆς μαχαίρας καὶ ἐζήσεν **f³⁵ M^{b,d,e,h,i1/3}** CP,OC,TR || 1 μαχαίρης 34 (**P⁴⁷**)**κA,C,NU** || ~ 34 ἀπο 12 **M^{a,f,gpt,i2/3}** RP,HF || ~ 34 ἀπο τῆς πληγῆς 12 **M^{gpt}**

¹⁵ πνεῦμα δοῦναι **f³⁵ M^{a,b,e1/4,f,g,i2/3}** CP,RP,HF,OC || ~ 21 **M^{d,e,h,i1/3}** **κA,NU,TR** || 1 C

¹⁶ ποιήσῃ *rell* || ποιήσῃ **M^{bpt,dpt,e1/5,g}** **κ** || C omits whole sentence

¹⁷ ὅσοι *rell* || ἵνα 1 A[NU]

¹⁸ ἐάν **f³⁵ M^{a,b,f,g,h1/5,i}** A,RP,HF,OC,NU || ἀν **M^{d,e,hpt}** **κ,TR** || --- **M^{h1/3}** CP

¹⁹ τῇ εἰκόνι *rell* || τὴν εἰκόνα **M^{ept}** A,TR

²⁰ ἵνα **f³⁵ M^{ept}** CP,OC,TR || --- **M^{a,b,d,ept,f,g,h,i}** **P^{47v}****κA,C,RP,HF,NU** (OC is in small print.)

²¹ δώσωσιν **f³⁵ M^{b,d2/7,ept,hpt,i1/4}** **κA,C,CP,NU** || δώσωσιν **M^{apt,d3/5,t2/3,g,ipt}** RP,HF || δώσουσιν **M^{a1/3,e1/6,f1/3,i1/5}** OC || δώσῃ **M^{e1/3,hpt}** TR

²² χαραγμάτα **f³⁵ M^{a,f,g,ipt}** **P⁴⁷**,CP,RP,HF || χαραγμὰ **M^{b,d,e,h,ipt}** **κA,C,OC,NU,TR**

²³ τῆς **f³⁵ M^{a1/3,b,d,e,g,h,i3/5}** **P⁴⁷****κA,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR** || --- **M^{a2/3,i2/5}**

²⁴ τῶν μετώπων **f³⁵ M^{a1/3,b1/4,d,e}** **P⁴⁷**(CP)OC,TR || τὸ μετώπον **M^{a2/3,b,f,g,h,i}** **κA,RP,HF,NU** || τοῦ μετώπου C

²⁵ δυνήτῃ **f³⁵ M^{a2/5,b,d1/5,e1/5,h2/5,i1/3}** **P⁴⁷****κA,C,CP,OC,NU,TR** || δυνατὰι **M^{a3/5,d,e,f,g,h3/5,i2/3}** RP,HF

²⁶ τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου *rell* || ἡ 1234 **P⁴⁷**,CP,TR || τοῦ ὀνόματος 34 **M^{e1/3}** C || ~ 34 ἡ 12 αὐτοῦ **M^{h1/3}** **κ**

²⁷ νοῦν *rell* || τὸν 1 **M^{ept}** TR || οὖν **P⁴⁷** || οὐς **M^{gpt}** **κ**

τον αριθμον του Θηριου, αριθμος γαρ ανθρωπου εστιν—και¹ ὁ αριθμος αυτου εστιν² χξς´.³
[The Lamb and the 144,000]

14.1 Και ειδον και ιδου,⁴ Αρνιον ἑστηκος⁵ ἐπι το Ορος Σιων, και μετ' αυτου⁶ ἑκατον τεσσαρακοντα τεσσαρες⁷ χιλιαδες, εχουσαι το ονομα αυτου, και⁸ το ονομα του Πατρος αυτου, γεγραμμενον ἐπι των μετωπων αυτων. 2 Και ηκουσα φωνην εκ του ουρανου ὡς φωνην ὕδατων πολλων, και ὡς φωνην βροντης μεγαλης· και ἡ φωνη ἦν ηκουσα ὡς⁹ κιθαρῳδων κιθαριζοντων ἐν ταις κιθαραις αυτων. 3 Και αδουσιν¹⁰ ὠδην καινην ἐνωπιον του θρονου, και ἐνωπιον των τεσσαρων ζωνων και των πρεσβυτερων· και ουδεις¹¹ ἐδυνατο¹² μαθειν την ὠδην ἐι μη αἱ ἑκατον τεσσαρακοντα τεσσαρες χιλιαδες, οἱ ηγορασμενοι ἀπο της γης. 4 Οὗτοι εἰσιν οἱ μετα γυναικων οὐκ ἐμολυνθησαν, παρθενοι γαρ εἰσιν. Οὗτοι εἰσιν¹³ οἱ ἀκολουθουντες τῷ Ἀρνίῳ ὅπου ἀν¹⁴ ὑπαγη. Οὗτοι ὑπο Ἰησου¹⁵ ηγορασθησαν ἀπο των ανθρωπων, ἀπαρχη τῷ Θεῷ και τῷ Ἀρνίῳ. 5 Και ἐν τῷ στοματι αυτων οὐχ εὐρεθη ψευδος,^{16,17} ἀμῳμοι γαρ¹⁸ εἰσιν.¹⁹

[Three angels]

6 Και ειδον ἄλλων ἀγγελων²⁰ πετομενων²¹ ἐν μεσουρανηματι, εχοντα εὐαγγελιον αἰωνιον εὐαγγελισασθαι²² τοὺς καθήμενους²³ ἐπι της γης—και ἐπι²⁴ παν ἔθνος και φυλην και γλωσσαν και λαον—7 λεγων²⁵ ἐν φωνῇ μεγαλῇ, “Φοβηθητε τον Θεον²⁶ και δοτε αυτω δοξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα της κρισεως αυτου, και προσκυνησατε τῷ ποιησαντι²⁷ τον ουρανον και την γην και την²⁸ θαλασσαν και πηγας ὕδατων.”

¹ και **f³⁵ M^{a1/6,d,e,h,ipt} A,C,CP,RP,OC,NU,TR** || --- **M^{a,b,(e1/4),f,g,ipt} (P⁴⁷ ⱥ)HF**

² εστιν **f³⁵ M^{d,e2/3,h,i1/3} P⁴⁷C,CP,RP** || --- **M^{a,b,e1/3,f,g,i2/3} ⱥA,HF,OC,NU,TR**

³ χξς´ *rell* || εξακοσια εξηκοντα εξ **M^{a1/6,e1/4,g,h1/3} RP** || εξακοσιοι εξηκοντα εξ (**ⱥ**)A,CP,NU || χξ και ς **M^{e1/4}** || εξακοσια δεκα εξ C || χις **P¹¹⁵** (I have argued elsewhere that the economic factor that dictated abbreviated forms for numbers and frequent nouns would not have been present when the Autographs were being penned, but since this particular number has to fit on hands and foreheads—of course a chip under the skin [that some are already receiving] will hold any amount of information—and the middle letter does resemble a snake)

⁴ ιδου **f³⁵ M^{b,d2/3,e} P⁴⁷CP,TR** || 1 το **M^{a,d1/3,f,g,h,i} ⱥA,C,RP,HF,OC,NU**

⁵ εστηκος **f³⁵ M^{a,e1/4,f,gpt,i2/3} CP,RP,HF,OC,TR** || εστηκως **M^{gpt,i1/3}** || εστος **M^{dpt} ⱥA,C,NU** || εστως **M^{b,dpt,e,h} P⁴⁷**

⁶ αυτου **f³⁵ M^{d,e,h} P⁴⁷ ⱥA,C,CP,OC,NU,TR** || 1 αριθμος **M^{a,b,e1/5,f,g,i} RP,HF**

⁷ εκατον τεσσαρακοντα τεσσαρες **M^{a1/3,b,c1/8,d1/3,ept,g,h2/3,i1/3} CP,RP,OC,TR** || 1 τεσσαρακοντα 3 **ⱥA,C,NU** || ρμδ´ **f³⁵ M^{a2/3,d2/3,ept,f,h1/3,i2/3} P⁴⁷HF** (A similar statement obtains in verse 3 below.)

⁸ το ονομα αυτου και *rell* || --- TR

⁹ η φωνη ην ηκουσα ὡς **f³⁵ M^{a,b,e1/6,f,g,h,i2/3} ⱥA,C,CP,RP,HF,OC,NU** || φωνην 4 **M^{d1/3,e1/3} P⁴⁷TR** || φωνην 45 **M^{d2/3}**

¹⁰ αδουσιν **f³⁵ M^{a,b,e1/3,f,g,h2/3,i} P⁴⁷ ⱥ,CP,RP,HF,OC** || 1 ὡς **M^{d,e2/3,h1/3} A,C[NU]TR**

¹¹ ουδεις *rell* || ουδε εις **M^{a2/3,f1/3,i1/3}** || ουδις C

¹² ἐδυνατο **f³⁵ M^{a2/3,f,g,h2/5,i2/3} P⁴⁷ ⱥA,C,CP,RP,HF,OC,NU** || ἠδυνατο **M^{a1/3,b,d,e,h3/5,i1/3} TR**

¹³ εἰσιν **f³⁵ M^{a,b,d1/3,e1/3,f,g,i} CP,RP,HF,OC,TR** || --- **M^{d2/3,e2/3,h} ⱥA,C,NU**

¹⁴ ἀν **f³⁵ M^{a1/5,b,d,e,h,i1/3} ⱥA,C,CP,RP,OC,NU,TR** || ἐαν **M^{a,f,g,i2/3} HF**

¹⁵ ὑπο ἰησου **f³⁵ M^{a,f,g,i} CP,RP,HF** || --- **M^{b,d,e,h} P⁴⁷ ⱥA,C,OC,NU,TR**

¹⁶ ἐν τῷ στοματι αυτων οὐχ εὐρεθη ψευδος **f³⁵ M^{d,e,gpt,h,i1/3} P⁴⁷ ⱥA,C,CP(TR)NU** || ~ 5612347 **M^{a,b,f,gpt,i2/3} RP,HF** || ~ 5671234 OC

¹⁷ ψευδος *rell* || δολος **M^{e1/3} TR**

¹⁸ γαρ *rell* || --- **M^{e1/3} A,C,NU**

¹⁹ εἰσιν *rell* || 1 ἐνωπιον του θρονου του θεου TR

²⁰ ἄλλων ἀγγελων **f³⁵ M^{a1/4,d2/3,h3/5} A,C,CP,OC,NU,TR** || ~ 21 **M^b** || 2 **M^{a,d1/3,e,f,g,h2/5,i} P⁴⁷ ⱥ,RP,HF**

²¹ πετομενον *rell* || πεταμενον TR || πεταμενον ⱥ

²² εὐαγγελισασθαι **f³⁵ M^{b,d,h2/5} P⁴⁷(ⱥ)CP** || εὐαγγελισαι **M^{a,e,f,g,h3/5,i} A,C,RP,HF,OC,NU,TR**

²³ τοὺς καθήμενους **f³⁵ M^{a,e1/5,f,g,h2/5,i} CP,RP,HF** || ἐπι 12 **M^{b,h3/5} P⁴⁷ ⱥC,OC,NU** || 1 κατοικουντας **M^{d,e1/6} TR** || ἐπι 1 κατοικουντας A || κατοικουντας **P¹¹⁵** || 121 κατοικουντας **M^{e3/5}** [Now there is a proper conflation!]

²⁴ ἐπι **f³⁵ M^{a,b,ept,f,g,h,i} P⁴⁷ ⱥA,C,CP,RP,HF,OC,NU** || --- **M^{d,ept} TR**

²⁵ λεγων *rell* || λεγοντα **P⁴⁷[+ 14 mss]TR** || λεγον [4 mss] || --- ⱥ

²⁶ θεον **f³⁵ M^{d,e,h} P⁴⁷ ⱥA,C,CP,NU,TR** || κυριον **M^{a,b,f,g,i} RP,HF,OC**

²⁷ τῷ ποιησαντι **f³⁵ M^{b,e,h} P⁴⁷ ⱥA,C,CP,OC,NU,TR** || αυτω 12 **M⁹** || αυτον τον ποιησαντα **M^{a,d,f,i} RP,HF**

²⁸ την *rell* || --- **M^{e1/3,h1/3} A,C,NU,TR**

8 Και αλλος αγγελος, δευτερος,¹ ηκολουθησεν λεγων: “Επεσεν, επεσεν,² Βαβυλων η μεγαλη!³ Εκ⁴ του οινου του θυμου της πορνειας αυτης⁵ πεποτικεν παντα τα εθνη.”⁶

9 Και αλλος αγγελος, τριτος,⁷ ηκολουθησεν αυτοις, λεγων εν φωνη μεγαλη: “Ει τις προσκυνει το Θηριον⁸ και την εικονα αυτου, και λαμβανει⁹ χαραγμα επι του μετωπου αυτου η επι την χειρα αυτου, 10 και αυτος πιεται εκ του οινου του θυμου του Θεου, του κεκερασμενου ακρατου εν τω ποτηριω της οργης αυτου. Και βασανισθησεται εν πυρι και θειω ενωπιον των αγιων αγγελων¹⁰ και ενωπιον του Αρνιου.” 11 Και ο καπνος του βασανισμού αυτων εις αιωνας αιωνων αναβαινει.¹¹ και ουκ εχουσιν αναπαυσιν ημερας και νυκτος, οί προσκυνουντες το Θηριον και την εικονα αυτου, και ει τις λαμβανει το χαραγμα του ονοματος αυτου.

12 Ὡδε η¹² ὑπομονη των αγιων εστιν, ὡδε¹³ οί τηρουντες τας εντολας του Θεου και την πιστιν του Ιησου.¹⁴ 13 Και ηκουσα φωνης εκ του ουρανου λεγουσης μοι,¹⁵ “Γραψον: ‘Μακαριοι οί νεκροι, οί εν Κυριω αποθνησκοντες απ’ αρτι’ (λεγει “Ναι”¹⁶ το Πνευμα), ‘ινα αναπαυσωνται¹⁷ εκ των κοπων αυτων, τα δε¹⁸ εργα αυτων ακολουθει μετ’ αυτων’.”

[The earth is harvested]

14 Και ειδον και ιδου, νεφελη λευκη, και επι την νεφελην καθημενος ὁμοιος¹⁹ υίω²⁰ ανθρωπου, εχων επι της κεφαλης αυτου στεφανον χρυσου, και εν τη χειρι αυτου δρεπανον οξυ. 15 Και αλλος αγγελος εξηλθεν εκ του ναου²¹ κραζων εν φωνη μεγαλη²² τω καθημενω επι της νεφελης, “Πεμψον το δρεπανον σου και θερισον, ὅτι ηλθεν²³ η ὥρα του²⁴ θερισαι, ὅτι εξηρανθη ὁ θερισμος της γης”. 16 Και εβαλεν ὁ καθημενος επι την νεφελην²⁵ το δρεπανον αυτου επι την γην, και εθερισθη η γη.

¹ αγγελος δευτερος **f³⁵ M^{d,e3/5,h1/3,i2/5} (C)CP,NU** || ~ 21 **M^{a,b,e2/7,f,g,h1/3,i3/5} A,RP,HF,OC** || 1 TR || 2 (β⁷ P⁴⁷) **M^{h1/3} x**

² επεσεν επεσεν **f³⁵ M^{a1/5,d,e,hpt,i1/4} P⁴⁷ A,CP,OC,NU,TR** || επεσεν **M^{a,b,d1/5,e1/4,f,g,hpt,i} C,RP,HF** (An easy case of homoioteleuton, or -arcton, or both.)

³ βαβυλων η μεγαλη *rell* || ~ 231 **M^{e1/3}** || 12 πολις 23 TR

⁴ εκ **f³⁵ M^{a,d,e2/5,f,g,h1/5,i2/3} P⁴⁷ CP,RP,HF** || η 1 **M^{a1/6,b,h} A,C,OC,NU** || οτι 1 **M^{e3/5,i1/4} TR**

⁵ αυτης **f³⁵ M^{apt,b,d2/7,e,fpt,g1/3,h,i} P⁴⁷ x A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR** || ταυτης **M^{apt,fpt,g2/3,i1/5}** || 1 ης **M^d**

⁶ παντα τα εθνη *rell* || ~ 231 **M^{d2/3}** || 13 OC,TR

⁷ αλλος αγγελος τριτος *rell* || ~ 132 **M^{e1/4}** || ~ 32 TR

⁸ προσκυνει το θηριον (**x**)*rell* || ~ 231 **M^{ept} TR** || 1 τω θηριω **C** || 12 θυσιαστηριον **A**

⁹ λαμβανει **f³⁵ M^{a,d1/5,e,f,g,h,i} P⁴⁷ x A,C,CP,RP,HF,NU,TR** || 1 το **M^{b,d,h1/4,i1/5} OC**

¹⁰ των αγιων αγγελων *rell* || ~ 32 **M^{e2/3,h} x C,NU** || 13 A

¹¹ εις αιωνας αιωνων αναβαινει **f³⁵ M^{a,b,e1/5,fpt,h3/5(2/5),i} P⁴⁷ (x)A,CP,RP,HF,OC,NU** || ~ 4123 **M^{opt} TR** || 1 αιωνα 34 **M^{a1/7,e1/4,fpt,g1/3}** || 1 αιωνα αιωνος 4 **M^{d,e1/5} C** || 1 αιωνα αιωνων αναβαινων **M^{e1/5}**

¹² η *rell* || --- **M^{f1/3,g1/4} CP,TR**

¹³ ὡδε **f³⁵ M^{d,e,g} CP,TR** || --- **M^{a,b,f,h,i} P⁴⁷ (x)A,C,RP,HF,OC,NU**

¹⁴ του ιησου **f³⁵ CP** || 2 **M^{a,b,e,f,g,h,i} P⁴⁷ x A,C,RP,HF,OC,NU,TR** || 2 χριστου **M^d** (του receives votes from four other groups, but they add up to only 12 MSS; it preserves the symmetry in the verse—each genitive noun is preceded by an article.)

¹⁵ μοι **f³⁵ M^{d,e,h3/5,i1/3} CP,TR** || --- **M^{a,b,f,g,h2/5,i2/3} P⁴⁷ (x)A(C)RP,HF,OC,NU**

¹⁶ λεγει ναι **f³⁵ M^{a,f,ipt} CP,RP,HF** || ~ 21 **M^{b,d,e,g1/3,h,ipt} A,C,OC,NU,TR** || 1 **M^{opt} P⁴⁷ x**

¹⁷ αναπαυσωνται **f³⁵ M^{a,b,d,ept,f,h,ipt} CP,RP,HF,OC,TR** || αναπαουσονται **M^{b1/5,d2/7,ept,g,ipt} C** || αναπαησονται **P⁴⁷ x A,NU**, [no cursives]

¹⁸ δε *rell* || γαρ **P⁴⁷ x A,C,NU**

¹⁹ καθημενος ὁμοιος **f³⁵ M^{d1/3,e2/3,g,ipt} CP,OC,TR** || καθημενον ὁμοιον **M^{a,b,d2/3,f,h,ipt} x A,C,RP,HF,NU** || καθημενος ὁμοιον **P⁴⁷** (There are some seven further variants, which is why the numbers don't all add up; P⁴⁷ would appear to have a rather early conflation; I take it that the grammar calls for the nominative.)

²⁰ υιω **f³⁵ M^{a1/3,b,dpt,e2/3,f2/3,g,h,ipt} P⁴⁷ C,CP,RP,OC,TR** || υιον **M^{a2/3,dpt,f1/3,ipt} x A,HF,NU** || υιος **M^{e1/3}**

²¹ ναου **f³⁵ M^{a,b,f,h2/3,ipt} A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR** || ουρανου **M^{d,e,g,ipt}** || 1 αυτου **M^{h1/3} x**

²² εν φωνη μεγαλη *rell* || ~ 132 TR || 23 **P⁴⁷**

²³ ηλθεν **f³⁵ M^{a,b,d2/3,e2/5,f,g,h,i} x A,C,CP,RP,HF,OC,NU** || 1 σου **M^{d1/3,e3/5}** || 1 σοι **M⁹ TR**

²⁴ του **f³⁵ M^{a1/3,e1/3,h1/3} x CP,OC,TR** || --- **M^{a2/3,b,d,e2/3,f,g,i2/3} A,C,RP,HF,NU** (OC is in small print.)

²⁵ την νεφελην *rell* || τη νεφελη **M^{a,g1/4}** || της νεφελης **M^{hpt,i1/3} x A,NU**

17 Και αλλος αγγελος εξηλθεν εκ του ναου (του εν τω ουρανω), εχων και αυτος δρεπανον οξυ. 18 Και αλλος αγγελος εξηλθεν¹ εκ του θυσιαστηριου (εχων² εξουσιαν επι του πυρος), και εφωνησεν κραυγη³ μεγαλη τω εχοντι το δρεπανον το οξυ λεγων, “Πεμψον σου το δρεπανον το οξυ και τρυγησον τους βοτρυας της αμπελου της γης, οτι ηκμασαν αι σταφυλαι αυτης”.⁴ 19 Και εβαλεν⁵ ο αγγελος το δρεπανον αυτου εις την γην και ετρυγησεν την αμπελον της γης, και εβαλεν εις την ληνον του θυμου του Θεου, τον μεγαλν.⁶ 20 Και επατηθη η ληνος εξωθεν⁷ της πολεως, και εξηλθεν αιμα εκ της ληνου αχρι των χαλιων των ιππων, απο σταδιων χιλιων εξακοσιων.⁸

[Here come the bowls!]

15.1 Και ειδον αλλο σημειον εν τω ουρανω, μεγα και θαυμαστον: αγγελους επτα εχοντας πληγας επτα τας εσχατας, οτι εν αυταις ετελεσθη ο θυμος του Θεου.

[The song of the victors]

2 Και ειδον ως θαλασσαν υελινην⁹ μεμιγμενην πυρι, και τους νικωντας εκ του θηριου και εκ της εικονος¹⁰ αυτου και¹¹ εκ του αριθμου του ονοματος αυτου εστωτας επι την θαλασσαν την υελινην,¹² εχοντας κιθαρας¹³ του Θεου. 3 Και αδουσιν την ωδην Μωυσεος,¹⁴ του¹⁵ δουλου του Θεου, και την ωδην του Αριου, λεγοντες: “Μεγαλα και θαυμαστα τα εργα σου, Κυριε, ο Θεος ο Παντοκρατωρ! Δικαιαι και αληθιναι αι οδοι σου, ο Βασιλευς των εθνων!¹⁶ 4 Τίς ου μη φοβηθη σε,¹⁷ Κυριε, και δοξαση¹⁸ το ονομα σου? Οτι μονος αγιος ει.¹⁹ οτι παντα τα εθνη²⁰ ηξουσιν και προσκυνησουσιν ενωπιον σου, οτι τα δικαιωματα σου εφανερωθησαν.”

[The angels are commissioned]

5 Και μετα ταυτα ειδον, και²¹ ηνοιγη ο ναος της σκηνης του μαρτυριου εν τω ουρανω. 6 Και εξηλθον οι επτα αγγελοι, οι²² εχοντες τας επτα πληγας, εκ του ουρανου,²³

¹ εξηλθεν *rell* [NU] || --- P^{47v},A

² εχων *rell* || ο 1 A,C[NU]

³ κραυγη **f³⁵ M^{a1/3,d,e,f1/4,i1/3}** (P⁴⁷)C,CP,RP,OC,TR || εν 1 **M^{apt,b,e1/5,f,g,i2/3}** HF || φωνη **M^h xA,NU**

⁴ ηκμασαν αι σταφυλαι αυτης **f³⁵ M^{d,e,h,ipt} P⁴⁷ x(A)C,CP,RP,NU,TR** || ηκμασεν η σταφυλη της γης **M^{a,b,f,ipt} HF,OC** || 123 της γης **M^g**

⁵ εβαλεν **f³⁵ M^{a1/5,d,e,g2/3,h,ipt} P⁴⁷ xA,C,CP,RP,OC,NU,TR** || εξεβαλεν **M^{a,b,f,g1/3,ipt} HF**

⁶ του θυμου του Θεου τον μεγαλν **f³⁵ M^{a,e3/5,f,h1/5,i2/3}** (A)C,CP,RP,HF,NU || 1234 την μεγαλην **M^{c1/5,d,e2/5,g,h2/3} x,OC,TR** || ~ 561234 **M^b** || 1234 του μεγαλου **M^{i1/4} P⁴⁷** (Is ‘the great’ modifying ‘wrath’ or ‘wine-press’?)

⁷ εξωθεν **f³⁵ M^{a,b,f,g,h3/5,ipt} P⁴⁷ A,C,CP,RP,HF,NU** || εξω **M^{d,e,g1/4,h2/5,ipt} x,OC,TR**

⁸ χιλιων εξακοσιων **f³⁵ M^{a2/5,b,d1/5,ept,g,h2/3,i}** (P⁴⁷)A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || αχ’ **M^{a3/5,ept,f,h1/3}** || αχς’ **M^d** || 1 διακοσιων **x**

⁹ υελινην **f³⁵ M^{a1/3,b1/4,d1/5,ept,f1/4,hpt,i1/4} P⁴⁷,CP** || υαλινην **M^{a2/3,b,d,ept,f,g,hpt,i} xA,C,RP,HF,OC,NU,TR** (Hellenistic or Attic, which?)

¹⁰ του θηριου και εκ της εικονος **f³⁵ M^{b,d,e,h2/5,ipt} A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR** || 12356 **M^{g,h2/7} P^{47v} x** || ~ 563412 **M^{a,f,h2/7,ipt}**

¹¹ και **f³⁵ M^{a,f,gpt(pt),h,ipt} P^{47v} A,C,CP,RP,HF,OC,NU** || 1 εκ του χαραγματος αυτου 1 **M^{a1/6,b,d,e,f1/5,ipt}** || 1 εκ του χαραγματος αυτου TR

¹² υελινην **f³⁵ M^{a1/3,b1/4,d1/5,ept,f1/5,g2/3,hpt,i1/4} P^{47v},CP** || υαλινην **M^{a2/3,b,d,ept,f,g1/3,hpt,i} xA,C,RP,HF,OC,NU,TR**

¹³ κιθαρας **f³⁵ M^{a1/3,d,e,f1/4,h,ipt} P⁴⁷ xA,C,CP,RP,NU,TR** || τας 1 **M^{a2/3,b,f,g,h1/4,ipt} HF,OC** (OC is in small print.)

¹⁴ μωυσεος **f³⁵ M^{a1/3,d1/5,f1/4,h1/4} CP** || μωυσεως **M^{apt,b,e2/3,f,g,hpt,i} xA,RP,HF,OC,NU** || μωσεως **M^{d2/3,e1/4} P⁴⁷,TR**

¹⁵ του *rell* || --- **M^{a1/6,b,g,i1/4} TR**

¹⁶ εθνων **f³⁵ M^{a,b,d,e,f,g,hpt,i} A,CP,RP,HF,OC,NU** || αιωνων **M^{hpt} P⁴⁷ xC** || αγιων TR (Some modern versions follow the middle reading, an alteration dating to the 2nd century—‘king of the nations’ would definitely not be politically correct in the Roman empire in those early centuries.)

¹⁷ ου μη φοβηθη σε **f³⁵ M^{a,b,d1/5,e1/5,f,g,i} CP,RP,HF,TR** || 123 **M^{d,e,h1/3,i1/5} A,C,OC,NU** || ~ 4123 **M^{h2/5} P⁴⁷** || ~ 413 **M^{h1/3} x**

¹⁸ δοξαση **f³⁵ M^{apt,b2/3,d2/7,ept,g1/3,h2/3,i1/3} x,CP,RP,HF,OC,TR** || δοξασει **M^{apt,b1/3,d,ept,f,g2/3,h1/3,i2/3}** (P⁴⁷)A,C,NU

¹⁹ αγιος ει **f³⁵ M^{h1/4,i1/3} CP** || 1 **M^{a,b,e(1/4)f,g,ipt} RP,HF** || 2 **P⁴⁷** || οσιος **M^{d,e,h} xA,C,OC,NU,TR** (αγιος ει has slight support from four other families as well; the verb, before or after the adjective, is supported by **f³⁵ M^{a1/9,e1/3,hpt,ipt} P⁴⁷**; being the song of Moses and the Lamb, both Jews, we should presumably expect the fuller form.)

²⁰ παντα τα εθνη **f³⁵ M^{a1/5,d,e,f1/5,hj1/4} P⁴⁷ xA,C,CP,RP,OC,NU,TR** || παντες **M^{a,b,f,g,i} HF**

²¹ και *rell* || 1 ιδου TR

²² οι *rell* || --- **M^{dpt,h1/4} P⁴⁷ x,TR**

²³ εκ του ουρανου **f³⁵ CP** || 12 ναου **M^{a1/6,d,e,g,h} P⁴⁷ xA,C,RP,OC,NU,TR** || --- **M^{a,b,f,i} HF** (At first glance the context seems to call for ναου; so much so that if ουρανου were original some might have omitted while others made the obvious

οἱ ἦσαν¹ ενδεδυμενοι λινον καθαρον λαμπρον² και περιεζωσμενοι περι τα στήθη ζωνας χρυσας. 7 Και ἐν εκ των τεσσαρων ζωνων εδωκεν τοις ἑπτα αγγελοις ἑπτα φιαλας χρυσας γεμουσας του θυμου του Θεου, του ζωντος εις τους αιωνας των αιωνων. 8 Και εγεμισθη ὁ ναος³ καπνου εκ της δοξης του Θεου και εκ της δυναμεως αυτου, και ουδεις ηδυνατο⁴ εισελθειν εις τον ναον αχρι τελεσθωσιν αι ἑπτα πληγαι των⁵ αγγελων. 16.1 Και ηκουσα φωνης μεγαλης⁶ εκ του ναου⁷ λεγουσης τοις ἑπτα αγγελοις, “Υπαγετε,⁸ εκχεατε τας⁹ φιαλας του θυμου του Θεου εις την γην.”

[The first bowl]

2 Και απηλθεν ὁ πρωτος¹⁰ και εξεχεεν την φιαλην αυτου επι¹¹ την γην, και εγενετο ἔλκος κακον και ποιηρον εις¹² τους ανθρωπους τους εχοντας το χαραγμα του Θηριου και τους προσκυνουντας τη εικονι αυτου.¹³

[The second bowl]

3 Και ὁ δευτερος αγγελος¹⁴ εξεχεεν την φιαλην αυτου εις την θαλασσαν, και εγενετο αίμα, ὡς νεκρου· και πασα ψυχη ζωσα¹⁵ απεθανεν εν τη θαλασση.¹⁶

[The third bowl]

4 Και ὁ τριτος αγγελος¹⁷ εξεχεεν την φιαλην αυτου εις τους ποταμους και¹⁸ τας πηγας των ὕδατων, και εγενετο αίμα. 5 Και ηκουσα του αγγελου των ὕδατων λεγοντος: “Δικαιος¹⁹ εἶ, ὁ ὢν και ὁ ἦν, ὁ²⁰ Ὅσιος, ὅτι ταυτα εκρινας. 6 Ὅτι αίμα ἁγιων και προφητων εξεχεαν, και αίμα αυτοις εδωκας²¹ πιειν. Αξιοι²² εισιν!” 7 Και ηκουσα²³ του θυσιαστηριου λεγοντος: “Ναι, Κυριε ὁ Θεος, ὁ Παντοκρατωρ! αληθινα και δικαιαι αι κρισεις σου!”

[The fourth bowl]

8 Και ὁ τεταρτος αγγελος²⁴ εξεχεεν την φιαλην αυτου επι τον ἥλιον, και εδοθη αυτω καυματισαι τους ανθρωπους εν πυρι.²⁵ 9 Και εκαυματισθησαν οἱ ανθρωποι καυμα

change—if ναου were original, why would anyone omit or change? On the other hand, there are at least three heavens, 2 Cor. 12:2, and they may have come out of the third, into the second. This is the only mention of the tabernacle of the testimony in Revelation, so the throne of God wasn't there and none of the action related by John up to this point took place there—there have been several references to the temple, with angels coming out of it, but I doubt that temple and tabernacle are to be equated.)

¹ οἱ ἦσαν **f³⁵ M^{a,b,e2/5,f,gi} CP,RP,HF,OC** || --- **M^{d,e3/5,h} P⁴⁷ x A,C,NU,TR**

² λινον καθαρον λαμπρον *rell* || λινον 23 **P⁴⁷** || ~καθαρους λινους λαμπρους **x** || λιθον 23 **A,C** || 12 και 3 **TR**

³ ναος **f³⁵ M^{d,e,g,h,ipt} x A,C,CP,RP,NU,TR** || 1 εκ του **M^{a,b,f2/3(1/3),ipt} P^{47v},HF,OC**

⁴ ηδυνατο **f³⁵ M^{a1/5,b,d,e,g1/5,h3/5,ipt} x,CP,TR** || εδυνατο **M^{a,e1/6,f,g,h2/5,ipt} A,C,RP,HF,OC,NU** (Both spellings are known since classical times and apparently don't affect the sense.)

⁵ των **f³⁵ M^{d,e} CP** || 1 επτα **M^{a,b,e1/4,f,g,h,i} x A,C,RP,HF,OC,NU,TR**

⁶ φωνης μεγαλης *rell* || ~ 21 **M^{a,f2/3,h1/3} A,C,OC,NU**

⁷ εκ του ναου **f³⁵ M^{b,d,e,h,i1/3} x A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR** || --- **M^{a,f,g,i2/3}**

⁸ υπαγετε **f³⁵ M^{a1/7,d,ept,g,i2/5} CP** || 1 και **M^{a,b,ept,f,h,i3/5} x A,C,RP,HF,OC,NU,TR**

⁹ τας **f³⁵ M^{d,e,i1/5} CP,TR** || 1 επτα **M^{a,b,e2/7,f,g,h,i} x A,C,RP,HF,OC,NU**

¹⁰ πρωτος **f³⁵ M^{a,e,f,g,h,i} P⁴⁷ x A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR** || 1 αγγελος **M^{b,d}**

¹¹ επι **f³⁵ M^{d,e,h1/5,i1/3} x,CP,TR** || εις **M^{a,b,f,g,h,i2/3} P⁴⁷ A,C,RP,HF,OC,NU**

¹² εις **f³⁵ M^{d,e,i1/3} CP,TR** || επι **M^{a,b,e1/4,f,g,h,i2/3} P⁴⁷ x A,C,RP,HF,OC,NU**

¹³ τους προσκυνουντας τη εικονι αυτου **f³⁵ M^{a,b,ept,f,h,i} P⁴⁷ A,C,CP,RP,HF,OC,NU** || 2345 **M^{d,g1/3(2/3)}** || ~ 13452 **TR** || 12 την εικονα 5 **M^{e1/5} x** || ~ 1 την εικονα 25 **M^{e1/4}**

¹⁴ αγγελος *rell* || --- **M^{hpt} A,C,NU**

¹⁵ ζωσα **f³⁵ M^{d,e,g,h2/3,i1/3} P⁴⁷ x,CP,RP,OC,TR** || ζωης **M^{h1/3} (A)C,NU** || --- **M^{a,b,f,i2/3} HF**

¹⁶ απεθανεν εν τη θαλασση *rell* || ~ 2341 **M^{d2/3}** || απεθανον 234 **P⁴⁷** || 1 επι της θαλασσης **x** || 1 τα 234 **A,C,NU**

¹⁷ αγγελος **f³⁵ M^{b,d,e,h1/3,i1/3} CP,TR** || --- **M^{a,f,g,h2/3,i2/3} P⁴⁷ x A,C,RP,HF,OC,NU**

¹⁸ και **f³⁵ M^{d,e1/3,h} x A,C,CP,NU** || 1 εις **M^{a,b,d1/5,e2/3,f,gi} RP,HF,OC,TR**

¹⁹ δικαιος *rell* || 1 κυριε **TR**

²⁰ ο **f³⁵ M^{a1/3,d,ept,ft,h1/4,i1/4} x,CP,RP,OC,NU** || και 1 **M^{d1/5,e1/4,h1/4,i1/4} TR** || και **M^{e1/6,h1/4,i1/3} P⁴⁷** || --- **M^{a2/3,b,ft,g,h1/5} A,C,HF**

²¹ αυτοις εδωκας *rell* || ~ 21 **x** || 1 δεδωκας **A,C[NU]**

²² αξιοι *rell* || 1 γαρ **TR** || οπερ 1 **x**

²³ ηκουσα *rell* || 1 εκ **M^{ept} CP** || 1 αλλου εκ **TR**

²⁴ αγγελος **f³⁵ M^{a1/4,b,d,e,hpt,ipt} x,CP,RP,TR** || --- **M^{a,f,g,hpt,ipt} P⁴⁷ A,C,HF,OC,NU**

²⁵ τους ανθρωπους εν πυρι **f³⁵ M^{d,e,g1/5,h2/5} A,C,CP,NU,TR** || 124 **x** || ~ 3412 **M^{a,b,e1/4,f,g,i3/5} RP,HF,OC**

μεγα, και εβλασφημησαν οι ανθρωποι¹ το ονομα του Θεου του εχοντος την² εξουσιαν επι τας πληγας ταυτας. Και ου μετενοησαν δουναι αυτω δοξαν.

[The fifth bowl]

10 Και ο πεμπτος αγγελος³ εξεχεεν την φιαλην αυτου επι τον θρονου του Θηριου, και εγενετο η βασιλεια αυτου εσκοτωμενη· και εμασωντο⁴ τας γλωσσας αυτων εκ του πονου.

11 Και εβλασφημησαν τον Θεον του ουρανου εκ των ποιων αυτων, και εκ των ελκων αυτων· και ου μετενοησαν εκ των εργων αυτων.

[The sixth bowl]

12 Και ο εκτος αγγελος⁵ εξεχεεν την φιαλην αυτου⁶ επι τον ποταμον τον μεγα⁷ Ευφρατην, και εξηρανθη το υδωρ αυτου, ινα ετοιμασθη η οδος των βασιλεων των απο ανατολων⁸ ηλιου. 13 Και ειδον εκ του στοματος του δρακοντος και εκ του στοματος του Θηριου και εκ του στοματος του Ψευδοπροφητου πνευματα τρια ακαθαρτα,⁹ ως βατραχοι.¹⁰

14 Εισιν γαρ πνευματα δαιμονων¹¹ ποιουντα σημεια, α εκπορευεται¹² επι τους βασιλεις¹³ της οικουμηνης ολης, συναγαγειν αυτους εις τον¹⁴ πολεμον της ημερας εκεινης της μεγαλης¹⁵ του Θεου του Παντοκρατορος. 15 (“Ιδου, ερχομαι ως κλεπτης. Μακαριος ο γρηγορων και τηρων τα ιματια αυτου, ινα μη γυμνος περιπατη και βλεπωσιν την ασχημοσυνην αυτου.”) 16 Και συναγαγειν αυτους εις τον τοπον τον καλουμενον ‘Εβραϊστι Αρμαγεδων.¹⁶

[The seventh bowl]

17 Και ο εβδομος αγγελος¹⁷ εξεχεεν την φιαλην αυτου εις¹⁸ τον αερα, και εξηλθεν φωνη μεγαλη απο¹⁹ του ναου του ουρανου, απο του θρονου,²⁰ λεγουσα, “Γεγονεν!” 18 Και εγενοντο αστραπαι και βρονται και φωναι²¹ και σεισμος εγενετο²² μεγας, οιος ουκ εγενετο αφ’ ουδ’ οι ανθρωποι εγενοντο²³ επι της γης, τηλικουτος σεισμος, ουτως μεγας! 19 Και εγενετο η πολις η μεγαλη εις τρια μερη, και αι πολεις των εθνων επεσον.²⁴ Και Βαβυλων η μεγαλη εμνησθη ενωπιον του Θεου, δουναι αυτη το ποτηριον του οινου του θυμου της οργης αυτου. 20 Και πασα νησος εφυγεν, και ορη ουχ ευρεθησαν. 21 Και χαλαζα μεγαλη,

¹ οι ανθρωποι **f³⁵ M^{a,b,e}1/4,f,g,i2/3** CP,RP,HF,OC || --- **M^{d,e,h}1/3** **κ**A,C,NU,TR

² την **f³⁵ M^{d1/5,ept,f1/3,h1/3,i1/3}** **κ**A,CP,NU || --- **M^{a,b,d,ept,f2/3,g,h2/3,i2/3}** C,RP,HF,OC,TR

³ αγγελος **f³⁵ M^{b,d,e,h1/3,i1/4}** CP,TR || --- **M^{a,f,g,h2/3,i}** **κ**A,C,RP,HF,OC,NU

⁴ εμασωντο **f³⁵ M^{apt,dpt,e1/3,ft,g2/3,h2/3,ipt}** **κ**A,C,RP,HF,OC,NU || εμασωντο **M^{apt,b,dpt,e2/3,ft,g1/3,h1/3,ipt}** CP,TR

⁵ αγγελος **f³⁵ M^{b,d,e3/5,gpt,h1/3,i1/4}** CP,TR || --- **M^{a,e2/5,f,gpt,h2/3,i}** **P⁴⁷ κ**A,C,RP,HF,OC,NU

⁶ την φιαλην αυτου *rell* || ~ 312 **M^{a2/3,f,g2/3}**

⁷ μεγα **f³⁵ M^{a,e2/5,f,g,hpt,i}** **κ**,CP,RP,HF || 1 τον **M^{b,d,e3/5,hpt,i1/4}** **P⁴⁷A,C,OC,NU,TR** (OC is in small print.)

⁸ ανατολων **f³⁵ M^{a1/5,d,e3/5}** A,CP,TR || ανατολης **M^{a,b,e2/5,f,g,h,i}** **P⁴⁷ κ**C,RP,HF,OC,NU

⁹ τρια ακαθαρτα **f³⁵ M^{d,e,g,h1/5}** **P⁴⁷ κ**A,C,CP,OC,NU,TR || ~ 21 **M^{a,b,f,h1/5,i}** RP,HF || 2 **M^{e1/5}**

¹⁰ ως βατραχοι *rell* || ομοια βατραχοις C,TR || ωσει βατραχους **P⁴⁷** || ειωσει βατραχους **κ** || --- **M^{e1/3}**

¹¹ δαιμονων **f³⁵ M^{d,e,i1/4}** CP,TR || δαιμονιων **M^{a,b,f,g,h,i}** **P⁴⁷ κ**A,RP,HF,OC,NU

¹² α εκπορευεται **f³⁵ M^{a,b,d1/5,e1/3,f,hpt,ipt}** A,CP,RP,HF,OC,NU || 1 εκπορευονται **M^{g,i1/4}** || εκπορευεσθαι **M^{d,e2/3,hpt,i1/5}** **P⁴⁷ κ**,TR

¹³ βασιλεις *rell* || 1 της γης **M^{e1/3}** || 1 της γης και TR

¹⁴ τον *rell* || --- **M^e** **P⁴⁷**,TR

¹⁵ της ημερας εκεινης της μεγαλης *rell* || 1245 **κ**,NU || ~ 452 **P⁴⁷A**

¹⁶ αρμαγεδων **f³⁵ M^{a1/6,b,d1/4,e2/3,g,h2/3,ipt}** **κ**A,CP,RP,OC,NU || αρμαγεδων **M^{e1/4}** TR || μαγεδων **M^{a,d3/5,f,ipt}** HF || μαγεδων **M^{h1/4}**

¹⁷ αγγελος **f³⁵ M^{a1/7,b,d,e,h1/5,i1/4}** CP,TR || --- **M^{a,f,g,h,i}** A,RP,HF,OC,NU

¹⁸ εις **f³⁵ M^{a1/7,d,e,h1/4,i1/4}** CP,TR || επι **M^{a,b,f,g,h,i}** **κ**A,RP,HF,OC,NU

¹⁹ απο *rell* || εκ **M^{e,h,ipt}** **κ**A,OC,NU

²⁰ του ναου του ουρανου απο του θρονου **f³⁵ M^{a,b,e1/3,f,g,ipt}** CP,RP,HF,OC,TR || 34567 **M^{d,e2/3,ipt}** || 12567 **M^h** **P^{47v}A,0163^v(NU)** || 123 θεου **κ** || 676 θεου **M^{a1/5}**

²¹ αστραπαι και βρονται και φωναι **f³⁵ M^{a,b,f,g,h1/4,i2/3}** **P⁴⁷**,CP,RP,HF || 123 **M^{ept}** || ~ 14523 **M^{d,h,i1/3}** A,0163,OC,NU || ~ 52341 **M^{e1/3}** TR || ~ 3214523 **κ**

²² εγενετο **f³⁵ M^{d,e,h1/4}** **P⁴⁷ κ**A,CP,OC,NU,TR || --- **M^{a,b,f,g,i}** RP,HF

²³ οι ανθρωποι εγενοντο **f³⁵ M^{a,b,e3/5,f,g,i}** CP,RP,HF,OC,TR || 23 **M^{d,e2/5,h2/3,i1/4}** **κ** || ανθρωπος εγενετο A,NU || εγενετο ανθρωπος **M^{h1/3}** || ανθρωπος 3 **P^{47v}**

²⁴ επεσον **f³⁵ M^{a2/3,b,d1/3,e2/3,f,h,i}** CP,RP,HF,TR || επεσαν **M^{a1/3,d2/3,e1/3,g,h1/4}** **P⁴⁷A,OC,NU** || επεσειν **κ**

ὡς ταλαντιαία, καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ ἐβλασφημήσαν οἱ ἄνθρωποι τὸν Θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλαζῆς, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς¹ σφοδρά.

[About Babylon]

17.1 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἔχοντων τὰς ἑπτὰ φιάλας καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων,² “Δεῦρο, δεῖξο σοὶ τὸ κριμα τῆς πορνῆς τῆς μεγάλης τῆς καθήμενης ἐπὶ τῶν ὕδατων τῶν πολλῶν,³ 2 μετ' ἧς ἐπορευσάν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθυσθήσαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς.”⁴

[A woman and a beast]

3 Καὶ ἀπήνεγκεν με εἰς ἐρημὸν ἐν⁵ πνεύματι. Καὶ εἶδον γυναῖκα καθήμενη ἐπὶ θηρίῳ⁶ κόκκινον γεμὸν ὀνομάτων⁷ βλασφημίας, ἔχον⁸ κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα. 4 Καὶ ἡ γυνὴ ἦν⁹ περιβεβλημένη πορφύραν¹⁰ καὶ κόκκινον,¹¹ κεχρυσωμένη¹² χρυσῷ¹³ καὶ λίθω τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα χρυσοῦν ποτήριον¹⁴ ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς γεμὸν βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκαθάρτα τῆς πορνείας αὐτῆς.¹⁵ 5 Καὶ ἐπὶ τὸ μετώπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον:

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ, ΒΑΒΥΛΩΝ Ἡ ΜΕΓΑΛΗ, Ἡ ΜΗΤΗΡ ΤΩΝ
ΠΟΡΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΒΔΕΛΥΓΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΓΗΣ.

6 Καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ¹⁶ τοῦ αἵματος τῶν ἁγίων, καὶ¹⁷ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτυρῶν Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτὴν, θαύμα μέγα.

[The vision explained]

7 Καὶ εἶπεν μοὶ ὁ ἀγγελός: “Διὰ τί ἐθαύμασας? Ἐγὼ σοὶ ἐρω¹⁸ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βασταζόντος αὐτὴν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἑπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. 8 Τοῦ¹⁹ θηρίου ὃ εἶδες ἦν, καὶ οὐκ ἐστίν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς Ἄβυσσου καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν.²⁰ Καὶ θαυμάσονται²¹ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς,²² ὧν οὐ γεγραπταὶ τὰ ὀνόματα²³ ἐπὶ τὸ βιβλίον²⁴ τῆς ζωῆς ἀπο καταβολῆς κόσμου, βλέποντες²⁵ τὸ θηρίον ὅτι ἦν²⁶ καὶ οὐκ ἐστίν καὶ παρεσταί.²⁷ 9 Ὡδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν: Αἱ ἑπτὰ κεφαλᾶι ἑπτὰ ὀρη εἰσὶν²⁸ ὅπου ἡ γυνὴ καθῆται ἐπ' αὐτῶν. 10 Καὶ βασιλεῖς ἑπτὰ

¹ αὐτῆς **f**³⁵ **M**^{apt,bpt,e,g1/3,h1/2/3} **P**^{47v} **ξ**A,C,CP,RP,NU,TR || αὐτὴ **M**^{apt,bpt,d,e1/4,f,g2/3,h1/4,i1/3} **HF,OC**

² λέγων **f**³⁵ **M**^{a,b,e1/4,f,g,h,i} **P**⁴⁷ **ξ**A,CP,RP,HF,OC,NU || 1 μοὶ **M**^{d,e} **TR**

³ τῶν ὑδάτων τῶν πολλῶν **f**³⁵ **M**^{a,f,g,i} **CP,RP,HF,TR** || 234 **P**^{47v} || 24 **M**^{b,d,e,h} **ξ**A,OC,NU

⁴ οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς (**ξ**)*rell* || ~ 56789101234 **M**^{e1/3} **TR**

⁵ ἐν **f**³⁵ **M**^{a1/4,b,d,e,f,g,h,i} **ξ**A,CP,RP,HF,OC,NU,TR || τῷ **M**^{e1/4} || --- **M**^a

⁶ θηρίον **f**³⁵ **M**^{a1/4,bpt,d,e,f,g,h,i} **ξ**A,CP,RP,NU,TR || 1 τὸ **M**^{a,bpt} **HF** || τὸ 1 τὸ **OC** (**OC** is in small print.)

⁷ γεμὸν ὀνομάτων **f**³⁵ **M**^{b,d,e2/3,f,h1/5,i1/4} **CP,TR** || 1 ὀνόματα **M**^{a,e1/3,g,hpt,i} **RP,HF,OC** || γεμὸντα ὀνόματα **M**^{h1/4} **ξ**A[**NU**]

⁸ ἔχον *rell* || ἔχων **A**[+ 40 assorted mss]**NU** || ἔχοντα **ξ**

⁹ ἦν *rell* || ἡ **TR**

¹⁰ πορφύραν **f**³⁵ **M**^{bpt,d,e,f,i2/5} **CP** || πορφύρα **TR** || πορφύρου **M**^{a,bpt,g,h1/3/5} **ξ**A,RP,HF,OC,NU

¹¹ κόκκινον *rell* || κόκκινῳ **TR**

¹² κεχρυσωμένη **f**³⁵ **M**^{a,d,e2/3,f,h1/4,ipt} **CP,RP,HF** || περικεχρυσωμένη **M**^b || καὶ 1 **M**^{d1/5,e1/3,g,h,ipt} **ξ**A,OC,NU,TR

¹³ χρυσῷ **f**³⁵ **M**^{d,e,h,i1/5} **ξ**,**CP,TR** || χρυσιῳ **M**^{a,b,d1/5,e1/5,f,g,h1/5,i} **A,RP,HF,OC,NU**

¹⁴ χρυσοῦν ποτήριον **f**³⁵ **M**^{d,e,hpt,i1/5} **CP,TR** || ~ 21 **M**^{a,b,f,g,hpt,i} **ξ**A,RP,HF,OC,NU

¹⁵ αὐτῆς **f**³⁵ **M**^{b,d,e,gpt,h3/5,ipt} **A,CP,RP,NU(TR)** || τῆς γῆς **M**^{a,f,gpt,h2/5,ipt} **HF,OC** (**ξ** conflates both, which shows that the minuscule families are earlier.)

¹⁶ ἐκ **f**³⁵ **M**^{a1/5,bpt,d,e,f1/5,gpt,h,i} **CP,RP,OC,NU,TR** || --- **M**^{a,bpt,f,gpt,h1/4,i1/4} (**ξ**)**HF**

¹⁷ καὶ **f**³⁵ **M**^{a1/6,d1/5,e,f1/5,gpt,h,i} **ξ**A,CP,OC,NU,TR || --- **M**^{a,b,(d),f,gpt,i1/5} **RP,HF**

¹⁸ σοὶ ἐρω **f**³⁵ **M**^{d,e,h1/5,i1/4} **ξ**,**CP,TR** || ~ 21 **M**^{a,b,f,g,h,i} **A,RP,HF,OC,NU**

¹⁹ τὸ *rell* || --- **TR**

²⁰ ὑπάγειν *rell* || ὑπάγει **A,NU**

²¹ θαυμάσονται *rell* || θαυμάσθησονται **A,NU**

²² ἐπὶ τῆς γῆς **f**³⁵ **M**^{bpt,d,e,f,gpt,h,i2/3} **ξ**A,CP,RP,OC,NU,TR || τὴν γῆν **M**^{a,bpt,e1/4,gpt,i1/3} **HF**

²³ τὰ ὀνόματα **f**³⁵ **M**^{bpt,d,e,f,gpt,h2/5,i2/3} **ξ**,**CP,RP,TR** || τὸ ὄνομα **M**^{a,bpt,gpt,h3/5,i1/3} **A,HF,NU** || 1 ὄνομα **OC**

²⁴ ἐπὶ τὸ βιβλίον **f**³⁵ **M**^{bpt,d1/5,e,f,g1/5,hpt,ipt} **ξ**A,CP,RP,OC,NU,TR || 1 τοῦ βιβλίου **M**^{a,bpt,g,ipt} **HF** || ἐν βιβλῷ **M**^d || ἐν τῷ βιβλῷ **M**^{h2/5}

²⁵ βλέποντες **f**³⁵ **M**^{a1/7,d1/5,e1/3,i1/3} **CP,TR** || βλέποντων **M**^{a,b,d,e2/3,f,g,h,i2/3} **ξ**A,RP,HF,OC,NU (The subject is nominative.)

²⁶ τὸ θηρίον ὅτι ἦν **f**³⁵ **M**^{d,e,h,i1/3} **ξ**A,CP,OC,NU,TR || ~ 3412 **M**^{a,b,e1/4,f,g,i2/3} **RP,HF**

²⁷ καὶ παρεσταί **f**³⁵ **M**^{a,b,ept,f,g,h,i} **A,CP,RP,HF,OC,NU** || 1 παρεστίν **M**^{d,ept,i1/5} || 1 πάλιν παρεστε **ξ** || καιπερ ἐστίν **TR**

²⁸ ἑπτὰ ὀρη εἰσὶν *rell* || ~ 231 **M**^{e1/3} **TR** || ~ 213 **OC**

εισιν.¹ οἱ πεντε επεσον,² ὁ³ εἷς εστιν, ὁ ἄλλος ουπω ηλθεν. Και ὅταν ελθη ολιγον αυτον δει⁴ μειναι. 11 Και το Θηριον ὃ ἦν και ουκ εστιν, και αυτος⁵ ογδοος εστιν, και εκ των ἑπτα εστιν, και εις απωλειαν ὑπαγει. 12 Και τα δεκα κερατα ἃ ειδες δεκα βασιλεις εισιν, οἵτινες βασιλειαν ουπω ελαβον, ἀλλ⁶ εξουσιαν ὡς βασιλεις μιαν ὥραν λαμβανουσιν μετα του Θηριου. 13 Οὔτοι μιαν γνωμην εχουσιν⁷ και την δυναμιν και την⁸ εξουσιαν αυτων⁹ τω Θηριω διδοασιν.¹⁰ 14 Οὔτοι μετα του Αρνιου πολεμησουσιν, και το Αρνιον νικησει αυτους, ὅτι Κυριος κυριων εστιν και Βασιλευς βασιλεων· και οἱ μετ' αυτου κλητοι και εκλεκτοι και πιστοι.”

15 Και λεγει μοι: “Τα ὕδατα ἃ ειδες, οὐ ἡ πορνη καθηται, λαοι και οχλοι εισιν, και εθνη και γλωσσαι. 16 Και τα δεκα κερατα ἃ ειδες, και¹¹ το Θηριον, οὔτοι μισησουσιν την πορνην και ηρημωμενην¹² ποιησουσιν αυτην και γυμνην ποιησουσιν αυτην¹³ και τας σαρκας αυτης φαγονται και αυτην κατακαουσουσιν εν πυρι. 17 Ὁ γαρ Θεος εδωκεν εις τας καρδιας αυτων ποιησαι την γνωμην αυτου, και ποιησαι γνωμην μιαν¹⁴ και δουναι την βασιλειαν αυτων τω Θηριω, αχρι τελεσθησονται οἱ λογοι¹⁵ του Θεου. 18 Και ἡ γυνη ἦν ειδες εστιν ἡ πολις ἡ μεγαλη ἡ εχουσα βασιλειαν επι των βασιλεων της¹⁶ γης.”

[Her fall proclaimed]

18.1 Και¹⁷ μετα ταυτα ειδον ἄλλον ἀγγελον¹⁸ καταβαινοντα εκ του ουρανου, εχοντα εξουσιαν μεγαλην, και ἡ γη εφωτισθη εκ της δοξης αυτου. 2 Και εκραξεν εν ισχυρα φωνη¹⁹ λεγων: “Ἐπεσεν, επεσεν,²⁰ Βαβυλων ἡ μεγαλη! και εγενετο κατοικητηριον δαιμονων,²¹ και φυλακη παντος πνευματος ακαθαρτου, και φυλακη παντος ορνεου ακαθαρτου και μεμισημενου.²² 3 Ὅτι εκ του θυμου του οινου²³ της πορνειας αυτης πεπωκεν²⁴ παντα τα εθνη, και οἱ βασιλεις της γης μετ' αυτης επορνευσαν, και οἱ εμποροι της γης εκ της δυναμεως του στρηγους αυτης επλουτησαν.”

¹ ἑπτα εισιν **f³⁵ M^{d,e,h,i,2/3}** (x)A,CP,OC,NU,TR || ~ 21 **M^{a,b,f,g,i,1/3}** RP,HF

² επεσον **f³⁵ M^{apt,b,d,1/3,e,2/5,f,gpt,hpt,i,2/3}** CP,RP,HF || επεσαν **M^{apt,d,2/3,e,3/5,gpt,hpt,i,1/3}** xA,OC,NU,TR (The meaning is evidently the same, which may account for the widespread division [involving a single letter].)

³ ο *rell* || και 1 TR

⁴ αυτον δει **f³⁵ M^{d,e,3/5,h,2/3}** A,CP,OC,NU,TR || ~ 21 **M^{a,b,e,2/5,f,g,h,1/3,i}** RP,HF

⁵ αυτος **f³⁵ M^{bpt,d,e,f,h,3/5,ipt}** A,CP,RP,OC,NU,TR || ουτος **M^{a,bpt,g,h,2/5,ipt}** (x)HF

⁶ ἀλλ *rell* || ἀλλα xA,NU

⁷ γνωμην εχουσιν **f³⁵ M^{d,e,f,1/5,h,i,1/5}** xA,CP,OC,NU,TR || ~ 21 **M^{a,b,e,1/6,f,g,i}** RP,HF

⁸ την **f³⁵ M^{a,1/3,bpt,d,e,f,1/5,h,2/5,ipt}** x,CP,RP,OC,TR || --- **M^{a,2/3,bpt,f,g,h,3/5,ipt}** A,HF,NU

⁹ αυτων *rell* || εαυτων TR

¹⁰ διδοασιν **f³⁵ M^{a,b,e,f,g,h,i}** xA,CP,RP,HF,OC,NU || δωσουσιν **M^d** || δεδωκασιν **M^{e,1/5}** || διαδιδωσουσιν TR

¹¹ και *rell* || επι TR

¹² ηρημωμενην **f³⁵ M^{a,b,d,2/5,ept,f,g,h,i}** xA,CP,RP,HF,OC,NU,TR || ερημωμενην **M^{a,1/5,d,3/5,ept}**

¹³ και γυμνην ποιησουσιν αυτην **f³⁵ M^{a,2/3,b,f,g,ipt}** CP,RP,HF || 12 **M^{d,e,1/4,h,ipt}** xA,OC,NU,TR || --- **M^{a,1/5,e,2/3}**

¹⁴ και ποιησαι γνωμην μιαν **f³⁵ M^{a,bpt,e,1/6,f,g,2/3,i,2/3}** CP,RP,HF || ~ 12 (-σε x) 43 **M^{e,g,1/3,h,3/5}** (x)OC,NU,TR || 123 αυτων **M^{bpt}** || --- **M^{d,i,1/5}** A

¹⁵ τελεσθησονται οι λογοι **f³⁵ M^{d,e,hpt}** xA,CP,NU || τελεσθωσιν 23 **M^{a,b,e,1/4,f,g,hpt,i}** RP,HF,OC || τελεσθη τα ρηματα TR

¹⁶ της **f³⁵ M^{a,1/4,b,d,e,f,g,1/5,h,i}** xA,CP,RP,OC,NU,TR || επι 1 **M^{a,g,1/3,i,1/4}** HF || των επι 1 **M^{gpt}**

¹⁷ και **f³⁵ M^{b,d,e,gpt,h,1/3,ipt}** CP,TR || --- **M^{a,e,1/6,f,gpt,h,2/3,ipt}** xA,RP,HF,OC,NU

¹⁸ ἄλλον ἀγγελον *rell* || ~ 21 **M^{bpt,e,1/5,i,1/4}** || 2 TR

¹⁹ εν ισχυρα φωνη **f³⁵ M^{d,hpt}** A,CP,OC,NU || 123 μεγαλη **M^{e,1/5}** || 123 και μεγαλη **M^{i,1/4}** || 23 **M^{a,3/5,b,d,1/5,f,g,1/5,h,1/5,ipt}**

x,RP,HF || 23 μεγαλη **M^{ept}** || 23 και μεγαλη **M^{h,1/4}** || ισχυραν φωνην **M^{a,1/4,g,i,1/5}** || 1 ισχυι φωνη μεγαλη TR

(The only real question is whether or not to read εν.)

²⁰ επεσεν επεσεν **f³⁵ M^{bpt,d,e,gpt,h,1/3}** A,CP,OC,NU,TR || επεσαν **M^{a,bpt,f,gpt,i,2/3}** x,RP,HF (An easy case of homoioteleuton [or -arcton, or both]; since the result made good sense, there would be no need to question it.)

²¹ δαιμονων *rell* || δαιμονιων xA,OC,NU

²² και φυλακη παντος ορνεου ακαθαρτου και μεμισημενου **f³⁵ M^{a,e,1/3,fpt,gpt,hpt,ipt}** x,CP,RP,HF,OC,TR || 123 θηριου 567 A || 1234567123 θηριου 5 **M^{bpt,(1/3)}** || 12345123 θηριου 567 [NU] || 67 **M^{d,e,2/3,fpt,gpt,h,1/4,i,1/5}**

²³ του θυμου του οινου **f³⁵ M^{bpt,d,e,i,1/5}** CP || ~ 3412 **M^{a,bpt,f,g,h,i}** x,RP,HF,OC,NU,TR || 12 A

²⁴ πεπωκεν **f³⁵ M^{ept}** CP,TR || πεπωκασιν **M^{a,1/4,b,f,h,1/3,1/3}** HF || πεποτικεν **M^d** || πεπωκασιν **M^{a,ept,g,hpt,ipt}** x,RP || πεπωκαν A,C || πεπωκαν OC,NU (For 'drink' we have **f³⁵ M^{a,1/4,b,(d),ept,f,hpt,ipt}**; for 'fall' we have **M^{a,ept,g,hpt,ipt}** xA,C.) (Two cursives, 1828 and 2329, save the reading of OC,NU from being a morphological 'patchwork quilt'.)

4 Και ηκουσα αλλην φωνην εκ του ουρανου λεγουσαν: “Εξελθετε¹ εξ αυτης, ὁ λαος μου,² ἵνα μη συγκοινωνησητε ταις ἁμαρτιας αυτης, και εκ των πληγων αυτης ἵνα μη λαβητε·³ 5 ὅτι εκολληθησαν⁴ αυτης αἱ ἁμαρτιαι αχρι του ουρανου, και εμνημονευσεν αυτης⁵ ὁ Θεος τα αδικηματα αυτης. 6 Αποδοτε αυτη ὡς και αυτη απεδωκεν ὑμιν,⁶ και διπλωσατε αυτη διπλα⁷ κατα τα εργα αυτης· εν τω ποτηριῳ⁸ ὧ ἐκερασεν, κερασατε αυτη διπλουν. 7 Ὅσα εδοξασεν ἑαυτην⁹ και εστηνιασεν, τοσουτον δοτε αυτη βασανισμον·¹⁰ ὅτι εν τη καρδια αυτης λεγει ὅτι¹¹ Ἐκαθημαι¹² βασιλισσα, και χηρα ουκ εμι, και πειθος ου μη ιδω’. 8 Δια τουτο εν μια ἡμερα ἤξουσιν αἱ πληgai αυτης—θανατος και¹³ πειθος και λιμος—και εν πυρι κατακαυθησεται· ὅτι ισχυρος Κυριος ὁ Θεος ὁ κρινας¹⁴ αυτην.

[Her fall lamented]

9 “Και κλαουσιν¹⁵ και κοιφονται επ’ αυτην¹⁶ οἱ βασιλεις της γης οἱ μετ’ αυτης πορνευσαντες και στηνιασαντες, ὅταν βλεπωσιν τον καπνον της πυρωσεως αυτης, 10 απο μακροθεν ἑστηκοτες δια τον φοβον του βασανισμου αυτης, λεγοντες: Ὅυαι, ουαι,¹⁷ ἡ πολις ἡ μεγαλη Βαβυλων, ἡ πολις ἡ ισχυρα! Ὅτι μια ὥρα¹⁸ ηλθεν ἡ κρισις σου.’

11 “Και οἱ εμποροι της γης κλαιουσιν και πειθουσιν¹⁹ επ’ αυτη,²⁰ ὅτι τον γομον αυτων ουδεις αγοραζει ουκετι: 12 γομον χρυσου και αργυρου, και λιθου τιμιου και μαργαριτου,²¹ και βυσσου²² και πορφυρου²³ και σηρικου και κοκκινου,²⁴ και παν ξυλον θυινον και παν σκευος ελεφαντινον και παν σκευος εκ ξυλου τιμιωτατου και χαλκου και σιδηρου και μαρμαρου, 13 και κιναμωμον²⁵ και²⁶ θυμιαματα και μυρον και λιβανον, και οινον και ελαιον και σεμιδαλιν²⁷ και σιτον, και κτηνη και προβατα²⁸ και ἵππων και

¹ ἐξελθετε **f³⁵ M^{a17,d2/3,e,h1/3,jpt} CP,TR** || ἐξελθε **M^{a,b,f,g,h2/3,jpt} C,RP,HF,OC** || ἐξελθατε **M^{d1/3} A,NU** || ἐξελθαται **⋈**

² ἐξ αυτης ο λαος μου *rell* || 45 **M^{opt}** || ~ 34512 **⋈C,NU**

³ και εκ των πληγων αυτης ινα μη λαβητε (λαβηται **⋈C**; βλαβητε **M^{d2/3}**) **f³⁵ M^{a,b,d2/3,ept,f,g,h,j} (⋈)A(C)CP,RP,HF,NU** || ~ 16782345 **TR** || ~ 16234578 **OC** || 678 **M^{e1/4,d1/5}**

⁴ εκολληθησαν *rell* || ηκολουθησαν **TR**

⁵ αυτης **f³⁵ M^{a2/3,bpt,i1/3} CP,HF** || --- **M^{a1/3,bpt,d,e,f,g,h,i2/3} ⋈A,C,RP,OC,NU,TR** (The pronoun seemed awkward or redundant.)

⁶ υμιν **f³⁵ M^{a1/6,d,e,f,g1/4,i1/3} CP,TR** || --- **M^{a,b,g,h,i2/3} ⋈A,C,RP,HF,OC,NU**

⁷ αυτη (αυτα **M^{hpt}**) διπλα **f³⁵ M^{b,d,e,f,g,hpt,i2/3} CP,RP,OC,TR** || τα 2 **⋈(C)NU** || τα 2 ως και 1 και **M^{a,e1/4,i1/3} HF** || 2 **M^{hpt} A**

⁸ ποτηριω **f³⁵ M^{a1/6,bpt,d,e,f,gpt,h2/3,i2/3} A,C,CP,RP,OC,NU,TR** || 1 αυτης **M^{a,bpt,e1/4,gpt,h1/3,i1/3} ⋈,HF**

⁹ εαυτην **f³⁵ M^{a1/5,b,d,e2/3,f,g1/3,h,i} CP,OC,TR** || αυτην **M^{a,e1/3,f1/5,g2/3,h1/4,i1/4} ⋈A,C,RP,HF,NU**

¹⁰ βασανισμον **f³⁵ M^{opt} CP** || 1 και πειθος **M^{a,b,d,ept,f,g,h,i} ⋈A,C,RP,HF,OC,NU,TR** (The woman's statement, immediately below, may have suggested the phrase.)

¹¹ οτι *rell* || --- **M^{ept,g} TR**

¹² καθημαι **f³⁵ M^{a2/7,d,e,f,g,h,i} ⋈A,C,CP,RP,HF,NU,TR** || εγω 1 **M^b** || 1 καθω **OC** || καθως **M^a** (**OC** is in small print.)

¹³ και **f³⁵ M^{a1/5,d,e,g,h,ipt} ⋈A,C,CP,RP,OC,NU,TR** || --- **M^{a,b,f,ipt} HF**

¹⁴ κρινας **f³⁵ M^{a,bpt,e2/3,g,h,i2/3} (⋈)A(C)CP,RP,HF,OC,NU** || κρινων **M^{bpt,e1/3,f,i1/3} TR** || παντοκρατωρ ο κρινων **M^d**

¹⁵ κλαουσιν **f³⁵ M^{a,b,f,g,h,ipt} C,CP,RP,HF,NU** || 1 αυτην **M^{d,e1/3} OC** || κλαουσονται αυτην **M^{e2/3} TR** || κλαουσονται **M^{a1/6,i1/4} ⋈A**

¹⁶ αυτην **f³⁵ M^{a,b,e1/6,f,g2/3,i} ⋈C,CP,RP,HF,NU** || αυτη **M^{d,e,g1/3,h} A,OC,TR**

¹⁷ ουαι ουαι *rell* || ουαι ουαι ουαι **M^b** || ουαι **M^{ept}**

¹⁸ μια ωρα *rell* || μιαν ωραν **A** || εν 12 **M^{ept,hpt} TR**

¹⁹ κλαιουσιν (κλεουσιν **C**) και πειθουσιν **f³⁵ M^{a,h} ⋈A(C)CP,NU,TR** || κλαουσιν 2 πειθησουσιν **M^{a,b,f,g1/3,i} RP,HF,OC** || κλαουσονται **M^{d1/4}** || κλαουσουσιν **M^{d1/5}** || 1 **M^{dpt,g2/3}**

²⁰ επ αυτη **f³⁵ M^{a,bpt,e1/4,f,gpt,h,i2/3} CP,RP,HF,OC,TR** || εν 2 **A** || 1 αυτην **M^{b1/3,gpt,i1/5} ⋈C,NU** || εφ εαυτους **M^{e1/3}** || εφ εαυτοις **M^{e2/5}** || εν εαυτοις **M^d** || four further readings

²¹ μαργαριτου *rell* || μαργαριτων **M^{bpt,hpt} ⋈,NU** || μαργαριτας **C** || μαργαριταις **A**

²² βυσσου **f³⁵ M^{a1/6,d,e,ipt} CP,TR** || βυσσινου **M^{a,b,f,g,h,ipt} A,C,RP,HF,OC,NU** || βυσσινων **⋈**

²³ και πορφυρου **f³⁵ M^{a,d,e2/3,f,ipt} CP,RP,HF** || 1 πορφυρας **M^{b,e1/3,g,h,ipt} ⋈C,OC,NU,TR** || --- **A** (The use of the adjective as a noun was not appreciated, but it preserves the effect of a sequence of -ου.)

²⁴ σηρικου και κοκκινου *rell* || σιρικου 23 **⋈A,C,NU** || ~ 32 σιρικου **M^{e1/3}**

²⁵ κιναμωμον **f³⁵ M^{a2/3,b,d,e2/3,ipt,g1/4,h1/4,i2/3} ⋈,CP,RP,HF,OC,TR** || κινναμωμον **M^{b1/5,e1/6,h1/4} A,C,NU** || κινναμωμου **M^{a1/4,e1/6,ipt,g,hpt,i1/4} ⋈A**

²⁶ και **f³⁵ M^{a,d1/3,e,f,g,hpt,i} CP,RP,HF,TR** || 1 αμωμον 1 **M^{b,d2/3,e1/4,f1/4,hpt,i1/4} ⋈A,C,OC,NU**

²⁷ οινον και ελαιον (ελεον **C**) και σεμιδαλιν **f³⁵ M^{a1/5,b1/5,d,e,h,ipt} ⋈A(C)CP,RP,HF,OC,NU,TR** || ~ 54123 **M^{b1/3}** || ~ 32145 **M^{bpt,f,i1/4}** || 345 **M^{a,g,i1/5}**

²⁸ κτηνη και προβατα **f³⁵ M^{d,e,h} ⋈A,C,CP,OC,NU,TR** || ~ 321 **M^{a,b,f,g,i} RP,HF**

ράιδων,¹ και σωματων και ψυχας ανθρωπων!” 14 (“Και, ή σπωρα της επιθυμιας της ψυχης σου² απηλθειν³ απο σου, και παντα τα λιπαρα και τα λαμπρα απωλοντο⁴ απο σου, και ουκετι ου μη εύρησεις αυτα!”)⁵ 15 “Οί εμποροι τουτων οί πλουτησαντες απ’ αυτης, απο μακροθεν στησονται δια τον φοβον του βασανισμού αυτης,⁶ κλαιοντες και πειθουντες 16 και λεγοντες:⁷ ‘Ουαι, ουαι,⁸ ή πολις ή μεγαλη, ή περιβεβλημενη βυσσινον⁹ και πορφυρου και κοκκινον, και κεχρυσωμενη εν χρυσω¹⁰ και λιθω τιμιω και μαργαριταις!¹¹ 17 ‘Οτι μια ώρα ηρημωθη ό τοσουτος πλουτος.’

“Και πας κυβερνητης και πας ό επι των πλοιων πλεων¹²—και ναυται και όσοι την θαλασσαν εργαζονται—απο μακροθεν εστησαν 18 και εκραζον, βλεποντες¹³ τον καπνον της πυρωσεως αυτης λεγοντες, ‘Τίς όμοια τη πολει τη μεγαλη?!’ 19 Και εβαλον χουν επι τας κεφαλας αυτων και εκραζον, κλαιοντες και πειθουντες και¹⁴ λεγοντες: ‘Ουαι, ουαι, ή πολις ή μεγαλη, εν ή επλουτησαν παντες οί εχοντες τα¹⁵ πλοια εν τη θαλασση, εκ της τιμιοτητος αυτης! ‘Οτι μια ώρα ηρημωθη.’

[Her doom is final]

20 ‘Ευφραινου επ’ αυτη,¹⁶ Ουραινε, και οί άγιοι και οί¹⁷ αποστολοι και οί προφηται, ότι εκρινεν ό Θεος το κριμα ύμων εξ αυτης!” 21 Και ηρεν είς αγγελος ισχυρος λιθον ώς μυλον¹⁸ μεγαν και εβαλεν εις την θαλασσαν λεγων:¹⁹ “Ορμηματι βληθησεται Βαβυλων ή μεγαλη πολις, και ου μη εύρεθη ετι. 22 Και φωνη κιθαρωδων και μουσικων και αυλητων και σαλπιστων ου μη ακουσθη εν σοι ετι. Και πας τεχνητης πασης τεχνης ου μη εύρεθη εν σοι ετι. Και φωνη μυλου ου μη ακουσθη εν σοι ετι.²⁰ 23 Και φως λυχνου ου μη φαινη εν σοι ετι.²¹ Και φωνη νυμφιου και νυμφης ου μη ακουσθη εν σοι ετι. ‘Οτι²² οί εμποροι σου ησαν οί μεγιστανες της γης, ότι εν τη φαρμακεια²³ σου επλαινηθησαν παντα τα εθνη.”

¹ ραιδων **f³⁵ M^{apt,bpt,f,g,h,i}** CP,RP,HF || ρεδων **M^{apt,bpt,d,e}** **κ**A,C,OC,NU,TR

² της επιθυμιας της ψυχης σου *rell* || ~ 51234 **M^{h1/4}** **κ**A,C,NU || 512345 **M^{bpt,h1/4}**

³ απηλθειν *rell* || απωλετο OC

⁴ απωλοντο **f³⁵ M^{bpt,g,i1/4}** **κ**,CP || απωλετο **M^{a,bpt,f,h,i2/3}** A,C,RP,HF,NU || απηλθειν **M^{a1/4,d,e}** OC,TR (The plural is presumably correct.)

⁵ ου μη ευρησεις αυτα **f³⁵ M^{ept,i1/5}** CP || ~ 1243 OC || 12 ευρησης 4 **M^{a1/5,ept,h2/5}** TR || 12 ευρης 4 **M^{d,ff(h1/3)i1/3}** || 12 ευρησουσιν 4 **M^{bpt}** || ~ 124 ευρησουσιν **M^{bpt,h1/4}** **κ**A,NU || ~ 412 ευρης **M^{a3/4,e1/4,gpt(pi)1/3}** RP,HF || ~ 412 ευρησουσιν C (The evidence for the word order is adequate [**f³⁵ M^{a1/5,bpt,d,e,f,hpt,ipt}**]; in vs 14 an unidentified speaker addresses Babylon, so the verb must be 2nd sing.; the plural forms support the indicative; although ου μη usually takes the subjunctive, on occasion it takes the volitive future when the certainty of the statement is being emphasized, as here.)

⁶ αυτης **f³⁵ M^{a1/4,b,d,e,f,g1/4,h,i}** **κ**A,C,CP,RP,OC,NU,TR || 1 και **M^{a-g}** HF

⁷ και λεγοντες **f³⁵ M^{a2/5,b,d,ept,f1/4,g1/3,h2/3,i}** CP,RP,HF,TR || 2 **M^{apt,f,h1/4}** **κ**A,C,OC,NU || --- **M^{e1/3,gpt}**

⁸ ουαι ουαι **f³⁵ M^{d,e,f,gpt,h,ipt}** **κ**A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || ουαι ουαι ουαι **M^b** || ουαι **M^{a,gpt,ipt}**

⁹ βυσσινον **f³⁵ M^{a1/6,b,d,e,f,gpt,h,i1/3}** **κ**A,C,CP,RP,OC,NU,TR || βυσσον **M^{a,e1/6,gpt,i2/3}** HF

¹⁰ εν χρυσω **f³⁵ M^{d,e,h1/3}** **κ**,CP,TR || 1 χρυσιω C,OC[NU] || χρυσιω **M^{a,b,f,g,h1/3,i}** A,RP,HF || 2 **M^{h1/3}**

¹¹ μαργαριταις *rell* || μαργαριτη **M^{hpt}** **κ**A,C,NU

¹² ο επι των πλοιων πλεων **f³⁵ M^{b1/3,i1/3}** CP || 2345 **M^{d2/3,ept,f}** || 234 ομιλος **M^{e1/4}** || ~ 2341 ομιλος TR || 12 τοπον 5 **M^{a,bpt,g,hpt,ipt}** A,C,RP,HF,OC,NU || 12 τον τοπον 5 **M^{hpt}** **κ** (ο επι is the best attested, by far [**f³⁵,a,b,g,h,i** **κ**A,C against d,e,f]; των πλοιων has better attestation than τοπον; the sequence πλοιων πλεων presumably gave rise to evasive action.)

¹³ βλεποντες *rell* || ορωντες TR

¹⁴ κλαιοντες και πειθουντες και **f³⁵ M^{a,bpt,d1/5,e,f,g,i}** CP,RP,HF || 123 **M^{bpt,d,e1/5,h}** **κ**C,OC,NU,TR || --- A

¹⁵ τα **f³⁵ M^{a,bpt,e2/5,g,h,i}** **κ**A,C,CP,RP,HF,OC,NU || --- **M^{bpt,d,e3/5,f}** TR

¹⁶ επ αυτη **f³⁵ M^{a,bpt,d1/5,f,g,h,ipt}** **κ**C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 αυτην **M^{a1/6,bpt,d,e,h1/4,i1/3}** TR || εν 2 A

¹⁷ και οι *rell* || --- **M^{opt,h1/4}** C,TR

¹⁸ μυλον *rell* || μυλινον A,NU || μυλικον C || λιθον **κ**

¹⁹ λεγων **f³⁵** || 1 ουτως *rell*

²⁰ και φωνη μυλου ου μη ακουσθη (φαινη **M^{b1/3,i}**) εν σοι ετι **f³⁵ M^{a2/3,bpt,d,e,f,g,h,i}** A,C,CP,RP,HF,OC,NU,TR || --- **M^{a1/3,bpt,e1/4,i1/4}** **κ**

²¹ και φως λυχνου ου μη φαινη (ακουσθη **M^{gpt}**, ευρεθη **M^{e1/5}**) εν σοι ετι **f³⁵ M^{a,b2/3,d2/5,e,f,g,h,i}** **κ**(C)CP,RP,HF,OC,NU,TR || --- **M^{b1/3,d3/5}** A

²² οτι **f³⁵ M^{a1/4,b,d,e,f,g,h,i}** **κ**A,C,CP,RP,OC,NU,TR || --- **M^{a1/4}** HF

²³ φαρμακεια *rell* || φαρμακια **M^{b1/3,ept,gpt}** **κ**A,C

24 Και εν αυτη αιματα¹ προφητων και αγιων ευρεθη, και παντων των εσφαγμενων επι της γης.

[Her fall celebrated]

19.1 Και² μετα ταυτα ηκουσα ως³ φωνην οχλου πολλου, μεγαλην,⁴ εν τω ουρανω λεγοντων:⁵ “Αλληλουια! Ἡ σωτηρια και ἡ δυναμις και ἡ δοξα⁶ του Θεου⁷ ἡμων! 2 Ὅτι αληθιναι και δικαιαι αἱ κρισεις αυτου, ὅτι εκρινεν την πορνην την μεγαλην ἣτις διεφθειρεν⁸ την γην εν τη πορνεια αυτης· και εξεδικησεν το αιμα των δουλων αυτου εκ⁹ χειρος αυτης.” 3 Και δευτερον ειρηκεν:¹⁰ “Αλληλουια! Και ὁ καπνος αυτης αναβαινει εις τους αιωνας των αιωνων!” 4 Και επεσαν¹¹ οἱ πρεσβυτεροι οἱ εικοσι τεσσαρες^{12,13} και τα τεσσαρα ζωα και προσεκυνησαν τω Θεω τω καθημενω επι του θρονου¹⁴ λεγοντες: “Αμην! Αλληλουια!” 5 Και φωνη εκ¹⁵ του θρονου εξηλθεν, λεγουσα, “Αινειτε τον Θεον¹⁶ ἡμων, παντες οἱ δουλοι αυτου και¹⁷ οἱ φοβουμενοι αυτον,¹⁸ οἱ μικροι και οἱ μεγαλοι!”

[The wedding of the Lamb]

6 Και ηκουσα ως¹⁹ φωνην οχλου πολλου και ως φωνην υδατων πολλων και ως φωνην βροντων ισχυρων λεγοντας:²⁰ “Αλληλουια! Ὅτι εβασιλευσεν Κυριος ὁ Θεος ἡμων,²¹ ὁ Παντοκρατωρ! 7 Χαιρωμεν και αγαλλιωμεθα²² και δωμεν²³ την δοξαν αυτω,²⁴ ὅτι ηλθεν ὁ γαμος του Αρνιου, και ἡ γυνη αυτου ἠτοιμασεν ἑαυτην.” 8 Και εδοθη αυτη ινα περιβαληται βυσσινον λαμπρον και καθαρον,²⁵ το γαρ βυσσινον τα δικαιωματα των αγιων εστιν.²⁶

¹ αιματα **f**³⁵ **M**^{a,b,e,f,g,h1/4,i} CP,RP,HF,OC || αιμα **M**^{d,h,i1/4} **ξ**A,C,NU,TR

² και **f**³⁵ **M**^{a1/6,d,e,h1/3,i1/4} CP,TR || --- **M**^{a,b,f,g,h2/3,i} **ξ**A,C,RP,HF,OC,NU

³ ως *rell* || --- **M**^{e,g} TR

⁴ φωνην οχλου πολλου μεγαλην **f**³⁵ **M**^{g1/5} CP,TR || ~ 1423 **M**^{a,b,f,g,h,i2/3} **ξ**A,C,RP,HF,OC,NU || 1 (φωνης **M**^{d,e1/6}) 23

M^{b1/5,d,e} (The emphatic use of μεγαλην was not understood—some omitted while others ‘corrected’ the order; the reading of **f**³⁵ gets isolated support from four further families.)

⁵ λεγοντων *rell* || λεγοντος TR

⁶ η δυναμις και η δοξα **f**³⁵ **M**^{a,b,f,g,i2/3} CP,RP,HF || ~ 45312 **M**^{d,e1/4,h} A,C,OC,NU || ~ 4531 τιμη 312 **M**^{e2/3,i1/3} TR || 12 **ξ**

⁷ του θεου *rell* || κυρια τω θεω **M**^{e1/3} TR || τω θεω **M**^{e1/5,i1/3}

⁸ διεφθειρειν **f**³⁵ **M**^{a,bpt,e1/5,f,g,i} CP,RP,HF,OC || εφθειρεν **M**^{bpt,d,e3/5,g1/5,h} (**ξ**)C,NU,TR || εκρινεν A || --- **M**^{e1/5}

⁹ εκ **f**³⁵ **M**^{a,b,f,gpt,h,i} (**ξ**)A,C,CP,RP,HF,OC,NU || 1 της **M**^{d,e,gpt,i1/4} TR

¹⁰ δευτερον ειρηκεν **f**³⁵ **M**^{a,e1/6,f,g,i} CP,RP,HF || 1 ειρηκαν **M**^{d,e3/5} **ξ**A,OC,NU,TR || 1 ειπαν C || 1 ειπον **M**^{h1/3} || εκ 1 ειρηκαν **M**^{bpt} || εκ 1 ειρηκασιν **M**^{bpt} || 1 ειρηκασιν **M**^{a1/6,e1/6,hpt}

¹¹ επεσαν **f**³⁵ **M**^{a1/3,dpt,e2/5,(g),h1/4,i1/3} **ξ**A,C,OC,NU,TR || επεσον **M**^{a2/3,b,c2/7,dpt,e3/5,f,h,i2/3} CP,RP,HF (There being no difference in meaning, evidently, the spelling fluctuated.) (Although a significant minority of the **f**³⁵ representatives read επεσον, the quality and geographic distribution of those reading επεσαν is sufficiently superior so that these presumably reflect the archetype.)

¹² εικοσι τεσσαρες **f**^{35/4} **M**^{a1/3(1/6),b,(d1/3),ept,f,g2/3,hpt,ipt} **ξ**(A)C,CP,RP,HF,NU || κδ’ **f**³⁵ **M**^{a1/3(1/7),(dpt),e1/3,g1/4,h1/3} || 1 και 2 **M**^{e1/6} (OC)TR

¹³ πρεσβυτεροι οι εικοσι τεσσαρες *rell* || ~ 23 και 41 OC

¹⁴ του θρονου **f**³⁵ **M**^{a1/4,d,e,g2/3,h1/4,ipt} CP,RP,TR || τω θρονω **M**^{a,b,f,g1/3,h,ipt} **ξ**A,C,HF,OC,NU

¹⁵ εκ **f**³⁵ **M**^{d,e,f,ipt} (**ξ**)CP,TR || απο **M**^{a,b,g,h,ipt} A,C,RP,HF,OC,NU

¹⁶ τον θεον *rell* || τω θεω **M**^{d1/3,e1/6} **ξ**A,C,NU

¹⁷ και *rell*[NU] || --- **ξ**C

¹⁸ αυτον *rell* || 1 και **M**^{d1/5,e1/5} TR

¹⁹ ως **f**³⁵ **M**^{a,bpt,d,e1/3,fpt,g,h,i} **ξ**A,CP,RP,HF,OC,NU,TR || --- **M**^{bpt,e2/3,ft}

²⁰ λεγοντας **f**³⁵ **M**^{a1/4,e,gpt} TR || λεγοντες **M**^{a,bpt,fpt,gpt,i1/3} RP,HF || λεγοντων **M**^{bpt,d,fpt,h,i2/3} A,CP,OC,NU || λεγουσων **ξ** (The accusative is correct, modifying the direct object of the main verb.)

²¹ κυριος ο θεος ημων *rell*[NU] || 123 A,OC,TR || 23214 **ξ** || 234 **M**^{ept}

²² αγαλλιωμεθα **f**³⁵ **M**^{a,bpt,d1/5,e1/3,f,g,i} CP,RP,HF,OC,TR || αγαλλιωμεν **M**^{bpt,d,e2/3,h} **ξ**A,NU

²³ δωμεν **f**³⁵ **M**^{a,b,d2/5,e3/5,f,g,h,i} **ξ**CP,RP,HF,OC,TR || δωσωμεν **M**^{dpt,e1/4} NU || δωσομεν **M**^{e1/6} A

²⁴ αυτω **f**³⁵ **M**^{a,bpt,d,ept,f3/5,g,h,i} A,CP,RP,HF,OC,NU,TR || αυτου **M**^{bpt,ept,f2/5} || αυτων **ξ**

²⁵ λαμπρον και καθαρον **f**³⁵ **M**^{a,b,f,g1/4,i2/3} CP,RP,HF || 13 **M**^{g2/3,h2/3} **ξ**A,OC,NU || ~ 31 **M**^{d,e2/5} || ~ 321 **M**^{e3/5} TR

²⁶ των αγιων εστιν *rell* || ~ 312 **M**^{ept} TR

9 Και λεγει μοι, “Γραψον: ‘Μακαριοι οί εις το¹ δειπνον του γαμου του Αριου κεκλημενοι.’” Και λεγει μοι, “Ούτοι οί λογοι αληθινοι εισιν του Θεου”.² 10 Και επεσον³ εμπροσθεν των ποδων αυτου προσκυνησαι αυτω. Και λεγει μοι: “‘Ορα μη! Συνδουλος σου ειμι και των αδελφων σου των εχοντων την μαρτυριαν⁴ Ιησου. Τω Θεω προσκυνησον! ‘Η γαρ μαρτυρια του⁵ Ιησου εστιν το πνευμα της προφητειας.”

[The battle of Armageddon]

11 Και ειδον τον ουρανον ανεωγμενον,⁶ και ιδου, ιππος λευκος, και ο καθημενος επ’ αυτον, καλουμενος Πιστος και Αληθινος,⁷ και εν δικαιοσυνη κρινει και πολεμει. 12 Οί δε οφθαλμοι αυτου⁸ φλοξ πυρος, και επι την κεφαλην αυτου διαδηματα πολλα, εχων ονοματα γεγραμμενα, και⁹ ονομα γεγραμμενον ὃ ουδεις οιδεν ει μη αυτος· 13 και περιβεβλημενος ιματιον βεβαμμενον¹⁰ αίματι, και καλειται¹¹ το ονομα αυτου, ‘Ο Λογος του Θεου. 14 Και τα στρατευματα τα¹² εν τω ουρανω ηκολουθει αυτω επι ιπποις λευκοις,¹³ ενδεδυμενοι βυσσινον λευκον¹⁴ καθαρων. 15 Και εκ του στοματος αυτου εκπορευεται ρομφαια διστομος¹⁵ οξεια, ινα εν αυτη παταξη¹⁶ τα εθνη. Και αυτος ποιμανει αυτους εν ράβδω σιδηρα. Και αυτος πατει την ληνον του οινου του θυμου της¹⁷ οργης του Θεου, του Παντοκρατορος. 16 Και εχει επι το ιματιον και επι τον μηρον αυτου¹⁸ ονομα γεγραμμενον:

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΒΑΣΙΛΕΩΝ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΣ ΚΥΡΙΩΝ.

[A feast for vultures]

17 Και ειδον ένα¹⁹ αγγελον ἑστῶτα εν τῷ ἡλίῳ· και εκραξεν φωνη²⁰ μεγαλη, λεγων πασιν τοις ορνειοις τοις πετομενοις²¹ εν μεσουρανηματι, “Δευτε, συναχθητε²² εις το²³ δειπνον το μεγα του²⁴ Θεου, 18 ινα φαγητε σαρκας βασιλεων και σαρκας χιλιαρχων και σαρκας ισχυρων και σαρκας ιππων και των καθημενων επ’ αυτων, και σαρκας παντων, ελευθερων τε²⁵ και δουλων και μικρων τε²⁶ και μεγαλων.”

19 Και ειδον το Θηριον και τους βασιλεις της γης και τα στρατευματα αυτων συνηγμενα ποιησαι πολεμον²⁷ μετα του καθημενου επι του ιππου και μετα του στρατευματος

1 το **f³⁵ M^{a2/3}**,bpt,d,e,f,g2/3,h2/3,ipt (XA)CP,RP,OC,NU,TR || τον **M^{a1/3}**,bpt,e1/5,g1/3,h1/3,ipt HF (All lexicons that mention the masculine form say it was a late arrival; if it didn't exist in the first century it can't be original, and so in verse 17 below.)

2 εισιν του Θεου **f³⁵ M^{d,e,g1/4}**,h1/3 X,CP,TR || ~ 231 **M^{a,b,f,g,h1/3}**,i A,RP,HF,OC,NU

3 επεσον **f³⁵ M^{apt}**,bpt,d2/5,e2/5,f,h1/3,i CP,TR || επεσα **M^{apt}**,bpt,c1/4,d3/5,e3/5,g,h2/3,i1/4 XA,RP,HF,OC,NU (There being no difference in meaning, evidently, the form fluctuated.)

4 μαρτυριαν *rell* || 1 του TR

5 του **f³⁵ M^{a,b,d1/5}**,e1/3,f,g,i CP,RP,HF,OC,TR || --- **M^{a1/7}**,d,e2/3,h XA,NU

6 ανεωγμενον *rell* || ηνεωγμενον XA,NU

7 καλουμενος πιστος και αληθινος **f³⁵ M^{a,b,e1/6}**,g,h,i CP,RP,HF,OC[NU]TR || 234 **M^{d,e3/5}**,f,i1/4 (A) || ~ 2341 **M^{e1/4}** || ~ 2134 X

8 αυτου **f³⁵ M^{a,d,e,f,g}**,hpt,i X,CP,RP,HF || 1 ως **M^{b,e2/7}**,hpt A,OC[NU]TR

9 ονοματα γεγραμμενα και **f³⁵ M^{a,b,d1/4}**,e3/5,(gpt),h1/3,ipt (X)CP,RP,HF,OC || --- **M^{a1/5}**,d,e2/5,f,gpt,h2/3,ipt A,NU,TR (The shorter form would be an easy omission, but to explain the longer form as an addition is difficult.) (OC is in small print.)

10 βεβαμμενον *rell* || 1 εν **M^{b1/3}**,i1/4 OC (OC is in small print.)

11 καλειται **f³⁵ M^{a1/7}**,bpt,d,e,f,g,h1/4,ipt CP,RP,TR || κεκληται **M^a**,bpt,h,ipt (X)A,HF,OC,NU

12 τα **f³⁵ M^{a3/5}**,bpt,d1/4,fpt,h1/3,ipt CP,RP,HF,OC[NU] || --- **M^{a2/5}**,bpt,d,e,fpt,g,h2/3,ipt XA,TR

13 επι ιπποις λευκοις **f³⁵ M^{a,b,d1/4}**,f,i CP,RP,HF,OC || εφ 23 **M^{e2/3}**,g,h XA,NU,TR || εφ ιπποι πολλοι **M^{d3/5}**,e1/4

14 βυσσινον λευκον *rell* || ~ 21 A || 12 και **M^{e2/3}**,g1/3 X,TR

15 διστομος **f³⁵ M^{a,b,d1/4}**,ept,f,g,h1/3,i CP,RP,HF || --- **M^d**,ept,h2/3 XA,NU,TR || ~ οξεια 1 OC (OC is in small print.)

16 παταξη *rell* || παταση OC,TR || παταζει **M⁹** X

17 της **f³⁵ M^{a,b,f,g,h,i}** (X)A,CP,RP,HF,OC,NU || και 1 **M^{d,e,i1/4}** TR

18 αυτου *rell* || 1 το **M^{e1/3}** TR

19 ενα **f³⁵ M^{a1/6}**,e,gpt,h2/3,i2/5 A,CP,OC,NU,TR || 1 αλλον **M^b** || αλλον **M^{h1/6}**,i1/5 X || --- **M^{a,d,e1/6}**,f,gpt,h1/6,i2/5 RP,HF

20 φωνη **f³⁵ M^{a1/4}**,bpt,d,e,f,g2/3,h2/3 A,CP,RP,TR || εν 1 **M^a**,bpt,g1/3,i1/3 X,HF,OC[NU]

21 πετομενοις *rell* || πετωμενοις **M^{1/3}** [+ 20 assorted mss]TR

22 συναχθητε *rell* || και συναγεσθε TR || --- **M^{ept}**

23 το **f³⁵ M^{a2/3}**,d1/3,e,gpt,hpt,ipt (XA)CP,RP,OC,NU,TR || τον **M^{a1/3}**,b,d2/3,f,gpt,hpt,ipt HF

24 το μεγα του **f³⁵ M^{a2/3}**,e1/5,gpt,hpt,i3/5 XA,CP,RP,OC,NU || τον μεγαν 3 **M^{a1/4}**,b,f,gpt,hpt HF || του μεγαλου **M^{d,e}** TR

25 τε *rell* || --- **M^{ept}** TR (OC is in small print.)

26 τε **f³⁵ M^{a,e1/4}**,g,h1/3,i CP,RP,HF,OC || --- **M^{b,d,e,f}**,h2/3,i1/5 XA,NU,TR (OC is in small print.)

27 πολεμον **f³⁵ M^{a1/3}**,b,d,e,f,g1/4,h2/3 CP,RP,TR || τον 1 **M^{a2/3}**,f1/4,g,h1/4,i1/3 XA,HF,OC,NU

αυτου. 20 Και επιασθη το Θηριον, και μετ' αυτου ο¹ Ψευδοπροφητης, ο ποιησας τα σημεια ενωπιον αυτου (εν οἷς επλανησεν τους λαβοντας το χαραγμα του Θηριου και τους προσκυνουντας τη εικονι αυτου). Ζωντες εβληθησαν οι δυο εις την λιμνην του πυρος την καιομενην² εν³ θειω. 21 Και οι λοιποι απεκτανθησαν εν τη ρομφαια του καθημενου επι του ιππου, τη εξελθουση⁴ εκ του στοματος αυτου. Και παντα τα ορνεα εχορτασθησαν εκ των σαρκων αυτων.

[The Millennium]

[Satan bound]

20.1 Και ειδον αγγελον καταβαινοντα εκ του ουρανου, εχοντα την κλειν⁵ της Αβυσσου και αλυσιν μεγαλην επι την χειρα αυτου. 2 Και εκρατησεν τον δρακοντα, τον οφιν τον αρχαιον,⁶ ὅς ἐστιν⁷ διαβολος και ο⁸ Σατανας, ο πλανων την οικουμενην ὄλην,⁹ και εδησεν αυτον χιλια ετη· 3 και εβαλεν αυτον εις την Αβυσσον και εκλεισεν¹⁰ και εσφραγισεν επανω αυτου ἵνα μη πλανα¹¹ ετι τα εθνη¹² αχρι τελεσθη τα χιλια ετη. Και¹³ μετα ταυτα δει αυτον λυθηναι¹⁴ μικρον χρονον.

[Saints reign]

4 Και ειδον θρονους, και εκαθισαν επ' αυτους, και κριμα εδοθη αυτοις, και τας ψυχας των πεπελεκισμενων δια την μαρτυριαν Ιησου και δια τον λογον του Θεου, και οιτινες ου προσεκυνησαν τω Θηριω¹⁵ ουτε¹⁶ τη εικονι¹⁷ αυτου και ουκ ελαβον το χαραγμα επι το μετωπον αυτων¹⁸ και επι την χειρα αυτων. Και εζησαν και εβασιλευσαν μετα του¹⁹ Χριστου χιλια²⁰ ετη. 5 (Και οι λοιποι των νεκρων ουκ εζησαν αχρι τελεσθη τα χιλια ετη.)²¹ Αὕτη ἡ ἀναστασις ἡ πρώτη. 6 Μακαριος και ἅγιος ὁ εχων μερος εν τη ἀναστασει τη πρώτη· επι τούτων ὁ δευτερος θανατος²² ουκ εχει εξουσιαν, ἀλλ' εσονται ἱερεις του Θεου και του Χριστου, και βασιλευσουσιν μετ' αυτου²³ χιλια²⁴ ετη.

[The final rebellion]

7 Και ὅταν τελεσθη²⁵ τα χιλια ετη λυθησεται ὁ Σατανας εκ της φυλακης αυτου, 8 και εξελευσεται πλανησαι τα εθνη τα εν ταις τεσσαρσιν γωνιαις της γης, τον Γωγ και

¹ μετ αυτου ο **f³⁵ M^{d,ept,hpt} κ,CP,NU** || οι 123 A || μετα τουτου 3 **M^{ept} TR** || ~ 312 **M^{a,b,f,g,hpt,i} RP,HF,OC**

² την καιομενην **rell** || της καιομενης A,NU || της κεομενης **κ**

³ εν **f³⁵ M^{a,e1/3,f2/5,g,h,i} κA,CP,RP,HF,OC,NU** || 1 τω **M^{b,d,e2/3,f3/5,i1/5} TR**

⁴ εξελθουση **rell** || εκπορευομενη **TR**

⁵ κλειν **rell** || κλιν **κA** || κλειδα **M^{ept,gpt} TR**

⁶ τον οφιν τον αρχαιον **rell** || ο οφης ο αρχαιος A,NU

⁷ ἐστιν **rell** || 1 ο **M^{a1/8,c1/4,d,h,ipt} κ**

⁸ ο **f³⁵ M^{apt,b,d,f,h,i2/5} κA,CP,RP,HF,OC,NU** || --- **M^{apt,d1/4,e,g,h1/4,i3/5} TR** (OC is in small print.)

⁹ ο πλανων την οικουμενην ὄλην **f³⁵ M^{a,b,fpt,g,i} CP,RP,HF** || 1234 **OC** || --- **M^{d,e,fpt,h} κA,NU,TR** (Since most versions are based on TR or NU, very few contain this important clause.) (OC is in small print.)

¹⁰ εκλεισεν **f³⁵ M^{a,b,d1/4,e3/5,f,g,h,i} κA,CP,RP,HF,OC,NU** || εδησεν **M^{d,e2/7}** || 1 αυτον **TR**

¹¹ πλανα **f³⁵ M^{a,b,d1/5,e2/5,f,g,i} CP,RP,HF,OC** || πλανηση **M^{d,e3/5,h} A,NU,TR** || πλανησει **κ**

¹² ετι τα εθνη **rell** || ~ 231 **TR** || 23 **M^{ept}**

¹³ και **f³⁵ M^{a1/6,b3/5,d,e,f,ipt} CP,RP,TR** || --- **M^{a,b2/5,g,h,ipt} κA,HF,OC,NU**

¹⁴ αυτον λυθηναι **f³⁵ M^{bpt,d,e,f2/3,h1/3,ipt} κ,CP,RP,OC,TR** || ~ 21 **M^{a,bpt,f1/3,g,h2/3,ipt} A,HF,NU**

¹⁵ τω θηριω **f³⁵ M^{a1/4,bpt,e,f2/3,g,h2/5,ipt} CP,TR** || το θηριον **M^{a,bpt,d,f1/3,g1/4,h3/5,ipt} κA,RP,HF,OC,NU**

¹⁶ ουτε **f³⁵ M^{a1/6,bpt,d,e,f2/3,ipt} CP,OC,TR** || ουδε **M^{a,bpt,f1/3,g,h,ipt} κA,RP,HF,NU**

¹⁷ τη εικονι **f³⁵ M^{e3/5,g,h2/5,i1/3} CP** || την εικονα **M^{a,b,d,e2/5,f,g1/4,h3/5,i2/3} κA,RP,HF,OC,NU,TR**

¹⁸ το μετωπον αυτων **f³⁵ M^{d1/5,e3/5,f1/5} CP,OC,TR** || των μετωπων 3 **M^{d,e1/5,i1/5}** || 12 **M^{a,b,e1/5,f,h,i} κA,RP,HF,NU** || των μετωπων **M^{g,h1/4}**

¹⁹ του **rell** || --- **M^{e2/3} TR**

²⁰ χιλια **f³⁵ M^{bpt,d,e,f3/5,h2/5,i1/3} κA,CP,OC,NU** || τα 1 **M^{a,bpt,d1/5,e1/5,f2/5,g,h3/5,i2/3} RP,HF,TR**

²¹ και (--- A,TR) οι (+δε **M^{g1/4}**, TR) λοιποι των νεκρων (ανθρωπων **M^{bpt}**) ουκ εζησαν αχρι (ανεστησαν αχρι **M^{e2/7}**; ανεζησαν εως **M^{g1/4}**, TR)(εως OC) τελεσθη (τελεσθωσιν **M^d**; τελεσθηται **M^{bpt}**) τα χιλια ετη **f³⁵ M^{a1/4,b,d,e,f,g1/4,h,i2/3}**

(A)CP,RP,HF(OC)NU (TR) || omit sentence **M^{a,g1/3} κ**

²² ο δευτερος θανατος **f³⁵ M^{a,b,ept,f,g,h,i} κA,CP,RP,HF,OC,NU** || ~ 1312 **M^{d,ept,g1/4} TR**

²³ μετ αυτου **f³⁵ M^{a2/7,b,d,e,f2/3,g3/5,h,i} κA,CP,RP,HF,OC,NU,TR** || μετα ταυτα **M^{a,f1/3,g2/5,i1/5}**

²⁴ χιλια **rell** || τα 1 **κ[NU]**

²⁵ οταν τελεσθη **f³⁵ M^{b,d,e1/3,f,h,ipt} (κ)A,CP,RP,OC,NU,TR** || οτε ετελεσθησαν **M^{e1/3}** || οτε 2 **M^{e1/5}** || μετα **M^{a,f2/7,g,ipt} HF**

τον¹ Μαγωγ, συναγαγειν² αυτους εις τον³ πολεμον, ων ο αριθμος⁴ ως η⁵ αμμος της θαλασσης. 9 Και ανεβησαν επι το πλατος της γης και εκυκλευσαν⁶ την παρεμβολην των αγιων και την πολιν την ηγαπημενην. Και κατεβη πυρ εκ του ουρανου απο του Θεου⁷ και κατεφαγεν αυτους. 10 Και ο Διαβολος, ο πλανων αυτους, εβληθη εις την λιμνην του πυρος και⁸ θειου, οπου και⁹ το Θηριον και ο Ψευδοπροφητης. Και βασανισθησονται ημερας και νυκτος εις τους αιωνας των αιωνων.

[The Great White Throne]

11 Και ειδον θρονον μεγαλν λευκον¹⁰ και τον καθημενον επ' αυτον,¹¹ ου¹² απο¹² προσωπου εφυγεν ο ουρανος και η γη.¹³ Και τοπος ουχ ευρεθη αυτοις. 12 Και ειδον τους νεκρους, τους μεγαλους και τους μικρους, εστωτας¹⁴ ενωπιον του θρονου,¹⁵ και βιβλια ανεωχθησαν.¹⁶ Και αλλο Βιβλιον ανεωχθη,¹⁷ ο εστιν της Ζωης. Και εκριθησαν οι νεκροι εκ των γεγραμμενων εν τοις βιβλιοις, κατα τα εργα αυτων. 13 Και εδωκεν η θαλασσα τους εν αυτη νεκρους,¹⁸ και ο Θανατος και ο Αδης εδωκαν τους εν αυτοις νεκρους.¹⁹ Και εκριθησαν εκαστος κατα τα εργα αυτων.²⁰ 14 Και ο Θανατος και ο Αδης εβληθησαν εις την λιμνην του πυρος. Ουτος εστιν ο θανατος ο δευτερος,²¹ η λιμνη του πυρος.²² 15 Και ει τις ουχ ευρεθη εν τη Βιβλω²³ της Ζωης γεγραμμενος εβληθη εις την λιμνην του πυρος.

[New heaven, new earth]

21.1 Και ειδον ουρανον καινον και γην καινην, ο γαρ πρωτος ουρανος και η πρωτη γη παρηλθεν.²⁴ και η θαλασσα ουκ εστιν ετι. 2 Και²⁵ την πολιν την αγιαν, Ιερουσαλημ Καινην, ειδον²⁶ καταβαινουσαν απο του Θεου εκ του ουρανου,²⁷ ητοιμασμενην ως νυμφην κεκοσμημενην τω ανδρι αυτης. 3 Και ηκουσα φωνης μεγαλης εκ του ουρανου²⁸ λεγουσης:

1 τον **f³⁵ M^{a,b,d1/4,e2/5,f,g,h,i} CP,RP,HF,OC,TR** || --- **M^{d,e3/5,f2/7,h1/4} xA,NU**
2 συναγαγειν **f³⁵ M^{a,b3/5,e2/5,f2/7,g,h,i} A,CP,RP,HF,OC,NU,TR** || και 1 **M^{b2/5,d,e3/5,f,i1/5} x**
3 τον **f³⁵ M^{a,bpt,g,h,i} xA,CP,RP,HF,OC,NU** || --- **M^{bpt,d,e,f} TR**
4 αριθμος **f³⁵ M^{a1/6,bpt,d,e,f,i1/3} CP,RP,TR** || 1 αυτων **M^{a,bpt,g,h,i2/3} xA,HF,OC,NU**
5 ως η **f³⁵ M^{apt,b,d,e3/5,f5/7,h,i} CP,RP,HF,OC,NU,TR** || ωσει **M^{apt,e2/5,f2/7,g,h1/4,i1/5}**
6 εκυκλευσαν **f³⁵ M^{a,h1/4,i1/5} A,CP,HF,OC,NU** || εκυκλωσαν **M^{a1/4,b,d,e,f,g,h,i} x,RP,TR** (The two verbs are quite similar in form and apparently virtually identical in meaning.)
7 πυρ εκ του ουρανου απο του θεου **f³⁵ M^{a,b,d1/5,e1/5,f,(g3/5),i} CP,RP,HF,OC** || 1234 **M^{d,h1/4(1/4)} A,NU** || ~ 127534 **M^{e1/5}** || ~ 1267534 **M^{e1/4}** || ~ 2671534 **M^{e1/5}** || ~ 1567234 **M^{g2/5,h3/5} TR** || --- **x**
8 και **f³⁵ M^{a,e,f,ipt} (A)CP,RP,HF,NU,TR** || 1 του **M^{b,d,e1/5,h,ipt} (x)OC** || του **M^g**
9 και **rell** || --- **M^{e,ipt} x,TR**
10 μεγαλν λευκον **f³⁵ M^{a,bpt,i2/7,g,h2/3,i} xA,CP,RP,HF,OC,NU** || ~ 21 **M^{a1/5,bpt,d,e,f,h1/3,i1/5} TR**
11 επ αυτον **rell** || 1 αυτου **A,TR** || επανω αυτου **x** || 1 αυτω **OC**
12 απο **rell** || 1 του **xA,NU**
13 ο ουρανος και η γη **f³⁵ CP** || ~ 45312 **M^{a,b,d,e,f,g,h,i} xA,RP,HF,OC,NU,TR** (Representatives of **M^{a,d,e,h}** join **f³⁵**.)
14 τους μεγαλους και τους μικρους εστωτας **f³⁵ M^{bpt,d,e,g,h,ipt} A,CP,RP,HF,OC,NU** || ~ 645312 **M^{bpt,f,i1/5}** || ~ 323456 **x** || ~ 5326 **M^{f1/5} TR** || 6 **M^{a,i1/5}**
15 ενωπιον του θρονου **rell** || 12 θεου **M^{d1/5,e1/4} TR** || 123 του θεου **M^{e1/4}** || επι 23 **x**
16 ανεωχθησαν **f³⁵ M^{h1/4} CP** || ηνεωχθησαν **M^{e,g2/5,h1/3,i1/5} RP,TR** || ηνοιχθησαν **M^{b,d,f,h1/4,i2/5} A,OC,NU** || ηνεωχθη **x** || ηνοιξαν **M^{a,(g3/5),i1/3} HF** (Apparently we have alternate spellings that do not affect the meaning.)
17 ανεωχθη **f³⁵ M^{f1/4,h1/4} CP** || ηνεωχθη **M^{a,b1/3,e1/3,f,g,hpt,i} RP,HF,TR** || ηνοιχθη **M^{bpt,d,ept} A,OC,NU** || --- **x**
18 εν αυτη νεκρους **f³⁵ M^{a1/6,e} CP,TR** || εαυτης 3 **M^{e1/4}** || ~ 3 τους 12 **M^{a,b,d,f,g,h,i} xA,RP,HF,OC,NU** (The dead have already been introduced, emphatically, in verse 12, so here the unmarked form is appropriate.)
19 εν αυτοις νεκρους **f³⁵ M^{a1/4,e} TR** || εαυτων 3 **M^{g1/3} CP** || ~ 3 τους 12 **M^{a,b,d,f,gpt,h,i} xA,RP,HF,OC,NU**
20 αυτων **f³⁵ M^{apt,d,e,f2/7,g,h} xA,CP,RP,OC,NU,TR** || αυτου **M^{apt,b,f,i} HF**
21 εστιν ο θανατος ο δευτερος **f³⁵ CP** || ~ 1453 **M^{a1/4,e1/4,h1/3,ipt} TR** || ~ 23451 **M^{apt,b,e1/4,f,gpt,h1/4,ipt} A,RP,HF,OC,NU** || ~ 2351 **M^d** || --- **M^{a1/6,ept}** || ~ 4531 **M^{h1/3} x**
22 η λιμνη του πυρος **rell** || --- **M^{apt,e2/3,h1/4,ipt} OC,TR**
23 εν τη βιβλω **f³⁵ M^{(d),e,g2/7,h,i1/3} xA,CP,OC,NU,TR** || 1 τω βιβλω **M^{a,b,f,g3/5,i2/3} RP,HF** || εις την βιβλον **M^{e1/5}**
24 παρηλθεν **f³⁵ M^{d,e,g,h1/6} CP,TR** || απηλθεν **M^{bpt,i1/5}** || απηλθον **M^{a,bpt,f,h,ipt} RP,HF,OC** || απηλθαν **xA,NU** (The earth with its atmosphere is treated as a unit.)
25 και **rell** || 1 εγω ιωαννης ειδον **TR**
26 ειδον **rell** || --- **TR**
27 απο του θεου εκ του ουρανου **f³⁵ M^{d,e} CP,TR** || ~ 456123 **M^{a,b,e1/5,f,g,h,i} xA,RP,HF,OC,NU**
28 ουρανου **rell** || θρονου **xA,NU**

“Ίδου, ἡ σκηνη του Θεου μετα των ανθρωπων, και σκηνωσει μετ’ αυτων, και αυτοι λαος¹ αυτου εσονται, και αυτος ὁ Θεος εσται μετ’ αυτων.² 4 Και εξαλειψει παν³ δακρυον απο⁴ των οφθαλμων αυτων, και ὁ θανατος ουκ εσται ετι, ουτε πειθος ουτε κραυγη ουτε πονος —ουκ εσται ετι, ὅτι τα πρωτα⁵ απηλθον.”⁶

5 Και⁷ ειπεν ὁ καθημενος επι του θρονου,⁸ “Ίδου, καινα ποιω παντα!”⁹ Και λεγει μοι,¹⁰ “Γραψον, ὅτι οὔτοι οἱ λογοι αληθινοι και πιστοι¹¹ εισιν!”¹² 6 Και ειπεν μοι: “Γεγονα¹³ το Αλφα¹⁴ και το Ω, Αρχη και Τελος.¹⁵ Εγω τω διψωντι δωσω¹⁶ εκ της πηγης του ὕδατος της ζωης δωρεαν. 7 Ὁ νικων κληρονομησει ταυτα¹⁷ και εσομαι αυτω Θεος, και αυτος εσται μοι υἱος.¹⁸ 8 Τοις δε δειλοις¹⁹ και απιστοις και ἀμαρτωλοις και²⁰ εβδελυγμενοις και φονευσιν και πορνοις και φαρμακοις²¹ και ειδωλολατραις, και πασιν τοις ψευδεσιν, το μερος αυτων εν τη λιμνη τη καιομενη²² πυρι και θειω, ὅ εστιν ὁ θανατος ὁ δευτερος.”²³

[The New Jerusalem]

9 Και ηλθεν²⁴ εἰς εκ²⁵ των ἑπτα αγγελων των εχοντων τας ἑπτα φιαλας γεμουσας των²⁶ ἑπτα πληγων των εσχατων, και ελαλησεν μετ’ εμου λεγων, “Δευρο, δειξω σοι την γυναικα την νυμφην του Αρνιου.”²⁷ 10 Και απηνεγκεν με εν Πνευματι επ’²⁸ ορος μεγα και

¹ λαος **f³⁵ M^{a,b,e1/3,f,g,i}** CP,RP,HF,OC || λαοι **M^{d,e2/3,h}** **ξA,NU,TR**

² εσται μετ αυτων **f³⁵ M^{a1/6,bpt,e3/5}** **ξ,CP,RP** || ~ 231 **M^{a,bpt,f2/7,g,i1/3}** HF,OC || 123 θεος 3 **M^{d,e2/5,f,h1/4(pt),i2/3}** TR || ~ 2313 θεος A[NU]

³ παν **f³⁵ M^{bpt,d,e1/3,f,g,h,ipt}** **ξ,CP,RP,NU** || ο θεος 1 **M^{e3/5}** A,TR || απ αυτων 1 **M^{a,bpt,ipt}** HF || απ αυτων ο θεος 1 OC (OC is in small print)

⁴ απο *rell* || εκ **ξA,NU**

⁵ οτι τα πρωτα **f³⁵ M^{a,b,e,f,g,i}** CP,RP,HF,OC[NU]TR || 2 γαρ 3 **M^d** || 23 **M^{e1/5,h}** A || 2 προβατα **ξ**

⁶ απηλθον **f³⁵ M^{a1/4,bpt,d,e,gpt,h1/4,ipt}** CP,RP,OC,TR || απηλθεν **M^{a,bpt,f,gpt,h,ipt}** **ξ,HF** || απηλθαν A,NU

⁷ και *rell* || --- **M^{a2/3}**

⁸ επι του θρονου **f³⁵ M^{a1/5,ept,hpt,ipt}** CP,TR || 1 τω θρονω **M^{a,bpt,ept,f,g,hpt,ipt}** **ξA,RP,HF,OC,NU** || εν τω θρονω **M^{bpt(d)}** (Is the Creator relaxed on His throne [dative], a little bored or sad, saying, “Well, you know, I guess I’ll have to start over,” as He sitting on the edge of His chair [genitive], excited, saying, “Hey, I’m going to make everything new!”? We know that or is an eye witness John was good at observing detail [Jn. 19:34]; I imagine that it looked to John like He was going to get up and start right then!)

⁹ καινα ποιω παντα **f³⁵ M^{bpt,e1/4,h,i1/3}** (**ξ**)A,CP,OC,NU || καινοποιω 3 **M^{d,e1/5}** || ~ 132 **M^{ept}** TR || ~ 312 **M^{a,bpt,f,g,i2/3}** RP,HF

¹⁰ μοι **f³⁵ M^{a1/3,bpt,d,e,f,h2/3,i2/3}** **ξ,CP,RP,OC,TR** || --- **M^{a2/3,bpt,g,h1/3,i1/3}** A,HF,NU (OC is in small print.)

¹¹ αληθινοι και πιστοι **f³⁵ M^{a1/7,bpt,d,e,f}** CP,RP,TR || ~ 321 **M^{a,bpt,f2/7,g,h,i}** **ξA,HF,OC,NU**

¹² εισιν **f³⁵ M^{a1/6,d,e,h,i1/4}** **ξA,CP,RP,OC,NU,TR** || 1 του θεου **M^{bpt,f,i1/4}** || του θεου 1 **M^{a,bpt,f2/7,g,ipt}** HF

¹³ γεγονα **f³⁵ M^{a,ept,gpt,i1/3}** CP,RP,HF || γεγονε **M^{a1/6,e1/4}** || 1 εγω **M^{a1/6,b,d,e1/3,f,gpt,h1/4,i1/3}** **ξ** || γεγονεν εγω OC || γεγοναν εγω ειμι A[NU] || γεγονε εγω ειμι TR || γεγονασιν εγω ειμι **M^{hpt,i1/3}**

¹⁴ αλφα *rell* || A OC,TR

¹⁵ αρχη και τελος **f³⁵ M^{ept,f}** CP || η 12 το 3 **M^{a1/4,b,d,g,h,i}** **ξA,RP,OC,NU,TR** || 2 η 12 το 3 **M^{a,e1/4}** HF (The absence of the article emphasizes the inherent quality of the nouns.)

¹⁶ δωσω **f³⁵ M^{d,e,g,h,i}** **ξA,CP,RP,OC,NU,TR** || 1 αυτω **M^{a,b,f}** HF

¹⁷ κληρονομησει ταυτα **f³⁵ M^{a1/6,d,e2/3,gpt,h,i1/3}** (**ξ**)A,CP,RP,NU || εσται ουτω 2 OC || 1 παντα **M^{e1/3}** TR || δωσω αυτω 2 **M^{a,b,f,gpt,i2/3}** HF

¹⁸ αυτος εσται μοι (μου **M^{a1/4}**) υιος **f³⁵ M^{a,b,e1/4,f,g,hpt,i}** **ξ,CP,RP,HF,OC,NU** || 234 **M^{hpt}** A || 123 ο 4 TR || αυτοι εσονται 3 υιοι **M^{d,ept}**

¹⁹ τοις δε δειλοις *rell* || ~ 32 **M^{ept}** TR || 12 ως διλοις **ξ^v**

²⁰ και αμαρτωλοις και **f³⁵ M^{a,b,ept,f,g,i}** CP,RP,HF || 1 **M^{d1/3,e1/5,h}** **ξA,OC,NU,TR** || --- **M^{d2/3,e2/7}**

²¹ φαρμακοις *rell* || φαρμακευσι TR

²² καιομενη *rell* || 1 εν OC

²³ ο θανατος ο δευτερος **f³⁵ M^{a,b,f3/5,g,h3/5,i}** **ξA,CP,RP,HF,OC,NU** || 24 **M^{dpt,h1/3}** || 234 **M^{a1/7,f2/5}** || ~ 142 **M^{ept}** || ~ 42 **M^{d1/3,e1/7}** TR || --- **M^{e1/5}**

²⁴ ηλθεν *rell* || 1 προς με TR

²⁵ εκ **f³⁵ M^{a,bpt,f,g,hpt,i}** **ξA,CP,RP,HF,NU** || --- **M^{a1/7,bpt,d,e,hpt}** OC,TR

²⁶ γεμουσας των **f³⁵ M^{bpt,e2/7,f,gpt,i1/3}** CP,RP,HF || τας 12 **M^{dpt,e2/5,gpt,hpt,i2/5}** OC,TR || 1 **M^a** || 2 γεμοντων 2 **M^{e1/5,hpt,i1/5}**

ξA,NU || 2 γεμοντων **M^{dpt}** || τας εχουσας 2 **M^{bpt}**

²⁷ την γυναικα την νυμφην του αρνιου **f³⁵ M^{a,f,g,i2/3}** CP,RP,HF || ~ 341256 **M^{b,h}** **ξA,OC,NU** || ~ 345612 **M^{d,e,i1/3}** TR

²⁸ επ *rell* || επι **M^{bpt,hpt}** **ξA,NU**

ὑψηλον, και εδειξεν μοι την πολιν την μεγαλην, την ἁγιαν¹ Ἱερουσαλημ, καταβαινουσαν εκ του ουρανου απο² του Θεου, 11 εχουσαν την δοξαν του Θεου. Ὁ³ φωστηρ αυτης ὁμοιος λιθω τιμιωτατω, ὡς λιθω ιασπιδι κρυσταλιζοντι,⁴ 12 εχουσα⁵ τειχος μεγα και ὑψηλον, εχουσα⁶ πυλωνας δωδεκα και επι τοις πυλωσιν αγγελους δωδεκα,⁷ και ονοματα επιγεγραμμενα, ἃ εστιν⁸ των δωδεκα φυλων των υἱων⁹ Ἰσραηλ· 13 απο¹⁰ ανατολων¹¹ πυλωνες τρεις, και απο βορρα¹² πυλωνες τρεις, και απο νοτου¹³ πυλωνες τρεις, και απο δυσμων¹⁴ πυλωνες τρεις. 14 Και το τειχος της πολεως εχον¹⁵ θεμελιους δωδεκα, και επ' αυτων¹⁶ δωδεκα¹⁷ ονοματα των δωδεκα αποστολων του Αρνιου. 15 Και ὁ λαλων μετ' εμου ειχεν μετρον,¹⁸ καλαμον χρυσου, ἵνα μετρηση την πολιν και τους πυλωνας αυτης.¹⁹ 16 Και ἡ πολις τετραγωνος κειται, και το μηκος αυτης ὁσον²⁰ το πλατος. Και εμετρησεν την πολιν²¹ τω καλαμω επι σταδιους²² δωδεκα²³ χιλιαδων δωδεκα.²⁴ Το μηκος και το πλατος και το ὑψος αυτης ισα εστιν. 17 Και εμετρησεν²⁵ το τειχος αυτης, ἑκατον τεσσαρακοντα τεσσαρων²⁶ πηχων, μετρον ανθρωπου (ὅ εστιν αγγελου). 18 Και ἦν²⁷ ἡ ενδομησις²⁸ του τειχους αυτης ιασπις· και ἡ πολις χρυσιον καθαρον, ὁμοιον²⁹ ὑελω³⁰ καθαρω· 19 και³¹ οἱ θεμελιοι του τειχους της πολεως παντι λιθω τιμιω κεκοσμημενοι: ὁ θεμελιος ὁ πρωτος ιασπις, ὁ δευτερος

¹ την μεγαλην την αγιαν **f³⁵ M^{e1/6}** CP,RP,TR || 12 και 4 **M^{bpt,d,e,f3/5,ipt}** || 34 **M^{a,bpt,f2/7,g,h,ipt}** **ⲘA,HF,OC,NU** (“the great” [**f³⁵,a^{1/6},b^{pt},d,e,f,ipt**] has better attestation than ‘omit’ [**a,b^{pt},f^{2/7},g,h,ipt,ⲘA**], and “the holy” [**f³⁵,a,b^{pt},e^{1/4},f^{2/5},g,h,ipt,ⲘA**] than “and holy” [**b^{pt},d,e,f³⁵,ipt]; so **f³⁵** preserves the original.)**

² απο **f³⁵ M^{a1/4,d,e,gpt,h,i2/3}** **ⲘA,CP,RP,OC,NU,TR** || και 1 **M^{e1/5}** || εκ **M^{a,bpt(pt),f2/5(3/5),gpt,i1/3}** **HF**

³ ο **f³⁵ M^{a,bpt,d,e2/7,f,g,hpt,i2/3}** **Ⲙ(A)CP,RP,HF,OC,NU** || και 1 **M^{bpt,e,g1/4,hpt,i1/3}** **TR**

⁴ κρυσταλιζοντι **f³⁵ M^{a1/3,b3/5,d,e3/5,f3/5,g3/5,h,i3/5}** **CP** || κρυσταλιζοντι **M^{a2/3,b2/5,d1/5,e2/5,f2/5,g2/5,h1/4,i2/5}** **ⲘA,RP,HF,OC,NU,TR** (It would appear that John invented this verb, so he could spell it as he wished. Each of the MS groups has some division, but the single consonant has the edge in all except **a**. Since the noun is spelled with a double consonant, there would be an obvious pressure to ‘correct’ John’s invention; if the verb started out with a double consonant who would want to change it?)

⁵ εχουσα **f³⁵ M^{a,bpt,d,e3/5,f,g,h,i}** **A,RP,HF,OC,NU** || εχουσαν **M^{bpt}** **CP** || 1 τε **M^{e2/5}** || εχουσαν τε **TR** || εχοντι **Ⲙ**

⁶ εχουσα **rell** || εχουσαν **M^{bpt}** **TR** || εχοντας **Ⲙ**

⁷ δωδεκα **f³⁵ M^{a1/4,bpt,d,e3/5,f,i,h,i2/3}** **CP,RP,OC,NU,TR** || δεκαδυο **M^{a,bpt,g,i1/3}** **HF** || ιβ **Ⲙ** || --- **M^{e2/7}** **A**

⁸ εστιν **f³⁵ M^{d,e}** **Ⲙ,CP,TR** || 1 ονοματα **M^{a,bpt,f,g,hpt,i2/3}** **RP,HF,OC** || 1 τα ονοματα **M^{bpt,h1/3,i1/5}** **A[NU]** (OC is in small print.)

⁹ των υιων **f³⁵ M^{a1/4,e2/3,gpt,h2/5}** **CP,RP,OC,TR** || του **M^{a1/7,d,e1/3,i1/5}** || 2 **M^{a3/5,b,f,gpt,h3/5,i2/3}** **ⲘA,HF,NU** (The reading of **ⲘA** is an easy instance of homoioteleuton, -WN -WN -WN, wherein they dropped the middle one.)

¹⁰ απο **rell** || απ **M^{e1/3}** **OC,TR**

¹¹ ανατολων **f³⁵ M^{a,b,e1/4,f,g,i2/3}** **CP,RP,HF,OC** || ανατολης **M^{d,e,h,i1/3}** **ⲘA,NU,TR**

¹² και απο βορρα **f³⁵ M^{a2/3,b,d1/5,f,g,h,i}** **ⲘA,CP,RP,HF,OC,NU** || 23 **M^{a1/7,d,e,h1/4}** **TR** || 12 δυσμων **M^{a1/7}**

¹³ και απο νοτου **f³⁵ M^{a2/3,b,d,f,g,h,i1/5}** **CP,RP,HF,OC,NU** || 23 **M^{a1/8,ept}** **TR** || 12 δυσμων **M^{i1/3}** **A** || 2 δυσμων **M^{e2/5}** || 12 βορρα **M^{a1/6}** **Ⲙ**

¹⁴ και απο δυσμων **f³⁵ M^{a2/3,b,d,f,g,h,i2/3}** **CP,RP,HF,OC,NU** || 23 **M^{a1/8,ept}** **TR** || 12 νοτου **M^{a1/8,i1/3}** **ⲘA** || 2 μεσημβριας **M^{e1/4}**

¹⁵ εχον **rell** || εχων **M^{c1/7,d1/4,e1/3,g1/3,ipt}** **A,NU** || --- **Ⲙ**

¹⁶ επ αυτων **rell** || εν αυτοις **TR**

¹⁷ δωδεκα **f³⁵ M^{a,b,dpt,e3/5,f,g,hpt,i2/3}** **ⲘA,CP,RP,HF,OC,NU** || ιβ' **M^{a1/4,d1/5,e1/4,h1/4}** || --- **M^{d1/3,h1/5,i1/4}** **TR**

¹⁸ μετρον **f³⁵ M^{a,b,d1/4,e2/7,fpt,g,h,i}** **ⲘA,CP,RP,HF,OC,NU** || --- **M^{d,e,fpt}** **TR**

¹⁹ αυτης **f³⁵ M^{a,g}** **CP** || 1 και το τειχος 1 **M^{b,d,e,f,h,i}** **ⲘA,RP,HF,OC,NU,TR** (The city didn’t have a free standing wall outside the main structure; it was like a modern high-rise.)

²⁰ ὁσον **rell** || και **M^{e2/3}** || 1 και **A,OC[NU]** || τοσoutον εστιν 1 και **TR** (OC is in small print.)

²¹ πολιν **f³⁵ M^{a,fpt,g,h,i}** **ⲘA,CP,RP,HF,NU,TR** || 1 εν **M^{b,d,e,fpt}** **OC** (OC is in small print.)

²² σταδιους **f³⁵ M^{a,bpt,f,g,h}** **A,CP,RP,HF,OC** || σταδιων **M^{bpt,d,e,i}** **Ⲙ,NU,TR**

²³ δωδεκα **f³⁵ M^{bpt,d,e,gpt,h,i}** **ⲘA,CP,RP,OC,NU,TR** || δεκαδυο **M^{a,bpt,f}** **HF** || ιβ' [24 assorted mss]

²⁴ δωδεκα **f³⁵ M^{a,bpt,f,gpt}** **CP,RP,HF** || --- **M^{bpt,e,h,i}** **ⲘA,OC,NU,TR** || αυτης **M^d** (A delightful bit of detailed accuracy; the gates [12] were 1,000 stadia apart and each gate was a stadium wide, so the circumference was precisely 12,012 stadia!)

²⁵ εμετρησεν **f³⁵ M^{d,e,g,h,i}** **ⲘA,CP,RP,OC,NU,TR** || --- **M^{a,b,f}** **HF**

²⁶ εκατον τεσσαρακοντα τεσσαρων **M^{a1/3,b,c1/8,d,e,f,gpt,hpt,ipt}** **CP,RP,HF,OC(NU)TR** || ρμδ' **f³⁵ M^{a2/3,d1/5,e2/7,f1/5,gpt,hpt,ipt}** || 1 μδ' **Ⲙ** || Δ και 12 **A**

²⁷ ην **rell** || --- **M^{e1/4,h1/4}** **A,NU**

²⁸ η ενδομησις **rell** || 1 ενδομησις **A,NU** || εν δωμασι **Ⲙ**

²⁹ ὁμοιον **f³⁵ M^{a,b,d1/3,e1/6,f,gpt,h,i}** **ⲘA,CP,RP,HF,OC,NU** || ὁμοια **M^{d2/3,e,gpt}** **TR** (The adjective modifies ‘gold’, neuter.)

³⁰ υελω **f³⁵ M^{apt,b1/4,d1/5,ept,g2/5,hpt,ipt}** **CP,RP,HF** || υαλω **M^{apt,b,d,ept,f,g3/5,hpt,ipt}** **ⲘA,OC,NU,TR** (In the same standoff in verse 21 below, the attestation for the *epsilon* is clearly stronger.)

³¹ και **f³⁵ M^{a1/6,b2/5,d,e,gpt,h1/4,ipt}** **Ⲙ,CP,TR** || --- **M^{a,b3/5,f,gpt,h,ipt}** **A,RP,HF,OC,NU**

σαπφειρος,¹ ὁ τρίτος χαλκηδων,² ὁ τέταρτος σμαραγδος, 20 ὁ πέμπτος σαρδωνιξ,³ ὁ ἕκτος σαρδιος,⁴ ὁ ἕβδομος χρυσολιθος, ὁ ογδοος βηρυλλος, ὁ ενατος⁵ τοπαζιον, ὁ δεκατος χρυσοπρασος,⁶ ὁ ἑνδεκατος ὑακινθος,⁷ ὁ δωδεκατος αμεθυσος.⁸ 21 Καὶ οἱ δωδεκα πύλωνες δωδεκα μαργαριται—ἀνα εἰς ἕκαστος τῶν πύλωνων ἦν ἐξ ἑνος μαργαριτου. Καὶ ἡ πλατεια τῆς πολεως χρυσιον καθαρον, ὡς ὕελος⁹ διαυγης.¹⁰

[Her glory]

22 Καὶ ναον οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ, ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστίν, καὶ τὸ Ἀρνίον. 23 Καὶ ἡ πόλις οὐ χρεῖαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς σελήνης ἵνα φαίνωσιν ἐν¹¹ αὐτῇ, ἡ γὰρ δοξα¹² τοῦ Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτὴν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ Ἀρνίον. 24 Καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτός αὐτῆς,¹³ καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν τὴν δοξάν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς αὐτὴν.¹⁴ 25 Καὶ οἱ πύλωνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας (νῦξ γὰρ οὐκ ἐστὶ ἐκεῖ). 26 Καὶ οἰσοῦσιν τὴν δοξάν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἐθνῶν εἰς αὐτὴν.¹⁵ 27 Καὶ οὐ μὴ εἰσελθῆ εἰς αὐτὴν πᾶν κοινόν¹⁶ καὶ ποιοῦν¹⁷ βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ Βιβλίῳ τῆς Ζωῆς τοῦ Ἀρνίου.

[Her river]

22.1 Καὶ εἰδείξεν μοι ποταμὸν καθαρόν¹⁸ ὕδατος ζωῆς, λαμπρόν ὡς κρυστάλον,¹⁹ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἀρνίου, 2 ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς· καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεύθεν καὶ ἐντεύθεν²⁰ ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρπούς δωδεκά, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδίδους²¹ τὸν καρπὸν αὐτοῦ. Καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. 3 Καὶ πᾶν καταθεμα²² οὐκ ἐστὶ ἐκεῖ,²³ καὶ ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἐστίν,

¹ σαπφειρος *rell* || σαπφειρος NU

² χαλκηδων *rell* || χαλκιδων **M**^{epi} || χαλκεδων **M**^{h1/3} || καρχηδων **M**^{bpt} || at least six further spellings

³ σαρδωνιξ **f**³⁵ **M**^{a1/6,b3/5,d1/2/3,h1/4,i1/4} CP || σαρδιωνιξ A || σαρδονιξ **M**^{a,b2/5,c2/5,e,f1/3,g,h,i} **x**,RP,HF,OC,NU,TR (If the *omega* is not original, one wonders where it came from, unless some identified the stone with Sardinia [Σαρδῶν]. But there is a stone called σαρδῶν, and we may be missing some relevant information that would clean up the mystery. That representatives of almost all groups, plus A, have the *omega* suggests that it may be original. Why would copyists change a common, expected form to an uncommon one?)

⁴ σαρδιος **f**³⁵ **M**^{d,e,gpt,hpt,i2/3} CP,TR || σαρδιον **M**^{a,b,f,gpt,hpt,i1/3} **x**A,RP,HF,OC,NU

⁵ ενατος **f**³⁵ **M**^{a2/3,b,dpt,e1/5,f,g2/3,h3/5,i3/5} A,CP,RP,HF,OC,NU,TR || ειννατος **M**^{a,b2/3,f1/4,g1/3,i2/5} || θ' **M**^{h1/4} **x**

⁶ χρυσοπρασος *rell* || χρυσοπρασος **M**^{a1/3} || χρυσοπρασον A || at least twelve further spellings

⁷ υακινθος *rell* || υακινθινος CP

⁸ αμεθυσος **f**³⁵ **M**^{a,bpt,d,e,f,g,hpt,i} RP,HF || αμεθυστος **M**^{bpt,d1/4,hpt} A,CP,OC,NU,TR || αμεθυστινος **x**

⁹ υελος **f**³⁵ **M**^{a,bpt,e1/3,f1/4,g,h2/3,ipt} CP,RP,HF || υαλος **M**^{bpt,d,e2/3,f,h1/3,ipt} **x**A,OC,NU,TR

¹⁰ διαυγης *rell* || διαφανης TR

¹¹ ἐν **f**³⁵ **M**^{a1/6,d,ept,h1/3} CP,TR || --- **M**^{a,b,ept,f,g,h2/3,i} **x**A,RP,HF,OC,NU (A not very difficult case of homoioteleuton; since the resulting reading made good sense, there was no reason to question it.)

¹² ἡ γὰρ δοξα **f**³⁵ **M**^{a1/6,b,d,e,f,h,i} **x**A,CP,RP,OC,NU,TR || ~ 213 **M**^{a,f1/4,g} HF

¹³ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτός αὐτῆς *rell* || ~ 23 τῶν σωζομένων ἐν τῷ φωτὶ 71 TR || ~ 23 τῶν σωζομένων τῷ φωτὶ 71234567 **M**^{e1/3}

¹⁴ τὴν δοξάν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῶν εἰς αὐτὴν **f**³⁵ **M**^{a1/6,e1/5,gpt,ipt} CP,OC,TR || 12678 **M**^{d,ept,h} **x**A,NU || 12345 τῶν ἐθνῶν 78 **M**^b || αὐτῶ 235 τῶν ἐθνῶν 78 **M**^{a,f,gpt,ipt} RP,HF (τὴν has stronger attestation than αὐτῶ, and αὐτῶν than τῶν ἐθνῶν; **f**³⁵ preserves the original.)

¹⁵ αὐτὴν **f**³⁵ **M**^{a1/6,b,d,e,gpt,h,ipt} **x**A,CP,RP,OC,NU,TR || 1 ἵνα εἰσελθῶσιν **M**^{a,e1/4,f,gpt,h1/4,ipt} HF

¹⁶ κοινον *rell* || κοινουν TR

¹⁷ ποιοῦν **f**³⁵ **M**^{a1/4,b2/3,d,e,f,h1/3,ipt} CP,RP,TR || ποιων **M**^{b1/3,h1/3} A || ο ποιων **M**^{a,g,h1/3,ipt} **x**^v,HF,OC[NU] (OC is in small print.)

¹⁸ ποταμὸν καθαρόν **f**³⁵ **M**^{bpt,d,e,f,gpt,h1/3,ipt} CP,RP || ~ 21 TR || 1 **M**^{a,bpt,gpt,h2/3,ipt} **x**A,HF,OC,NU

¹⁹ κρυστάλον **f**³⁵ **M**^{a1/6,b1/3,d1/5,e2/5,gpt,ipt} || κρυστάλλον **M**^{a,b2/3,c2/5,d,e3/5,f,gpt,h,ipt} **x**A,CP,RP,HF,OC,NU,TR (Having spelled the verb with just one 'l', John handles the noun the same way; the unusual spelling led copyists to 'correct' him.)

²⁰ ἐντεύθεν **f**³⁵ **M**^{a1/6,bpt,d,e,hpt,ipt} CP,TR || ἐκειθεν **M**^{a,bpt,f,g,hpt,ipt} A,RP,HF,OC,NU

²¹ ἕκαστον ἀποδίδους **f**³⁵ **M**^{dpt,e1/5} **x**,CP,RP || 1 ἀποδίδον **M**^{bpt,ipt} || 1 ἀποδίδου **M**^{d1/3,e2/3,h1/3} A,OC,NU,TR || ~ 21 **M**^{a2/5,bpt,f1/3,gpt} HF || ἀποδίδους ἕκαστος **M**^{a1/3,gpt} (-δους [**f**³⁵,**a**,**b**^{pt},**d**^{pt},**e**^{1/4},**f**^{1/3},**g**,**h**^{pt},**i**^{pt},**x**] has stronger attestation than both -δου [a^{1/7},d^{1/3},e,h^{1/3},ipt,A] and -δον [b^{pt},f^{pt}]; and ε. α. [**f**³⁵,**b**^{pt},**d**,**e**,**f**^{2/3},**h**,**i**^{pt},**x**A] than α. ε. [a,b^{pt},f^{1/3},g,i^{pt}]; so **f**³⁵ has the correct reading.)

²² καταθεμα *rell* || καταναθεμα TR || καταγμα **x**

²³ ἐκεῖ **f**³⁵ **M**^{bpt,d,e,f,gpt,hpt,ipt} CP || ἐτι **M**^{a,bpt,gpt,hpt,ipt} A,RP,HF,OC,NU,TR || --- **x**

και οἱ δουλοι αυτου λατρευουσιν¹ αυτω. 4 Και οψονται το προσωπον αυτου, και το ονομα αυτου επι των μετωπων αυτων. 5 Και νυξ ουκ εσται εκει² και χρειαν ουκ εχουσιν³ λυχνου και φωτος ἡλιου,⁴ ὅτι Κυριος ὁ Θεος φωτιει⁵ αυτους. Και βασιλευσουσιν εις τους αιωνιας των αιωνων.

[Conclusion]

22.6 Και λεγει⁶ μοι: “Οὔτοι οἱ λογοι πιστοι και αληθινοι. Και⁷ Κυριος ὁ Θεος των πνευματων των⁸ προφητων απεστειλεν τον αγγελον αυτου δειξαι τοις δουλαις αυτου⁹ ἄ δει γενεσθαι εν ταχει. 7 Ἴδου,¹⁰ ερχομαι ταχυ! Μακαριος ὁ τηρων τους λογους της προφητειας του βιβλιου τουτου.”

8 Καγω¹¹ Ἰωαννης, ὁ ακουων και βλεπων ταυτα,¹² και ὅτε ηκουσα και εβλεψα,¹³ επεσον¹⁴ προσκυνησαι εμπροσθεν των ποδων του αγγελου του δεικνυντος¹⁵ μοι ταυτα. 9 Και λεγει μοι: “Ορα μη! Συνδουλος σου¹⁶ ειμι και των αδελφων σου των προφητων, των¹⁷ τηρουντων τους λογους του βιβλιου τουτου. Τω Θεω προσκυνησον!” 10 Και λεγει μοι: “Μη σφραγισης τους λογους της προφητειας του βιβλιου τουτου, ὅτι ὁ καιρος¹⁸ εγγυς εστιν. 11 Ὁ αδικων αδικησατω ετι, και ὁ ῥυπαρος ρυπαρευθητω ετι,¹⁹ και ὁ δικαιος δικαιοσυνην ποιησατω²⁰ ετι, και ὁ ἅγιος ἁγιασθητω ετι.”

[Jesus' final word]

12 “Ἴδου,²¹ ερχομαι ταχυ, και ὁ μισθος μου μετ' εμου, αποδουναι ἕκαστω ὡς το εργον εσται αυτου.²² 13 Ἐγω²³ το Αλφα²⁴ και το Ω, Αρχη και Τελος, ὁ Πρωτος και ὁ Ἐσχατος.”²⁵ 14 (Μακαριοι οἱ ποιουντες τας εντολας αυτου,²⁶ ἵνα εσται ἡ ἐξουσια αυτων επι το ξυλον της ζωης, και τοις πυλωσιν εισελθωσιν εις την πολιν. 15 Ἐξω²⁷ οἱ κυνες και οἱ φαρμακοι και οἱ πορνοι και οἱ φονεις και οἱ ειδωλολατραι, και πας φιλων και ποιων²⁸ ψευδος.) 16 “Ἐγω Ἰησους, επεμψα τον αγγελον μου μαρτυρησαι ὑμιν ταυτα επι ταις

¹ λατρευουσιν **f³⁵ M^{a3/5,b2/3,d,e2/3,f2/3,g2/3,h2/3,i} ⱿA,CP,RP,OC,NU,TR** || λατρευουσιν **M^{a2/5,b1/3,e1/3,f1/3,g1/3,h1/3} HF**

² εκει **f³⁵ M^{a1/4,bpt,d,e,f,g,hpt,i} CP,RP,TR** || ετι **M^{bpt,hpt} ⱿA,OC,NU** || --- **M^a HF**

³ χρειαν ουκ εχουσιν **f³⁵ M^{a1/4,b,d,e,f,i} CP,RP,TR** || ~ 231 **M^{h,i1/4} Ɀ(A)NU** || ου χρεια **M^{a,g} OC,HF**

⁴ λυχνου και φωτος (φως **M^{dpt,e1/4,f}**) ηλιου **f³⁵ M^{a1/4,bpt,dpt,e,f,i2/3} CP,RP,OC,TR** || φως 12 φως 4 **M^{dpt,hpt}** || ~ 31234 **M^{hpt,i1/3}**

Ɀ(A)NU || 123 **M^{a,g} HF** || 34 **M^{bpt}**

⁵ φωτιει **f³⁵ M^{a,bpt,d1/4,e,g,h2/3,i1/3} Ɀ,CP,RP,HF,OC** || φωτιζει **M^{bpt,d,e1/6,f,i1/3} TR** || φωτισει **M^{h1/3,i1/3} A,NU**

⁶ λεγει **f³⁵ M^{a,bpt,g} CP,RP,HF,OC** || ειπεν **M^{a1/5,bpt,d,e,f,h,i} ⱿA,NU,TR**

⁷ και *rell* || 1 ο **ⱿA,NU**

⁸ πνευματων των **f³⁵ M^{a,f,g,h,ipt} ⱿA,CP,RP,HF,OC,NU** || 12 αγιων **M^p** || αγιων **M^{a1/5,d,e,g1/4,ipt} TR**

⁹ δειξαι τοις δουλαις αυτου **f³⁵ M^{a1/4,b,e,f,g,h,i} (Ɀ)A,CP,RP,HF,OC,NU,TR** || διδαξαι 234 **M^d** || --- **M^{a2/3}**

¹⁰ ιδου **f³⁵ M^{a1/5,bpt,e,f,g1/4,hpt,ipt} CP,TR** || και 1 **M^{a,bpt,d,g,hpt,ipt} ⱿA,RP,HF,OC,NU**

¹¹ καγω **f³⁵ M^{a,bpt,e1/5,gpt,hpt,ipt} ⱿA,CP,RP,HF,OC,NU** || και εγω **M^{a1/6,bpt,d,e,f,gpt,hpt,ipt} TR**

¹² ακουων και βλεπων ταυτα **f³⁵ M^{a,bpt,e1/5,g,hpt,ipt} A,CP,RP,HF,OC,NU** || ~ 3214 **M^{bpt,d,e,f,hpt} Ɀ** || ~ 3421 **M^{a1/6,ipt} TR**

¹³ εβλεψα **f³⁵ M^{a1/4,bpt,d,e,f,h,ipt} Ɀ,CP,RP,OC,NU,TR** || εβλεπον **M^{h1/4} A** || οτε ειδον **M^{a3/5,g,ipt} HF** || ειδον **M^{a1/6,bpt}**

¹⁴ επεσον **f³⁵ M^{a,bpt,d,e3/5,f,g,hpt,i} CP,RP,HF** || επεσα **M^{a1/5,bpt,e2/5,hpt,i1/4} ⱿA,OC,NU,TR**

¹⁵ δεικνυντος **f³⁵ M^{apt,f1/3,g,h2/3} (Ɀ)(CP)HF** || δεικνυοντος **M^{apt,b,d,e,f2/3,h1/3,i} (A)RP,OC,NU,TR**

¹⁶ σου *rell* || 1 γαρ **TR**

¹⁷ των **f³⁵ M^{a1/6,e,f2/3} CP** || και 1 **M^{a,b,d,e1/4,f1/3,g,h,i} ⱿA,RP,HF,OC,NU,TR**

¹⁸ οτι ο καιρος **f³⁵ M^{a1/4,e,f1/4,ipt} CP,TR** || ~ 23 γαρ **M^{a,b,fpt,gpt,h,ipt} ⱿA,RP,HF,OC,NU** || ~ 2 γαρ 3 **M^{d,h1/6}** || 23 **M^{f1/4,gpt}**

¹⁹ και ο ρυπαρος ρυπαρευθητω ετι *rell* || 123 ρυπανθητω 5 **Ɀ,NU** || 2 ρυπων ρυπωσατω 5 **TR** || --- **M^b A**

²⁰ δικαιοσυνην ποιησατω *rell* || δικαιωθητω **M^d TR**

²¹ ιδου *rell* || και 1 **M^{ept} TR**

²² ως το εργον εσται αυτου **f³⁵ M^{a,bpt,gpt,hpt,ipt} CP,RP,HF,OC** || ~ 12354 **M^{a1/4,bpt,d1/3,e,f,gpt,hpt,ipt} TR** || 123 εστιν 5 **ⱿA,NU** || κατα τα εργα 5 **M^{d2/3}**

²³ εγω *rell* || 1 ειμι **TR**

²⁴ αλφα **f³⁵ M^{a,b,d1/3,e1/6,f,gpt,ipt} ⱿA,CP,RP,HF,NU** || Α **M^{a1/4,c1/5,d2/3,e,gpt,h,ipt} OC,TR**

²⁵ αρχη και τελος ο πρωτος και ο εσχατος **f³⁵ M^{a1/6,d,e,f,h1/4,ipt} CP,TR** || ~ 45678123 **OC** || 45678 **M^{e1/6}** || ~ 45678 η 12 το 3 **M^{a,b,g,h2/3,ipt} Ɀ,RP,HF,NU** || ~ 568 η 12 το 3 **A**

²⁶ ποιουντες τας εντολας αυτου *rell* || πλυνοντες 2 στολας αυτων **ⱿA,NU**

²⁷ εξω *rell* || 1 δε **TR**

²⁸ φιλων και ποιων **f³⁵ M^{a,gpt,hpt} A,CP,RP,NU** || ~ 321 **Ɀ** || ο 123 **M^{a1/4,d,e,gpt,hpt,i} HF,OC,TR** || ~ ο 321 **M^{e1/6}** || ~ ο 32 ο 1 **M^{bpt}**

εκκλησιαις. Εγώ ειμι ἡ Ῥιζα και το Γενος¹ Δαυιδ, ὁ² Αστηρ ὁ λαμπρος ὁ πρωινος.³ 17 Και το Πνευμα και ἡ νυμφη λεγουσιν, Ἐρχου!⁴ Και ὁ ακουων ειπατω, Ἐρχου! Και ὁ διψων ερχεσθω.⁵ Ὁ θελων, λαβετω⁶ ὕδωρ ζωης δωρεαν.

⁷[A serious warning]

18 “Μαρτυρω εγω⁸ παντι⁹ ακουοντι τους λογους της προφητειας του βιβλιου τουτου: Εαν τις επιθη επ’ αυτα,¹⁰ επιθησαι¹¹ επ’ αυτον ὁ Θεος¹² τας ἑπτα¹³ πληγας τας γεγραμμενας εν τω¹⁴ βιβλιω τουτω! 19 Και εαν τις αφελη¹⁵ απο των λογων του βιβλιου της προφητειας ταυτης,¹⁶ αφελοι¹⁷ ὁ Θεος το μερος αυτου απο του ξυλου¹⁸ της ζωης και εκ της πολεως της ἁγιας,¹⁹ των γεγραμμενων εν τω²⁰ βιβλιω τουτω!”

[John signs off]

20 Λεγει ὁ μαρτυρων ταυτα, “Ναι, ερχομαι ταχυ!” Αμην! Ναι!²¹ Ερχου, Κυριε Ιησου!²²

21 Ἡ χαρις του Κυριου Ιησου Χριστου²³ μετα παντων των ἁγιων.²⁴ Αμην.^{25,26}

¹ γενος *rell* || 1 του TR

² ο **f³⁵M^{a,e1/3,f,gpt,h,i}** ⱿA,CP,RP,HF,OC,NU,TR || και 1 **M^{b,d,e2/3,gpt,h1/4}**

³ ο πρωινος *rell* || και 12 (A) || και 2 **M^{h1/4}** || 121 αυτος **M^{e1/4}** || και ορθρινος TR || ~ 12 1 λαμπρος **M^{d2/3}**

⁴ Instead of ερχου twice, TR has ελθε twice. Only 3 MSS—Gregory 296, 2049, 2075—have ελθε, all three being XVI century and under suspicion of having copied Erasmus’ printed edition. No one knows where Erasmus got ελθε, but certainly it wasn’t from John.

⁵ ερχεσθω *rell* || 1 και OC,TR

⁶ λαβετω *rell* || λαβειν **M^{e1/3}** || λαμβανετω το TR

⁷ [I find it to be curious that in spite of the serious warning contained in verses 18 and 19, a warning issued by the glorified Christ Himself, the Apocalypse suffered more textual alteration than any other New Testament book. I suppose that the explanation one gives will depend on his presuppositions.]

⁸ μαρτυρω εγω *rell* || μαρτυρομαι 2 **M^{bpt,f}** || η 12 Ɀ || συμμαρτυρομαι γαρ TR

⁹ παντι **f³⁵M^{a1/5,dpt,ept,f1/5,i1/4}** CP,TR || 1 τω **M^{a,b,dpt,ept,f,g,h,i}** ⱿA,RP,HF,OC,NU

¹⁰ επιθη επ αυτα *rell* || επιθηση 23 **M^{dpt}** || επιθη προς ταυτα TR || 1 επι ταυτα OC || --- Ɀ

¹¹ επιθησαι **f³⁵M^{a,gpt,ipt}** CP,RP,HF || επιθησει **M^{bpt,d2/3,e2/3,f,gpt,h2/3,i1/3}** ⱿA,OC,NU,TR || επιθηση **M^{d1/3}** || επιθησεται **M^{bpt}**

¹² επ αυτον ο θεος **f³⁵M^{bpt(d)ept,f,ipt}** Ɀ,CP || ~ 3412 **M^{a,bpt,g,h,ipt}** RP,HF,OC,NU,TR || ~ 34 αυτω **M^{e1/4}** || 34 A

¹³ επτα **f³⁵M^{a1/6,bpt,e,f,ipt}** CP || --- **M^{a,bpt,d,g,h,ipt}** ⱿA,RP,HF,OC,NU,TR

¹⁴ τω *rell* || --- TR

¹⁵ αφελη *rell* || αφεληται **M^{e1/4}** || αφαιρη TR

¹⁶ του βιβλιου της προφητειας ταυτης **f³⁵M^{a,b,e3/5,f,g,h,i}** A,CP,RP,HF,OC,NU || βιβλου 345 TR || τουτων 12345 Ɀ || ~ 3412 τουτου **M^{d,e1/4}**

¹⁷ αφελοι **f³⁵M^{a3/5,bpt,e1/6,h1/3,i1/3}** CP,RP,HF || αφελει **M^{bpt,d,e2/3,f,gpt,h2/3,ipt}** A,OC,NU || αφελαι **M^{a1/6,gpt}** || αφελι Ɀ || αφαιρησει **M^{a1/4,e1/6}** TR

¹⁸ του ξυλου *rell* || βιβλου TR

¹⁹ αγιας *rell* || 1 και TR

²⁰ τω *rell* || --- TR

²¹ ναι **f³⁵M^{a,bpt,d,e1/3,g,h1/3,i2/3}** CP,RP,HF,OC,TR || --- **M^{bpt,e2/3,f,h2/3,i1/3}** ⱿA,NU

²² ιησου **f³⁵M^{a,b,g,hpt,ipt}** ⱿA,CP,RP,HF,OC,NU,TR || 1 χριστε **M^{a1/4,d,e,f,hpt,ipt}**

²³ ιησου χριστου *rell* || 1 ⱿA,NU || ημων 12 TR

²⁴ παντων των αγιων *rell* || 23 Ɀ || 1 A,NU || 1 υμων TR

²⁵ αμην **f³⁵M^{a,b,dpt,e2/3,f,g,h,i}** Ɀ,CP,RP,HF,OC,TR || --- **M^{dpt,e1/3}** A,NU

²⁶ The statements of evidence are based almost entirely on Herman C. Hoskier’s monumental work, *Concerning the Text of the Apocalypse* (London: Bernard Quaritch, Ltd., 1929; 2 vols.). I follow H-F in using **M^{a-e}**. **Mⁱ** are my invention—**Mⁱ** was included by Hodges in his **M^a** and he ignored **M^g** (H-F is also based on Hoskier). For the composition of the **M** families see the Appendix. Many minor variants have not been included in the apparatus, which is why the fractions for a family do not always add up to 100%. Where a fraction is ¼ or less I show the family without fraction for the other variant.

The citation of **f³⁵** is based on the 32 MSS that Hoskier assigned to **M^e** (his “Complutensian”) [but he did not cite 243, and 231 is a mere fragment containing only the first two verses, but has the diagnostic reading at the end of verse 2]. To these the following ten MSS should be added: 1064, 1903 [his 243], 2201, 2323, 2431, 2434, 2554, 2656, 2669 and 2723. After determining that they belonged to the family, by checking a list of diagnostic readings, I then checked them individually at the ± 110 places where three or more family members share a variant. At the 40 or so places where the dissent involved seven or more MSS I re-checked most of the MSS done by Hoskier [I had to make a number of corrections, but nothing serious]. I have taken account of every extant MS that belongs to Family 35, so far as I know. Please see the last footnote for Matthew for further information.

MSS of Revelation—Gregory

This list is based on Hoskier's groupings of MSS, but giving the Gregory numbers (with additions and changes as noted).

Odd Uncials —P ¹⁸ P ²⁴ P ⁴³ P ⁴⁷ P ⁸⁵ P ⁹⁸ P ¹¹⁵ x, A, C, 025, 051, 0163, 0169, 0207, 0308 ¹	16

M^c —35,432,757 ^[1:1-21:9] ,824,986,1064 ² ,1072,1075,1248,1328,1384 ³ ,1503,1551,1617,1637,1652 ^{frag} , 1732,1733,1740,1745,1746,1771,1774,1864,1865,1894 ^[3:12-22:21] ,1903 ^[5:12-22:21] ,1957,2023,2035, 2041,2061,2196,2201,2323,2352,2431,2434,2554,2656,2669,2723 ⁴ ,2821 {61,69,2351}	{3} + 43

M^d —88,1854,1876,2014,2015,2030[2034] ⁵ 2036,2037,2042 ^[11:1-22:21] ,2043,2046,2047,2074,2082	(14) 15
M^e —181[205,205 ^{abs}]209,598,1894 ^[1:1-3:12] ,2022,2026,2028[2029]2031,2033,2038,2044,2045,2049, 2052,2054,2056,2057,2059,2060,2065,2068,2069,2081,2083,2091,2186,2286,2302,2814 {522,743,2042 ^[1:1-10:11] ,2051,2055,2064,2067,2087}	{7} + (28) 31
M^h —052,911,1006,1611,1678,1778,1841,2020,2050,2053,2062,2080,2329	13

M^b —172,250,424,616,1828,1862,1888,2018,2032,2084	10
M^f —91,175,242,314,617,664,1094,1934,2016(2070-2305 ^[1:1-11:19])2075,2077	11
M^g —104,336,459,582,620,628,680,922,1918	9
M^a —046,82,93,141,218,254,632,919,1719,1893,1955,2004,2024,2073,2079,2200,2254,2824	18
M ^a -M ^b —18,177,180,337,498,920,1704,1859,2027,2039,2058(2070-2305 ^[12:1-22:21])2076,2138, 2256[2258]	(16) 17
M ^a -M ^c —42,367,468,757 ^[21:10-22:21] ,1626	4
M ^a -M ^d —149,201,203,368,386,452,467,506,935,1597,1728,1734,1849,1948,2021,2025	16
M ^a -M ^e —385,429,808,2325(?)	4
M ^a -M ^g —110,325,456,517,627,2048	6
Mⁱ —94,241,256,469,792,1852,2017,2019,2071[2078]2436	(10) 11

misc.—296,699,1775,1777,1903 ^[1:1-5:11]	<u>4</u> 238

¹ Hoskier does not have P^{43,47,85,98,115},0207,0308, of course.

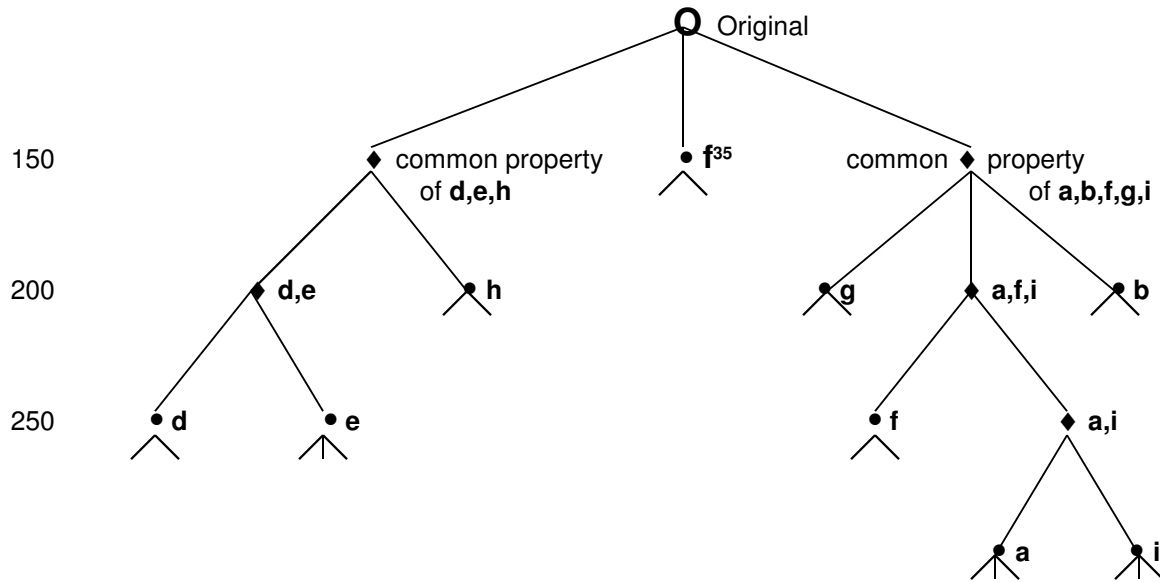
² 1064, 1903, 2201, 2323, 2431, 2434, 2554, 2656, 2669 and 2723 are not in Hoskier's collation.

³ Josef Schmid assigned 1384 to **M^c** and I agree; Hoskier assigned it to **M^d**. Hoskier also assigned 1732 to **M^d**, but I have changed it to **M^c** (it has a curious mixture of the two profiles).

⁴ I have done a thorough collation of 2723—it is a very high quality representative of the family in the 11th century.

⁵ I have enclosed in [] MSS indicated by Hoskier as copies of other extant MSS. Thus, in **M^d** cursive 2034 is a copy of 2036; in **M^e** cursive 2029 is a copy of 2028, and both 205 and 205^{abs} are copies of 209; in **M^a-M^b** cursive 2258 is a copy of 2076; in **Mⁱ** cursive 2078 is a copy of 2436. If we ignore these known duplicates, **M^d** comes out with 16 MSS, **M^e** with 28, **M^a-M^b** with 16, and **Mⁱ** with 10. The sub-groups within { } are related to the main group, but not totally aligned.

Stemma—Αποκαλυψις

Comment: As illustrated by this stemma, I posit three main lines of transmission. It follows that if **h** agrees with **f³⁵** against **d,e** (and **a,b,f,g,i**) then in 150 we could have two lines against one. Similarly, if **g** or **b** agrees with **f³⁵** against the rest, then in 150 we could have two lines against one. In such an event there would have to be comparison going on—in the first case either **h** assimilated to **f³⁵** (if the rest have the true reading) or **d,e** assimilated to **a,b,f,g,i** (or **f³⁵** did the assimilating).